

„ЗА МЕН
ВОДЕШТО
ВИНАГИ
Е БИЛО
ЧУВСТВОТО,
ЧЕ СИ
ПОЧТЕН, ЧЕ
ПОСТЪПВАШ
ПРАВИЛНО,
ЧЕ СИ
СПРАВЕДЛИВ
КЪМ СЕБЕ
СИ И КЪМ
ОКОЛНИТЕ,
ЧЕ НАИСТИНА
ПРАВИШ
ДОБРО.“

„ЧОВЕК
НИКОГА
НЕ ТРЯБВА
ДА ЗАБРАВЯ
ДА Е
ЛОЯЛЕН КЪМ
КАУЗИТЕ,
ПОД КОИТО
СТОИ
НЕГОВОТО
ИМЕ, И КЪМ
ХОРАТА,
КОИТО МУ
ВЯРВАТ.“

ЛЪЧЕЗАР ЦОЦОРКОВ

ЛЪЧЕЗАР ЦОЦОРКОВ
Първо българско издание
Издава МЕНИДЖЪР © 2018 г.
ул. "Сердика" 13, ет. 3
София 1000
www.manager.bg

Редактори: Максим Майер, Боряна Телбис, Елица Николова
Художествено оформление: Йохан Карлсон
Коректор: Боряна Ангелова
Предпечат: "Мениджър"

Формат: 148x210

Печат: "Ропринт" ЕАД

Големият българин

Има хора, които са големи. Уж вървим заедно, а те отиват много по-напред, оставят след себе си дълбоки и различни следи - материални, човешки, морални. Такъв голям човек е Лъчезар Цоцорков. По следите, които той ни остави, вървим в тази книга - чрез интервюта му в "Мениджър", чрез разказите на хора, които го познават и са били често до него, чрез репортажи за създаденото от него в "Асарел-Медет" и Панагюрище.

Лъчезар Цоцорков по много специфичен начин съчетава изконните български ценности - патриотизъм, трудолюбие, работа за общото благо, грижа и внимание към всеки човек, с визионерство, иновативност и модерно предприемачество.

Той прилича на българите от Възраждането, направили много за родния край и за обществото.

Книгата, която държите в ръцете си, не е за човек, който вече не е сред нас. Тя е за човек, който остава сред нас с това, което е създал, в което е вярвал, което е казал. Ценни послания в свят, в който често не ни достигат мъдрост, човешчина и морал в бизнеса.

Неговите послания ни трябва - за да се опитаме да бъдем по-добри. Да се опитаме да направим България по-добра. Такава, каквато искаше да бъде и за която работеше Лъчезар Цоцорков.

ЛЦ

**ЧОВЕК ОТ
ДРУГО
ИЗМЕРЕНИЕ**

Снимка Юлян Донов. Публикува се за първи път

Седем съвета към новото поколение мениджъри

Аз съм от хората, които вярват, че основният алгоритъм на добрия мениджмънт е валиден и приложим за управлението на всяка компания - дори на всеки град или държава. Стига правилно да се отчита съответната специфика. Убеден съм също, че всеки човек може да намери верния път към успеха. Първото условие за това е да има работа по сърце, както - за щастие - е в моя случай. Надявам се, и във вашия, щом четете тази статия.

Наскоро, подготвяйки се за презентация пред млади мениджъри, реших да им представя опита си под формата на няколко съвета. Те нямат претенцията да са меродавни, но правдиво отразяват моя опит, който пък е резултат от моите успехи и грешки.

И така, говорейки с младите колеги, вярно или не, останах с впечатлението, че мнозина от тях - мениджърите на бъдещето - са се фокусирали прекалено силно върху... настоящето. А според мен най-ценното са гръзкият поглед напред и мечтите, които да вдъхновяват, да очертават дългосрочната визия и после да преминават в ясна стратегия по пътя към успеха.

Кризата обяснимо е топтемата на деня - значим, интересен, предизвикателен въпрос. Но закомвянето на целите само "от днес за утре" е спирачка за възможностите. Съгласен съм, че по-

добри внезапни "турбуленции" открояват добрите мениджъри и истинските лидери. Но ако всеки от нас не е работил целенасочено много преди да се задават проблемите, единственият му шанс, когато дойде криза (по-малка или по-голяма), е да "гаси пожари" (по-малки или по-големи). Другият подход е да си инвестирал непрекъснато в максималната устойчивост, в развитието и в бъдещето на компанията, която ръководиш. Така ще си готов да посрещнеш криза, която неизбежно - все някога и все някак - ще се стовари на гърба ти.

Много от сценариите се оказват непредвидими и изненадващи. Но ако последователно си мислил в тази посока, оценявал си, анализирал си и си вземал превантивни мерки, значи и ще си по-подготвен за трудностите, колкото и неочаквани да бъдат.

За да превърнеш това в стил на работа, се изисква и по-различен тип нагласа. Полушеговито в нашия екип я наричаме умение да бягаш пред вятъра, т.е. системно и всеобхватно да правиш оценка на риска, да не чакаш проблемите да те застигат, а изпреварващо да мислиш решения и да вземаш мерки за устойчивост и растеж. Накратко - да работиш не само за настоящето, но и за бъдещето. В компанията ни това дава резултати - затова продължавам да го изисквам и от себе си, и от всички в екипа.

Стил на работа е и умението да виждаш в проблемите не препятствия, а възможности, колкото и клиширано напоследък да звучи това. Кризите могат да мобилизират и дисциплинират, да открият нови перспективи и да изиграят ролята на ускорител на процесите. В крайна сметка и мениджърът, и екипът трябва да са наясно, че кризите са временно явление. И може да ги използваме и да извлечем поуки само ако работим със съзнанието, че сме способни да ги преодолеем.

Тук стигаме до нещо много важно. Аз не спирам да отстоявам разбирането, че хората са най-важният фактор за общия успех или провал!

Тривиално звучи, но е факт - няма добър мениджър без добър екип. Затова и първият ми съвет е приоритетно и последователно да се инвестира в изграждането и развитието на този най-

ценен за всяка компания капитал.

Отношенията на взаимно доверие и уважение не са гадени веднъж завинаги. Основа за тях са общите цели, споделените ценности и удовлетворението от постиганите резултати. Не подценявайте справедливата оценка на личния и колективния принос, възможностите за професионално усъвършенстване и не на последно място - диалога с хората! Търсете механизмите, които могат да стимулират тяхната инициатива, мотивация и съпричастност към каузата на компанията, така че тя да се превърне и в тяхна лична кауза. Насърчавайте ги да споделят мнения, да дават предложения, да обсъждат идеи. Дайте свобода на специалистите да вършат работата си по възможно най-професионалния начин, както защитават своята позиция и носят лична отговорност. Създавайте им предизвикателства. Изисквайте от тях най-доброто, на което са способни, и дори повече от това.

Вторият ми съвет е да се стремите ежедневно да добавяте стойност в умението си да управлявате от позицията на най-добрите стандарти и бизнес практики! Стабилна основа за това е да внедрите и да развивате интегрирана система за управление в съответствие с приложимите за дейността ви международни стандарти. Освен адаптирането на водещите практики и изисквания това създава ясни процедури и конкретни отговорности, а работните инструкции съхраняват фирменото ноу-хау.

При практическото изпълнение първото правило е да се спазват правилата или да се направи предложение за промяна. Второто - системата трябва да е създадена така, че сама да изисква непрекъснато развитие. Не само кризисна ситуация, но и всеки възникнал по-малък или по-голям проблем налага внимателна оценка и анализ. Специфичното при нас е, че на анализ подлагаме не само причините и последствията от неуспехите, но в същата степен правим оценка и на успехите.

Това е и следващият ми съвет.

Стимулирайте своя екип да не се задоволява с постигнатото, а непрекъснато да търси възможности за по-добро представяне. Помнете, че нищо не е дотолкова добро, че да не може да стане

още по-добро. Най-малкото защото светът непрекъснато се развива, включително и във вашата сфера на дейност. Изучавайте и своя, и чуждия опит. Създайте система за стимулиране на всички предложения с полезен ефект, като мотивирате хората от екипа си да поемат инициативи. Ясно дефинирайте разликата между "неизпълнение на служебните задължения" и "грешка". Окуражавайте хората си да мислят в перспектива и да предлагат възможности за подобрения, без да се опасяват, че може да "сгрешат", защитавайки своята идея. Ваша работа е да се създаде регламент, така че при решението "за" или "против" дадена иновация рискът от "грешки" да бъде минимизиран.

Убеден съм, че друг задължителен компонент на успеха е дългосрочната визия. И именно тя отличава добрия от посредствения мениджър. Няма как да постигаш високи резултати, ако си затворен "тук и сега", ако работиш на принципа "от днес за утре".

Затова и следващият ми съвет е - разширете бизнес хоризонтите си, мислете дългосрочно - минимум 5, 10, 15, 20 години напред. Краткосрочните действия, мерки и планове трябва да са част от пътя към дългосрочните цели, основани на ясна политика и визия за развитие. Обмислените стратегии за постигане на целите винаги се отплащат, затова не се скъпете да инвестирате време и ресурси в разработката на стратегически планове във всяко направление на дейността. Особено важно е стратегиите периодично да се актуализират.

Мечтайте и си поставяйте високи цели - това е гругото, което винаги ми е помагало. Познавам хора, които нямат смелостта да мечтаят, които не умеят да си поставят високи цели - или защото се предават пред мисълта за трудностите, или защото нямат капацитета да работят, за да превърнат плановете си в действителност. Убеден привърженик съм на груг стил - не си поставяй лесни, а високи цели. Дори и да не ги постигнеш, по пътя към тях ще си развил и себе си, и компанията. И още - винаги се фокусирайте върху целта, а не върху препятствията. Първо ясно си представете своята идея вече реализирана и едва след това се върнете назад, помислете и направете план как да

преодолеете препятствията по пътя към желаня успех.

И ако има нещо, което бих определил като най-важно, то е винаги да давате личен пример! Истинският лидер е почтен, работи със съмишленици, живее с пулса на компанията и се е посветил на нея! Отнасяйте се етично не само с клиентите и партньорите, но и с хората, с които работите. Не ги заблуждавайте, не подслаждайте горчивите новини, бъдете коректни, отзивчиви и добронамерени. Всъщност хората ви познават по-добре, отколкото предполагате, и очакват от вас да сте еталон. Например създайте свой фирмен речник и ясно дефинирайте какво всъщност значи да бъдеш почтен, да си етичен, да си отзивчив, да работиш в екип... Така ще сте сигурни, че във вашата компания всички говорите на един език.

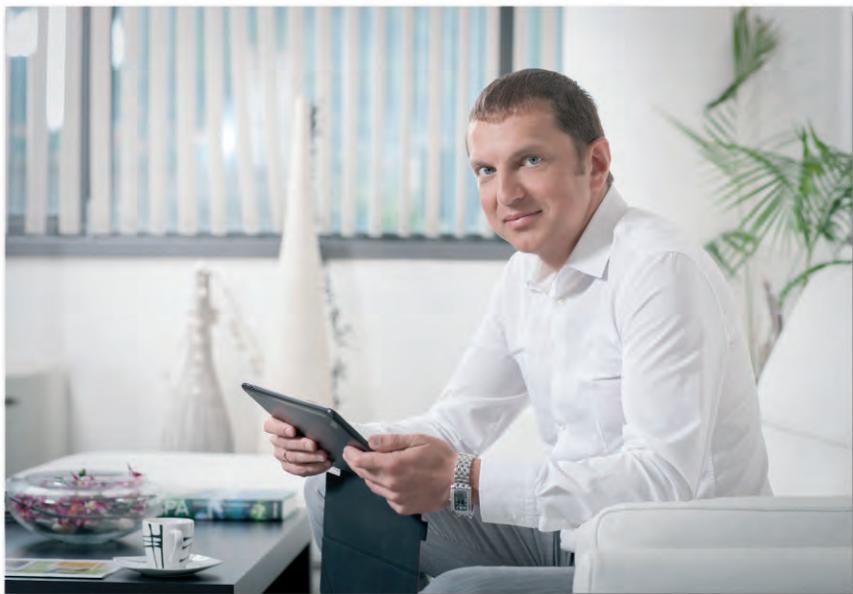
Подкрепяйте значими обществени каузи! Категоричен защитник съм на тезата, че съвременният бизнес не може да живее изолирано, не бива да бъде затворен в своите бизнес планове и да загуби чувствителността си към обществените очаквания. Всяка компания може и трябва да бъде социалноотговорна и - според възможностите си - да откликва на социалните потребности. Инвестициите в общественото благополучие се отплащат. И ако трябва да избира по какво непременно искам да сме съмишленици с мениджърите на бъдещето, това категорично е каузата на корпоративната социална отговорност. Защото това е кауза, която осмисля успеха. Успеха, който ви пожелавам от сърце!

Като син се гордея с моя баща. Като баща се надявам децата ми да казват същото

Как се гради професионално самочувствие около човек като Лъчезар Цоцорков? „Както той е гради своето - бавно, последователно, убедено, упорито, безотказно и с много труд.“ Димитър Цоцорков, председател на надзорния съвет на „Асарел-Медет“, за научените от баща си уроци, за собствения си път и за свободния избор да следва пътя на приемствеността - и в бизнеса, и в социалните каузи.

- Смиcълът на човешкия живот е да оставиш света по-добър след себе си. Думите са на баща ви. Чувствате ли се като наследник, от когото се очаква много повече от това да управлява "Асарел-Медет", с каква нагласа продължавате делата на Лъчезар Цоцорков?

- Да, съзнавам, че от мен се очаква много повече, отколкото просто да изпълнявам бизнес план и да управлявам успешно едно производство или група компании. Баща ми беше не само успешен мениджър, който постигаше отлични резултати, но също така изключителен човек, визионер и голям лидер, който умееше да вдъхновява и да запалва с идеите си хората около себе си. Неговото житейско кредо наистина беше, че смисълът на човешкия живот е да оставим света по-добър след себе си, а аз продължавам напред воден от чувството за приемственост. Знаете максимата, че е много трудно да постигнеш нещо, но три пъти по-

ДИМИТЪР ЦОЦОРКОВ е начело на "Асарел-Медет" АД от ноември 2017 г., когато е избран за председател на надзорния съвет след кончината на баща си проф. д-р Лъчезар Цоцорков. Преди това е председател на управителния съвет на компанията от 2015 г. Изпълнителен директор е на "Асарел Инвестмънт" ЕАД от 2012 г. Професионалният му път е свързан с "Асарел-Медет" АД от 2001 г., като последователно е бил експерт по продажби и хеджирание, ръководител на отдел, директор "Корпоративно развитие" и член на управителния съвет. Роден е в Панагюрище, завършил е езикова гимназия в Пазарджик. Има две бакалавърски степени - по икономика и финанси и по компютърни науки, от Американския университет "Ричмънд" в Лондон. Магистър по информационен мениджмънт и финанси от университета "Уестминстър" в Лондон. Преди завръщането си в България, за да се присъедини към екипа на "Асарел-Медет" АД, е работил като агент по продажби и маркетинг в London Electricity и мениджър по експедиране в Glencore UK Ltd., Лондон. Семеен, с три деца.

трудно е да го опазиш и развиеш. Затова отговорността е голяма. Като син се гордея с моя баща, а като баща се надявам някога децата ми да казват същото.

- Позволете ни да ви върнем назад - с какво възпитание израствахте? Кои са най-ярките примери, с които ще запомните баща си като родител и ментор?

- Освен това, че за всеки успех се крие много и последователно усилие, планиране, търпение, дарбата буквално да "виждаш в бъдещето" - качества, на които съм бил свидетел много пъти, най-голямата му дарба беше дори в най-сложните ситуации да запази самообладание, да има подготвен план Б, да започне веднага работа по излизане от ситуацията с твърдата увереност, че винаги има изход и решение.

Като родител беше човек, чиято подкрепа усещаш, но който те оставя да вземаш сам важните решения в живота си. Той много пъти е казвал, че за да е успешен някой, трябва да има изградени добри навици още от детството, да има добри примери край себе си и здрава ценностна система. Самият аз в детството си съм имал чувството, че и двамата ми родители постоянно са били ангажирани с някакъв проект. Виждах ги как създават нещо, виждах, че баща ми работи по големи проекти, създава заводи, работни места... Затова някак постепенно, може би с натрупване, реших, че по тези стъпки ще вървя и аз.

- Какви хора искаше Лъчезар Цоцорков да станат децата му, какви най-важни качества създаваше у вас и на които най-много гържеше?

- Най-важните качества и за него, и за нас са трудолюбие, благородство, човечност, отговорност, състрадание, патриотизъм. Учеше ни, че трябва да си помагаме и да помагаме на другите, да сме човечни, да имаме широки хоризонти, да мечтаем и да не се страхуваме да следваме мечтите си.

- Какво семейство сте, каква беше ролята на баща ви за създаване и опазване на общия дух и ценности? Кога се събрахте

„Понякога бях гласът, който имаше по-различно мнение, което в дискусиите ни винаги беше полезно и той много ценеше.“

те всички заедно, какво ви разказваше, как празнувахте?

- Празнувахме както всяко голямо и сплотено семейство. Събирахме се всички заедно, децата винаги са били в центъра на вниманието, а баща ми обичаше да танцува, понякога пееше любимата си песен за Райна Княгиня... Със сестра ми имаме благословията да сме израснали в задружно семейство и помежду си имаме много силна връзка още от деца. Нещо по-специфично е, че у баща ми имаше силно чувство за историчност, за родова памет и принадлежност. Неслучайно той, заедно с двамата си братя, с които беше много близък, стана двигател за създаването на фондация "Цоцорков род". Нашият род - това са стотици хора от различни поколения и места - от Панагюрище, от различни краища на България, а и от света - се събираме на родови срещи веднъж на всеки пет години. Имаме си родова книга, родословно дърво, история на рода и герб. А домакин на родовете ни срещи е нашето фамилно кино "Модерен театър" в Панагюрище, което е било създадено от дядо ми Димитър.

- Разкажете ни някоя особено емоционална история, свързана с баща ви - нещо, което би могло да бъде пренесено като поучителна притча за следващите поколения?

- Трудно ми е да открия само едно нещо... Може би това, че трябва да започваш деня си с благодарност за всичко хубаво, което имаш в живота. Но можем да говорим и за приключенския му дух, за навика да си последователен и систематичен, да си много трудолюбив и в търсене на успеха да вървиш по почтения път, да умееш да отсяваш "зърното от плевата", както казваше той, или да имаш куража да се бориш, дори да вземаш трудни решения... Тук се сещам за една детска история. Бил съм много малък, когато съвсем по хлапашки имахме разпрavia с едно момче и аз все гледах да

го заобикалям. Баща ми разбра и ми каза, че така проблемът няма да се реши, че щом мисля, че съм прав, съм длъжен да намеря начин и да изясня всичко очи в очи с него. Може би ми е вдъхнал смелост, не знам. Но в крайна сметка наистина се разбрахме с момчето и после станахме много добри приятели. Научих си урока как хем да не отстъпваш и да не заобикаляш проблемите, хем получих удоволствието да спечеля приятел, а не враг.

- Има ли нещо, за което като дете сте смятали, че баща ви не е бил прав, но сте се убедили в правотата му през годините чрез собствения си опит?

- Мислех си, че някои постижения в живота може да се случат по-бързо, но в крайна сметка се убедих, че е нужно да се извърви необходимият път.

- Строг и възискателен ли беше баща ви по отношение на вашето образование? Сам ли избрахте пътя си, когато завършихте гимназия? Как решихте да учите в Лондон?

- Сам избрах, сам писах писма до университети, сам ходих по интервюта... Той беше много либерален в това отношение. Дали е било планирано това, да ме оставя да се оправям обикновено сам, или не, не знам, но беше така. Благодарен съм за образованието си в чужбина. Там не те карат да цитираш наизуст учебника, а те обучават чрез практически примери, насочени към реалния бизнес. Който обаче винаги се променя. В университета непрекъснато ни повтаряха едно нещо - когато завършим и започнем работа, нещата вече ще са се променили. Така се и случи - завърщайки се в България, видях, че нещата са много различни от това, което учех там. Но някак си се адаптирах бързо.

- Каква роля изигра личността на баща ви за вашето завръщане в България? Имахте ли вариант за развитие извън България, имали ли сте колебания?

- Имах много добри предложения при завръщането ми в Лондон, особено за САЩ. Патриотичното обаче надделя и нямаш колебания. Може би семейните традиции си казаха гумата и реших,

че добрият мениджър може да се развива навсякъде. Тогава баща ми предложи да ме назначи като специалист по хеджирането в "Асарел-Медет" и заплатата ми беше смешна в сравнение с онова, което щях да изкарвам в Англия или в САЩ. След развитието на дейността по хеджирането и управлението на риска стартираме отдел "Корпоративно развитие", който постепенно прерасна в дирекция, а след това и в отделно дружество - "Асарел Инвестмънт", което е ангажирано с проектите извън основния бизнес на компанията. Всичко това за мен беше голяма школа.

- При първоначалното ви влизане в управлението на "Асарел-Медет" имахте ли увереност, че сте равноправен и компетентен член при взимането на стратегически решения?

- Преди да вляза в управителния съвет на "Асарел-Медет", изминаха 15 години, в които преминах от ниските до по-високите нива във фирмата - от специалист, през ръководител на отдел, до директор и изпълнителен директор на дъщерно дружество. После първо станах член на управителния съвет на "Асарел-Медет", после станах негов председател, докато баща ми оглавяваше надзорния съвет. Това време, натрупаният опит и постиженията стоят в основата на стратегическите решения, които съм взимал както като председател на управителния съвет, така и понастоящем като председател на надзорния съвет на компанията.

- Споделете своя професионална черта, решение, действие - нещо, за което Лъчезар Цоцорков ви е бил искрено благодарен и тази негова благодарност е изиграла огромна роля за вашето професионално самочувствие?

- Понякога бях гласът, който имаше по-различно мнение, което в дискусиите ни винаги беше полезно и той много ценеше. Обикновено около него, уви, нямаше много различни гласове. Затова знаеше, че когато подкрепям нещо, го подкрепям недвусмислено, иначе ще отстоявам позицията си и няма да спестя никои аргумент "за" или "против" някое решение.

- Как се гradi професионално самочувствие около човек като

Лъчезар Цоцорков?

- Както той е гразил своето - бавно, последователно, убедено, упорито, безотказно и с много труд. Най-важното е, че няма асансьор към успеха и самочувствието и само делата трябва да свидетелстват за това.

- Имало ли е ситуации в общуването с баща ви, в които ви се е налагало да проявявате гързост?

- Разбира се, както между всеки баща и син, имало е разгорещени спорове, но повечето пъти впоследствие той се оказваше прав.

- Каква е вашата визия за управлението и развитието на "Асарел-Медет" занаят?

- През последната година аз и целият екип показахме, че ще вървим по пътя на приемствеността. Визията на "Асарел-Медет" АД е да продължи да бъде лидер в минералносуровинната индустрия на страната и все така да бъде европейското лице на българския рудодобив. Заедно продължаваме по предназначаната визия и стратегия за устойчиво развитие на компанията. Развитието ни е съобразено с водещите технологични и екологични стандарти, с най-добрите практики за безопасност на труда, за развитие на човешките ресурси и социална отговорност. Така, както всички ни е учил моят баща.

- Имате ли дългосрочна стратегия по отношение на каузите, на които бе посветен баща ви?

- Смятаме да продължим и доразвием неговите водещи каузи, които бяха насочени към просперитета на родния ни край, към дългосрочното и устойчиво социално-икономическо развитие на община Панагюрище, за което най-големият гарант и дарител е бил и ще продължи да бъде "Асарел-Медет". Ще продължим да инвестираме в устойчивото развитие на компанията, защото само този, който е успял и има нещо, може да дава за другите. Планираме семейно да основем фондация "Лъчезар Цоцорков", която да подпомага проекти, свързани с културата, образованието и здравеопазването в България, защото добрите дела трябва да се пог-

помагат и множат, а страната ни, за съжаление, продължава да бъде с най-ниския БВП на глава от населението в Евросъюза.

- Смятате ли, че със своята благотворителна и обществена дейност баща ви успя да промени не само социалната среда, но и ценностната система на хората около себе си, на общността?

- Със сигурност успя да докосне сърцата и умовете на много хора, но - уви - промяната на културата и ценностната система на обществото отнема време и изисква не само постоянни усилия, но смислени дългосрочни политики. Промяната не е по силите само на един човек, но, дай боже, все повече хора с възможности да споделят неговото кредо, че смисълът на човешкия живот е да оставим света по-добър след себе си.

- Как бихте описали общността, от която сте част днес?

- Със сигурност по-европейска, по-толерантна и културна от преди десет години.

- За финал - най-веселата история, с която вашите деца са запомнили Лъчезар Цоцорков?

- Има много весели истории, но се сецам за нещо, на което всички се смяхме. При едно посещение в дома на баща ми в Панагюрище моят син Лъчезар, който носи трите имена на именития си дядо - Лъчезар Димитров Цоцорков, трябваше да направи някакъв училищен проект. Работи той по проекта, но по едно време започна доста шумно да се ядосва за нещо. Дядо му го чу и съвсем спокойно му каза: "Не се притеснявай, Лъчко, не се отказвай, ще успееш". Може би един месец по-късно отново бяхме на посещение в Панагюрище и баща ми беше повишил тон при един телефонен разговор, касаещ някакъв нерешен проблем. Тогава моят син отиде при него и със същия спокоен тон му каза: "Не се притеснявай, дядо, не се отказвай, ще успееш". Репликата разведри веднага обстановката, но като баща се зарадвах, че е запомнил този важен урок.

ИНТЕРВЮ НА ЕЛИЦА НИКОЛОВА, СНИМКА ЮЛИЯН ДОНОВ

Неговият път напред

Проф. д-р Лъчезар Цоцорков бе председател на надзорния съвет на "Асарел-Медет" АД от месец юли 2014 г. до смъртта си на 16 май 2017 г. Той е носител на най-високото държавно отличие - орден "Стара Планина" първа степен, както и на приза "Мениджър на годината 2009". Почетен гражданин на град Панагюрище и на град Стрелча. Дарител е за реализацията на многобройни значими проекти и благотворителни каузи в общината и страната. Като меценат на културата многократно е удостоен с наградата "Златен век" от Министерството на културата.

Лъчезар Цоцорков завършва средното си образование в гимназия "Нешо Бончев" в родния си град Панагюрище, а висше в Техническият университет (Висш машинно-електротехнически институт) в София, специалност "Подемно-транспортни, строителни и минни машини". Специализира мениджмънт и маркетинг в България, Австрия и Япония.

През 1971 г. постъпва на работа в Ремонтно-механичния цех на Миннообогатителен комплекс "Медет" като стипендиант. В периода 1979 - 1985 г. ръководи изграждането на нова площадка на завод "Оборище" - Панагюрище (дн. "Яна").

През 1986 г. става главен директор на Технологичен миннообогатителен комплекс "Асарел-Медет". Неговата лична инициатива, професионализъм, организаторски качества и всеотдайност в ра-

Снимка
Юлян Донов.
Публикува се
за първи път

ботата са решаващи за успешното изграждане и пускане в експлоатация на новите мощности на рудник и обогатителна фабрика "Асарел" на 6 декември 1989 г.

От 1991 г. е изпълнителен директор на "Асарел-Медет" ЕАД. Остава такъв и след реструктурирането и приватизацията през 1999 г., когато става и член на съвета на директорите на "Асарел-Медет" АД.

Под негово ръководство дружеството успешно се реструктурира и модернизира, прилагайки най-добрите европейски и световни практики в технологиите, екологията и корпоративната социална отговорност. Днес е сред водещите индустриални предприятия в страната и лидер в българския рудодобив с устойчиво, екологично и здравословно безопасно производство.

Обществена активност

През 1991 г. Лъчезар Цоцорков става един от учредителите на Българската минно-геоложка камара, като е преизбиран за неин председател. След изтичането на втория му мандат, на 27 април 2017 г. е избран за първия почетен председател на БМГК. Има активно участие и принос за устойчивото развитие на минната индустрия и за поставянето на основите на съвременен модел на социален диалог с миньорските синдикати, допринесъл за запазване на социалния мир в трудни за страната години.

От 1992 до 2012 г. е член на управителния съвет на Българската стопанска камара, а от 2012 г. участва в консултативния съвет на Конфедерацията на работодателите и индустриалците в България. Дългогодишен член на съвета на директорите на Атлантическия клуб. Участва активно в подпомагането и развитието на читалищното дело, спорта и туризма в община Панагюрище.

Лъчезар Цоцорков е сред учредителите и първи председател на индустриален клъстер "Средногорие мег" - Пирдоп, и на Сдружението на предприемачите - Панагюрище. От 2000 г. членува в Ротари клуб - Панагюрище.

Като изпълнителен директор на "Асарел-Медет" и председател на Българската минно-геоложка камара активно участва в работа-

та на "Евромин", Европейския делови конгрес, Глобалния договор на ООН в България и други бизнес асоциации и неправителствени организации.

През 2009 г. издава автобиографичната си книга "60 мига от моя живот". Инициатор е на създаването през 2010 г. на "Реформ Юнион Клуб" и е избран за негов първи председател.

Научна дейност

Проф. д-р Лъчезар Цоцорков е член на Международния организационен комитет на Световния минен конгрес - Варшава. Участва в управителните съвети на Научно-техническия съюз по минно дело, геология и металургия и на Българския национален минен комитет от 1994 г.

Издава книга по фирмено управление и защитава докторска дисертация пред Висшата атестационна комисия на тема "Основи на фирмената култура в миннообогатителните комплекси" през 2000 г.

През 2014 г. става почетен професор на Минно-геоложкия университет "Св. Иван Рилски". Изнася лекции по корпоративно управление пред студенти от МГУ "Св. Иван Рилски" и Нов български университет.

Член на три международни академии в областта на минното дело и минералните ресурси. Има множество публикации в български и чуждестранни научно-технически издания, както и регистрирани патенти и рационализации.

МОТИВИ ЗА УДОСТОЯВАНЕ НА ЛЪЧЕЗАР ЦОЦОРКОВ С ОРДЕН "СТАРА ПЛАНИНА"

През 2006 г., когато е изпълнителен директор на "Асарел-Медет" и председател на Българската минно-геоложка камара, Лъчезар Цоцорков е отличен с орден "Стара планина" първа степен по силата на президентски указ № 301 от 19 юли.

Основните мотиви за удостояването му с най-високото дър-

жавно отличие произхождат от неговите изключителни заслуги за:

- новото строителство и модернизацията на завод "Оборище" (дн. "Яна") в Панагюрище;

- изграждането на МОК "Асарел" и усвояването на новите мощности в кратки срокове;

- успешното реструктуриране, модернизиране и внедряване на европейски и световни стандарти в производството, екологията, безопасността и здравето при работа в Миннообогатителен комплекс "Асарел-Медет" АД - компания със структуроопределящо значение за българската икономика;

- разработване и внедряване на българско ноу-хау в областта на фирмената култура и съвременното фирмено управление;

- изграждане и развитие на нови национални и регионални бизнес и работодателски организации, като Българската стопанска камара, Българската минно-геоложка камара, Сдружението на предприемачите, Индустриален клъстер "Средногорие мег";

- устойчиво развитие на минната индустрия в условията на икономически преход и поставяне на основите за съвременен модел на социален диалог с миньорските синдикати, допринесъл за запазване на социалния мир в навечерието на първите демократични избори в страната след 1989 г.;

- издигане на международния авторитет на България чрез активното участие в "Евромин" - Брюксел, Международната фондация "Карл Дуисберг" - Кьолн, Международния организационен комитет на Световния минен конгрес - Варшава, Международната академия по безопасност на труда - Санкт Петербург, Международната академия по минерални ресурси - Москва, Руската минна академия, Европейския делови конгрес, Атлантическия клуб и други;

- дългогодишен ръководител на компанията - най-голям дарител в община Панагюрище за изграждането на важни инфраструктурни проекти, подпомагане на здравеопазването, образованието, културата, спорта и туризма, оказване на съдействие за установяване на сътрудничество между Панагюрище и водещи европейски градове, подпомагане на национални благотворителни и обществени инициативи.

От личния албум

Димитър Цоцорков
на 1 година и 2 месеца
с майка си и баща си.
Октомври 1976 г.

Ведислава Цоцоркова
с баща си, 1989 г.

Лъчезар Цоцорков прохожда,
за ръка го свържи брат му
Светльо. Януари 1947 г.

С по-малкия си
брат Митко
в парка
в Панагюрище.
24 май 1958 г.

На абитуриентския си бал (първият отляво), нещастен, защото е накаран от класната да се подстриже нула номер като наказание, затова е избягал от час заедно с другите момчета. Май 1964 г.

Лъчезар Цоцорков като стар войник (1965 - 1966). Един от офицерите в поделението постоянно го будел, за да играят шах. Накрая Цоцорков започнал да губи нарочно, за да си ляга по-рано

Студентско трио
"Дъ Чвор енд
гъ Бийч енд
гъ Банциг бийч"
по време на
годините във
ВМЕИ "Ленин"
(1966 - 1971)

Лъчезар
Цоцорков
(вторият от
ляво на дясно)
е командир на
Националната
младежка
бригада
"Георги
Бенковски"
по време на
изграждането
на лесопарк
"Априли",
1973 г.

28 септември 1974 г.
Сватбеният ден на
Атанаска и Лъчезар.
Една от първите
снимки на младото
семейство Цоцоркови

Посрещане
на новата
2016 година -
31.12.2015

Лъчезар
Цоцорков
танцува с
дъщеря си
Велислава на
70-годишния
си юбилей

Дядо Лъчезар
с внуците си
Теодора, Йордан
и Лъчезар

За „даването“ като житейска философия

Лъчезар Цоцорков беше отличен мениджър, истински дарител, голям родолюбец и непоправим оптимист. С хора като него може да се гордее всяка нация. Те се раждат рядко и оставят след себе си незаличима диря. Това, което той направи за Панагюрище и за България, му отрежда завинаги място в народната памет.

Историята помни имената на ярки дарители, увековечени в съзнанието на потомците. Например паметниците на братята Евлоги и Христо Георгиеви пред Софийския университет са израз на признателност към делото им, формирало нашата духовност. Дарителството е благородно дело и то не е анонимно, то има лице, има име.

И в европейската история има показателни примери. По времето на Медичите е имало и други много богати хора, но те са влагали парите си в гладиаторски битки, от които не е останало нищо. А Медичите са вложили огромни средства в събирането на една знаменита колекция от произведения на изкуството, с която са създали прочутата галерия "Уфици" във Флоренция. И благодарение на тях светът и днес се прекланя пред безценните творби на Леонардо да Винчи, Тициан, Ботичели, Рафаело, Микеланджело...

Дарителите заслужават благодарността на поколенията за своето дело. Лъчезар Цоцорков приживе получи голямо признание

за своята забележителна дейност като меценат на изкуството, като спомоществовател на десетки инициативи за духовното възраждане на Панагюрище и на България. Той създаде в родния си град уникален музей за Панагюрското златно съкровище и това е само един от примерите за богатата му дейност като меценат.

Познавах отблизо Лъчезар Цоцорков. Възхищавах се на изключителните му качества, на благородството му, на вдъхновението, с което реализираше плановете си. Хора като него са двигателите на нашето време.

„Хора като него са двигателите на нашето време.“

ОТ ВЕЖДИ РАШИДОВ,
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА КОМИСИЯТА
ПО КУЛТУРА И МЕДИИ В ПАРЛАМЕНТА,
МИНИСТЪР НА КУЛТУРАТА (2009 - 2013 и 2014 - 2017),
СНИМКА В. „СТАНДАРТ“

Стърчащият човек

Имах изключителната чест и привилегия да познавам и да смятам за свой приятел Лъчезар Цоцорков - един от последните възрожденци, които "стърчаха" с неизменните си принципи и ценности. За мен Лъчо е олицетворение на най-доброто от българския дух - и на предприемчивостта, и на възрожденската отдаденост на Отечеството и своя край.

Много неща научих от него, но две поуки никога няма да забравя.

Първата е изключително философска - за разликата между реакциите на панагюрци и копривщеници по време на Априлското въстание. Знаете историята. Първата пушка пуква в Копривщица, но скоро след това богатите хора на града разбират, че битката е загубена. За да омилостивят властта, пишат писмо и молят султана за защита от бунтовниците, като в знак на подчинение сами предават въстаници. Това е рационалният избор. Претегляш алтернативите, оценяваш вероятността от случването им и вземаш решение, което ще ти позволи да оцелееш чрез снишаване. Или "балансиране", казано на съвременен жаргон. От гледна точка на историята правдата на копривщенските чорбаджии се е доказала и има ярко материално изражение - оставила ни е архитектурното наследство на града, който е резерват и богатство, което се предава по наследство поколение след поколение. Не трябва да забравяме, че къщите, останали след Априлското въстание, са били наследявани и са дали на следващите поколения добър материален старт, който и до ден днешен, при равни други условия им дава предимство пред панагюрци.

Но ето и другата истина - за панагюрци и Бенковски, които не по-малко ясно са си давали сметка, че битката е обречена, но въпреки това са рискували живота, имотите, бъдещето на децата си

в името на абстрактен за мнозина идеал - свободата на Отечеството. Панагюрище е опожарено, стотици убити, изнасилени, унижени. От гледна точка на бизнес плана на въстанието целите не са постигнати, харчовете са направени, човешкият капитал - изчезнал. Но от гледна точка на националния и историческия баланс панагюрци са направили най-великата инвестиция - тяхната сметка стои много по-високо от тази на коптившеници, защото саможертвата им поставя България на картата, предизвиква уважението на европейските народи и тяхното признание, че принадлежим към тях. И в крайна сметка провокира освобождението ни.

Лъчо беше направил своя избор - между чорбаджията и възрожденеца - много отдавна и много лично. Най-вече защото разделителната линия между днешните прагматици и идеалисти в обществото ни е толкова отчетлива. Да, безспорно беше състоятелен човек, но богатството му не го промени. Напротив, даде му възможност да докаже, че любовта му към Отечеството и родния край стои над всичко друго.

Лъчо премина изпитанието на богатството си с чест и изправено чело. Споделял е, че му е необходимо само толкова, колкото да живее прилично, без лукс. Живееше в родовата си къща, не си купи нито самолети, нито скъпи коли, нито яхти. Обичаше да пътешества и от едно от тези пътувания дойде и втората поука, останала ми от него.

Беше посетил Тибет от китайската страна и се бе видял с китайския Лама. Той не е световно признат като Далай Лама, но пак е мъдър човек. Лъчо бил приет и разговарял с него, за да получи напътствия. Главният му въпрос към мъдреца бил: "Защо българите успяваме самостоятелно, но не като народ?".

„Успя да стъпи и на Северния, и на Южния полюс, но никога от него нямаше да чуете „завоювах“ или „покорих“, защото се отнасяше с пиетет към природата.“

Въпросът сам по себе си дава представа за Лъчо, тогава болестта вече е била с него, а той пита за благомото на всички. Мълчал старецът, мислил и накрая казал: "Трудно ще успеете, когато се молите само за личното си благополучие, а не за общото". И действително, колко от нас, когато сме в църква, се молим за общото ни благодеяние, за успеха на страната, на града. Все нямаме време и молитвите стигат само за личното и семейното.

До последно остана горд, не позволи да се говори за личните му болки и прежеждия. Единственият българин, който успя да стъпи и на Северния, и на Южния полюс. Но никога от него нямаше да чуем клишетата "заволювах" или "покорих", защото се отнасяше с пиетет към природата.

Много болка му костваха "битките" със зелените и екоактивистите, защото така и не пожелаха да разберат и споделят мисията на съвременните български индустриалци. Каквото и да ви говорят, без българска индустрия няма българска икономика, няма доходи, няма работни места. Индустрията пък, цялата човешка дейност, постоянно въздейства и променя околната среда. Въпросът е това въздействие да е балансирано, да подлежи на контрол и да се спазват стандарти. Малцина си дават сметка, че на практика почти всички, което ползваме във всекидневието си, идва от земните недра - металите, пластмасите, енергията.

Дори ВЕИ енергията също зависи от ветрогенератори и соларни панели, които се правят от трансформирани ресурси, извлечени от земята. И в този процес българинът просто не може да си позволи да бъде само вносител, трябва да умее да ползва природните ресурси на страната.

Трудно преглъщаше обидата, още повече че основната част от атаките дойдоха в пика на битките му с болестта. Слава богу, хората от Панагюрище, които съжителстват с мината и с мощностите, които превръщат рудата в метали, вярват на хората от "Асарел-Медет". Вероятно защото както и по време на Априлското въстание не се задоволяват със среднотатистическото.

Малцина знаят, че след изчерпване на предишното находище ръководството на "Асарел-Медет" разглеждаше всякакви варианти за продължаване на дейността на компанията, включително

чрез купуване на мини с по-богати на съдържание на мед находища в чужбина. Но съзнаваше отговорността към всички тези хора в района, хората, които щяха да загубят работата си и доходите. Вероятно от бизнес и акционерска гледна точка сметката дори би им излязла по-добре, защото преработката на по-бедна суровина е свързана с по-високи разходи.

Много хора се провалят в момента, в който се докоснат до власт или пари, защото те катализират човешките слабости. Само тези, които са били на власт или с богатство и са устояли, могат да служат за ролеви модели. Лъчо беше и остава истински пример за пограждане на следващите поколения - и панагюрци, и българи. С дръзновението и упоритостта да преследва мечтите си и с родолюбието, което доказва със стореното.

ОТ ИЛИЯН ВАСИЛЕВ,
ПОСЛАНИК НА БЪЛГАРИЯ
В РУСКАТА ФЕДЕРАЦИЯ (2000 - 2006)

Вечният Лъчо

Лъчо Цоцорков е един от най-мощните българи, които съм имал щастието да срещна. Неговият аршин възхвалява няколко поколения и внушава оптимизъм, че България може да бъде лидер в цели ниши на световния обществен живот.

Много общи проекти свързваха Атлантическия клуб с Лъчо: НАТО, Атлантическата асамблея, Антарктида, папата... Не знам докъде се простираше границата на Лъчовото въображение, но със сигурност началото му беше отвъд видимия за повечето хора хоризонт на планетата.

Инж. Лъчезар Цоцорков остави следи в Панагюрище, България и света, съизмерени с един човешки живот, може да се нарекат вечни. Вярвам, че ако неговото дело се преподава като учебен предмет в нашите училища, България много по-бързо ще заеме полагащото ѝ се достойно място в Европа и света.

Лъчезар Цоцорков
и семейство Паси
при папа Бенедикт XVI,
февруари 2013 г.

ОТ Д-Р СОЛОМОН ПАСИ,
ПРЕЗИДЕНТ НА АТЛАНТИЧЕСКИЯ КЛУБ,
МИНИСТЪР НА ВЪНШНИТЕ РАБОТИ (2001 - 2005)

„Неговият аршин възхвалява
няколко поколения и внушава оптимизъм.“

Жаждата да се стремиш към по-добро

Срещите ми с Лъчезар Цоцорков винаги са били свързани с празничност и добро настроение. Неговият брат Светомир е мой кум и покрай тази топла връзка често съм била гост и изпълнител на негови тържества. Винаги съм се възхищавала на приветливия, внимателен и изискан начин, по който Лъчезар се отнася с гостите си. Еднакво всеотдаен в стремежа си да кара хората да се чувстват добре, независимо дали става въпрос за родова среща, негов личен юбилей, или празник за работещите в "Асарел-Медет" миньори.

А когато аз бях от другата страна - когато исках да отпразнувам своя 60-годишен юбилей в зала 1 на НДК и да подаря истински добро преживяване на своите почитатели, Лъчезар беше един от хората, които незабавно се отзоваха и ме подкрепиха в осъществяването на концерта.

Когато съставителите на тази книга ме попитаха с коя своя песен свързвам най-много личността на Лъчезар Цоцорков, нямаше как да не посоча "Устрем". Всеки, който го познава, ще се съгласи, че стиховете на Петя Йорданова прекрасно обрисуват неговата нагласа към живота - силите му да се стреми към по-доброто, безпокойството му, че има още толкова много добро, което може да се направи:

*Не те съди за мойто безпокойство
За жаждата веч да се стремя
В кръвта си нося непокорство
Преаяно в мен от моята зеля*

.....

ОТ МАРГАРИТА ХРАНОВА,
ПОП ПЕВИЦА

Цоцорков връх

Проф. Лъчезар Цоцорков е свързан с антарктическата кауза още от началните ни стъпки на Антарктида. Преди повече от четвърт век ръководеното от него гружество "Асарел-Медет" подпомагаше финансово първите ни експедиции. Тогава държавата не се интересуваше от Ледения континент и единствено с помощта на родолюбиви българи като 2-и Цоцорков превърнахме в реалност мечтата страната ни да стане уважавана полярна нация.

Той беше земен, скромен човек с неизчерпаем дух, който заразяваше околните със своя ентузиазъм и идеи, насочени в бъдещето. Проф. Цоцорков ратуваше България да излезе на световната сцена с постиженията на своите творци, учени, дребна история и култура. Той обичаше хората, природата и с гръзновение и изследователски дух се докосна до много диви, малко познати и екзотични места на нашата планета. Проф. Цоцорков е първият и единствен българин, покорил и развял националния ни трикоълор на две от най-екстремните точки на Земята - Северния и Южния полюс. Той се гордееше с научните изследвания на българските полярници и подпомагаше всячески развитието на антарктическата ни база, която лично посети на връщане от Южния полюс преди 3 години. Скъпата многофункционална строителна машина "Маниту", която гари на полярното ни селище, доведе да преминем на нов етап в логистичните дейности и да оставим в миналото тежкия каторжен труд на мъкнене на ръце на тонове гориво, храни и материали.

Проф. Цоцорков ще остане завинаги свързан с развитието на българската антарктическа наука и полярната ни база. Напълно заслужено един изключително красив връх на Земя Грѐм на Антарктическият полуостров носи неговото име. Цоцорков връх ще бъде на картите на Ледения континент, докато човечеството обитава нашата планета.

ОТ ПРОФ. ДГН ХРИСТО ПИМПИРЕВ,
РЪКОВОДИТЕЛ НА БЪЛГАРСКАТА АНТАРКТИЧЕСКА МИСИЯ

„Проф. Цоцорков ратуваше България да излезе на световната сцена с постиженията на своите творци, учени, гревна история и култура.“

С българската експедиция през 2015 г.

Скъпата строителна машина, която Лъчезар Цоцорков гари на полярното селище

На Южния полус с българското знаме

Лъчезар Цоцорков -

Зелено и озаряващо чисто. Усецане за простор. Възрожденските щрихи са автентична част от характера на града и на хората му, а не бутафорен и нарочен подход към туризма. Хармония между динамика и гостоприемство, над която средногорските хълмове топло бдят.

Намираме се в Панагюрище, лято е, 9 сутринта. Градът, изглежда, се е събудил отдавна, все едно в час с най-състезателните дестинации в останалата част на света. И ни предлага всичко, чрез което да приведем ума и телата си в изправно състояние за обиколката, която ни предстои.

Ако има нещо по-обогряващо от кофеина и зравата панагюрска храна, това е местният здрав начин на ръкостискане. Може

наследство и бъдеще

би го отчитаме, защото толкова много вече са ни говорили за стила на здрависване на Лъчезар Цоцорков, заради когото сме тук. Затова при всяка среща в следващите 12 часа с хората, които ще ни покажат наследството му, ще бъдем убедени, че останалото след него надхвърля материята и инвестициите в стотици милиони.

Останалото след Лъчезар Цоцорков е силно, искрено, непоколебимо и обещаващо. Бъдеще.

Ще се разходим не просто през наследството на този обичащ безпределно града си и хората си човек и лидер. Ще се докоснем до дарбата му да бъде следван по пътя нагоре и да те кара да искаш все повече от себе си.

Панагюрище.
Градът, който Лъчезар Цоцорков
толкова много обичаще

Съкровището - символ на равнопоставеност и доверие

Грижа, съпричастност и посветеност са първото, което усещаш, пристъпвайки в зеления двор на Историческия музей в Панагюрище, създаден през 1951 г. Оттук започва пътят ни през наследството на професор Лъчезар Цоцорков, благодарение на когото през 2012 г. Панагюрското златно съкровище се завръща у дома.

Посреща ни Ирина Ботева, главен уредник в музея, изпълнителен директор на Фондация "Цоцорков род" и превъзходен разказвач на истории. Известно е, че деветте златни тракийски съда са открити случайно на 8 декември 1949 г. от тримата братя Павел, Петко и Михаил Дейкови, докато копаят глина за тогавашната керемидената фабрика в Панагюрище. "Любопитен факт е, че по това време и тримата са имали по една дъщеря и всяка от тях се е казвала Златка", разказва Ирина Ботева, докато ни води към подземната зала трезор, където има постоянна експозиция на копие на Панагюрското златно съкровище.

Когато измиват намерените съдове, братята ги предават на околийския началник. Съкровището е датирано от Петър Горбанов, археолог, учил във Виена, който тогава е уредник на чиста-

лищния музей. Достатъчно образован е, за да прецени, че златните съдове са изработени в края на IV или началото на III в. пр. Хр. "Датировката, която той дава, не е променена и до днес", разказва Ирина Ботева.

Първоначално съкровището, чието тегло е 6,164 кг, е изложено във витрината на хавлиената фабрика, която се е намирала на главната улица в Панагюрище. Когато е предоставено временно на Пловдивския археологически музей, повече не се връща. Забедено е в неговите инвентарни книги, а по-късно - с правителствени решения - е експонирано в София (в Археологическия институт, а после в Националния исторически музей).

Панагюрското златно съкровище се завръща на 16 април 2012 г., когато в двора на музея е открита новата зала трезор с гарение от "Асарел-Медет" АД и лично от проф. д-р инж. Лъчезар Цоцорков - меценат на културата. Дарената сума възлиза на над 8 милиона лева, използвани за изграждането на уникалната зала трезор и изработката на две копия на Панагюрското златно съкровище. Част от общата сума е дарена и за разкопки на НИМ.

Паметни плочи на славните панагюрци водят към трезорната зала на Панагюрското съкровище

Впечатляващата зала трезор
и респектиращото с майсторската си
изработка Панагюрско златно съкровище

Благодарение на подписаното през 2011 г. споразумение за съвместна дейност и сътрудничество в областта на опазване и развитие на културното наследство между НИИМ, Историческия музей - Панагюрище, "Асарел-Медет" АД, Община Панагюрище и проф. д-р Лъчезар Цоцорков всяка година оригиналното съкровище се експонира поне за един месец в местния исторически музей. Дружеството поема и разходите по гаранциите, застраховките и други аспекти, свързани със сигурността на изумително красивите съдове.

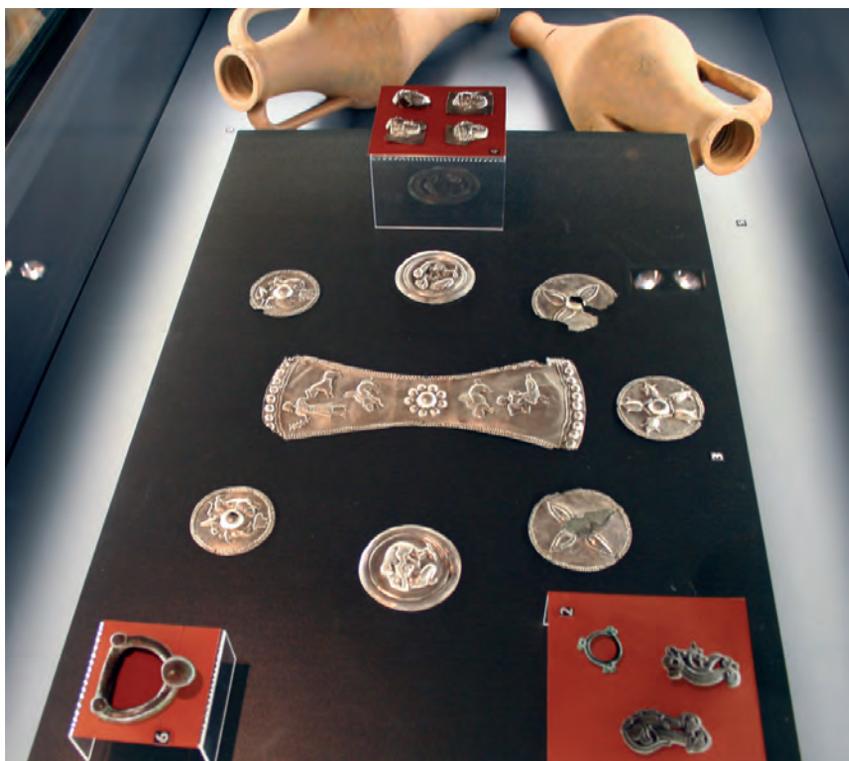
Начинът, по който те се експонират в залата трезор, е изключителен, тъй като всеки съд е изложен в самостоятелна витрина, цилиндрична витрина и може да бъде огледан от всички страни. Витрините разполагат със специално осветление, което прави наблюдението на филигранно изработените сцени от тракийско-гръцкия пантеон по външните стени на съдовете изключително мистично преживяване.

"Всеки път може да откриеш нови символи в изображенията и оформлението на съдовете", казва Ирина Ботева за седемте ритона, фиалата и амфората, която се е използвала при сключване на договор между двамата владетели като знак за равнопоставе-

ност, добронамереност и доказателство, че няма да се отровят един друг.

По думите ѝ пътят на Панагюрското златно съкровище обратно към земите, където е открито, се дължи на смелия взор на Лъчезар Цоцорков при осъществяването на привидно сложни идеи, както и на силната му любов към родното място. "Според мен целият начин на живот и кариерата на Лъчезар Цоцорков бяха обусловени от копнежа му да развиваме града, да привлечаме все повече хора тук, да даваме възможност на младите да се развиват - казва Ирина Ботева и допълва: - Вярвам, че градът ни днес изглежда по този начин благодарение на способността му да увлича хората след себе си, да им предава своя плам, мислейки винаги за едно по-добро бъдеще."

На стр. 90

Сребърно съкровище, открито в Панагюрище

Сюжет с два кадъра

Трудно е да подбереш и градираш преживявания, случки и спомени за приятел, когото познаваш от четвърт век. Затова се затрудних, докато изровя от иначе услужливата си памет история, която си заслужава да бъде предпочетена пред други.

Наглед уж лесна работа.

Лъчезар Цоцорков - невероятна, светла, разпръскваща енергия, ренесансова личност. Открехвам анализите на Атлантическия клуб, връщам се с две десетилетия назад и виждам един от най-големите ентузиаста на евроатлантическата идея. Или пък се отправям към поляните над Панагюрски колонии, където под сянката на най-голямата шатра един вечно усмихнат човек реди поредния колоритен разказ за миньорския занаят. Спирам на площада в средногорския град, когато се събират няколко поколения от родолюбивия Цоцорков рог.

2013 година. По улиците на Рим върви забързано бодра българска група. Посока - папския дворец във Ватикана. Цел - среща с папа Бенедикт XVI. Съставът включва Соломон Паси, моя милост, двете ни съпруги Гергана и Наталия и Лъчезар Цоцорков.

Срещата с папата е лична, възбуждаща и много зареждаща. Освен че му разказваме за себе си и страната ни, отправяме покана

„Един вечно усмихнат човек разказва поредния колоритен разказ за миньорския занаят...“

към светия отец да посети България. Тогава още не знаем, че ние ще сме последните българи, приети от този папа. Само след три дни той отстъпва поста си на Франциск и се оттегли заради преклонната си възраст.

Срещата свършва, опитите на всеки от малката ни група да снима със собствения апарат и телефон се оказват неуместни. Папата си има фотоапарати, които запечатват знаменитите могове от всички страни. Схемата е отработена: предоставят ни адрес на фотостудиото, следва проявяване на негативите и до няколко часа историческите кадри ще са готови.

Притиснати от времето, пак забързано крачим по римските улици. Лъчезар "гоним" полет - ще се включва в някаква експедиция до другия край на света. И затова много иска да успее да отнесе със себе си фотоспомена от срещата си със светия отец.

На площада пред Съдебната палата изведнъж Лъчезар изчезва от ползрението ми. Озъртам се, накрая го откривам приседнал до една пейка - фиксира е с обектива на фотоапарата си момче, което свири на цигулка. Гимназист с брилянтинова прическа, очила тип Джон Ленън и разтворен калъф, в който се търкалят дребни монети.

- Приятелю, какво правиш? Ще затворят фотоателието и за капак ще изпуснеш самолета - почти му се скарвам.

- Не можах да се стърпя. Нали знаеш...

Не знам какво знам и не знам и почти на бегом се устремяваме към студиото на крилето на тещестлавието си. "Та това е снимка не с кого да е, а със самия папа!"

Успяваме миг преди да затворят фотоцентъра.

* * *

След три години в спортната зала на Панагюрище, построена от Лъчезар Цоцорков, съм поканен от него на откриване на авторската му фотоизложба - снимките на улични музиканти са скритата любовелска страст на моя приятел.

В залата са се събрали много хора. Приятели, колеги, почитатели на фотоизкуството, граждани. Чакаме самият Лъчезар да ни разкаже къде, кога, какво, защо и как е снимал... Той единствен не се появява, вероятно е решил да повтори номера на Салвадор Дали и да не присъства на собственото си събитие...

Е, като го няма, дай поне с чаша в ръка да разгледаме изложбата, казвам си. Забележителни фотоси - уникални кадри на географски находки и хора, срещнати по пътя; остроумни гледни точки; игра на скрити обективи... И изведнъж виждам ОНАЗИ снимка, на римското момче с цигулката, заради която моят прекрасен приятел и голям човек ЛЪЧЕЗАР ЦОЦОРКОВ беше готов да "жертва" историческия кадър с папа Бенедикт.

ОТ МАКСИМ МИНЧЕВ,
ДИРЕКТОР НА БТА

Познанство с едно добро сърце

С г-н Лъчезар Цоцорков ни запозна неговият брат Светльо. За нашето семейство беше огромно удоволствие да изживеем няколко незабравими мига заедно. Спомням си, че той ни покани на вечеря в испанското посолство заедно със семейството на брат си и на певицата Маргарита Хранова. Бяхме гости на испанския посланик и съпругата му. Вечерта беше много приятна, със смях и прекрасно вино. Всеки разказа за себе си и на всеки историята беше интересна и вълнуваща. Не мина и без забавни вицове, които направиха вечерта много весела, с прекрасно настроение.

А доброто сърце на г-н Цоцорков почувствах, когато неговата просперираща фирма подпомогна дейността на Българската федерация по художествена гимнастика с 10 000 лв. За нас това беше много нужна помощ, на която той се отзова абсолютно безкористно по най-бързия начин. Няколко пъти сме били заедно и на техни семейни събития, например рождени дни. Очарована съм от културата, възпитанието и обаянието на членовете на цялото му семейство.

За мен и семейството ми ранната смърт на този прекрасен човек е несъмнено тъжен момент. Но съм сигурна, че освен най-близките му има много други хора, които ще помнят неговото добро сърце, впечатляваща ерудиция и интелигентност и незабравимата му слънчева усмивка.

ОТ ИЛИАНА РАЕВА,
ПРЕДСЕДАТЕЛ
НА БЪЛГАРСКАТА ФЕДЕРАЦИЯ
ПО ХУДОЖЕСТВЕНА
ГИМНАСТИКА

Душа от друго време

Лъчо беше душа от друго време - възрожденец. Малко нереално е, когато за първи път го срещнеш и го чуеш да говори за България, любовното му Панагюрище, Априлското въстание... После разбираш, че си е такъв - невъзможно съчетание между патриот идеалист, безкомпромисен бизнесмен и любопитно дете.

За първи път в Панагюрище да те разведе Лъчо, е като да се разхождаш в Рим с Юлий Цезар. Но малко по-еуфорично. Беше изключително горд с музея на града, панагюрското злато (копието му, на практика неразлично от оригинала, е финансирано от него, при условие че няколко месеца всяка година оригиналът ще е "вкъщи"), фонтаните в парка с тяхното представление от звук и светлина, спортния комплекс, модерната нова болница... Все мащабни негови проекти.

Остави позитивна следа у всеки свой съгражданин, затова като си отиде, изпратиха го стотици обикновени хора. Мисля си, на света му трябва хора от неговия калибър, които работят здраво, обичат родината си, правят добро и се гордеят с това. Ако не сте ходили в Панагюрище, непременно отидете и ще ме разберете.

Безкрайната енергия да прави, преживява, открива

Угаждаше си с хубави "неща", но далеч по-впечатляващото в него беше, че непрекъснато търсеше и успешно намираше приключения - от Северния до Южния полюс. Буквално. Никога не ми е разказвал колко хубава яхта или самолет иска да си купи. За сметка на това пътешествията, патриотичните проекти и темата за ценностната система на успешния човек палеха погледа му. И учеше непрекъснато, задаваше въпроси, интересуваше се, с интерес слушаше.

Лидер, който има какво да каже

Лъчо имаше огромно присъствие. Беше властен, правеше впечатление на авторитарен и безкомпромисен. Обичаше да говори и да го слу-

„Никога не ми е разказвал колко хубава яхта или самолет иска да си купи. За сметка на това пътешествията, патриотичните проекти и темата за ценностната система на успешния човек палеха погледа му.“

шат. Но имаше и какво да каже. И хората го уважаваха, защото се беше доказал като успешен.

Най-лъчезарен видях Лъчо, когато бяхте с група приятели в мината на „Асарел-Медет“

Бях изключително впечатлена - всичко е автоматизирано до степен, че има само няколко души, които оперират огромни зали за преработка на рудата, а контролната кула на самия изкоп прилича на контролна кула на летище. Възхитителни са и плановете за възстановяване и използване на пространството след края на живота на мината - чисти езера, голф игрище, планински курорт. И съответно ми изникнаха куп въпроси - Лъчо сияеше като хлапе, докато отговаряше - гордееше се и беше щастлив.

Няколко месеца по-късно - беше последната пролет на Лъчо - му се обадох, че искам да заведа класа на сина ми да видят мината. По хълмовете на "Асарел-Медет" имаше лавандула, а под слънцето и вятъра на Балкана падна голямо пеене на патриотични песни.

Като се замисля, ей с това съм радвала Лъчо - с неговата собствена щерост.

ОТ ЕЛЕНА МАРИНОВА,
ПРЕЗИДЕНТ НА
„МУСАЛА СОФТ“

Спомен за едно реми

През юли 2010 г. посетих Панагюрище заедно с бъдещата ми жена Кристина по повод откриването на шахматен клуб "Асарел-Медет", на който станах кръстник. Това беше първото ми посещение в града през живота ми. Г-н Лъчезар Цоцорков ни очакваше още на барьерата на предприятието и ни прие много топло.

Името му го описва много добре - лъчезарен, винаги усмихнат, човек, който обича да прави хората щастливи. Предаваше това и на хората около себе си - те също бяха много гостоприемни.

Г-н Лъчезар Цоцорков ни направи много подаръци. Подари ми книгата си "60 мига от моя живот" с посвещение. Освен това ме дари и с един прототип на топче - такива, каквито са имали българите по времето на Априлското въстание. Още помня, че то изведнъж пукна и много ме стресна! Пазя го в хола си.

Видях и пушката на праядо му, изложена в Историческия музей в Панагюрище. Не го показваше, но мисля, че беше много горд, че родът му е участвал в Априлското въстание.

В "Асарел-Медет" дадох сеанс и Лъчезар Цоцорков също игра. По време на сеансите гросмайсторът се върти в кръг и понякога това дава възможност на по-слабите играчи да получат помощ, когато аз съм с гръб към тях. Мислех, че такъв е бил и случаят с г-н Лъчезар Цоцорков, защото той игра много прилично и завършихме реми. Много години по-късно обаче ме убедиха, че никои не му е помагал.

Чрез "Асарел-Медет" г-н Цоцорков силно подкрепяше Българска-

та федерация по шахмат. В Панагюрище се организираха много републикански първенства, както и подготовките на национални отбори за важни участия. Аз лично прекарах там няколко дни през 2012 г. преди шахматната олимпиада в Истанбул.

Може би малко хора знаят, но Панагюрище беше кандидат за организацията на турнира на претендентите за световната титла по шахмат през 2012 г. Разбира се, г-н Цоцорков много помогна да се осигури банковата гаранция. За място на провеждането обаче бе избран Лондон, като по-късно се разбра, че това е станало, нарушавайки куп правила на конкурса.

Освен амбиция, решителност, лоялност, трудолюбие, честност Лъчезар Цоцорков притежаваше заразителен оптимизъм, че ситуацията в България ще се подобри. Често говорехме и за лидерството. Освен че беше невероятно способен мениджър, осигуряващ работа на около 1600 души, вярвам в чистотата, с която разглеждаше отношенията бизнес - политика. В "60 мига от моя живот" се запознах с много от възгледите му и си позволявам да завърша с един от най-знаковите от тях:

"Бизнесът е необходимо да бъде безцветен, за да бъде коректив на всяка власт. С политика персоналът може да се занимава до входа на фирмата".

Ремиза между
гросмайстор
Веселин Топалов
и Лъчезар Цоцорков,
2010 г.

ОТ ВЕСЕЛИН ТОПАЛОВ,
СВЕТОВЕН ШАХМАТ

От личния албум

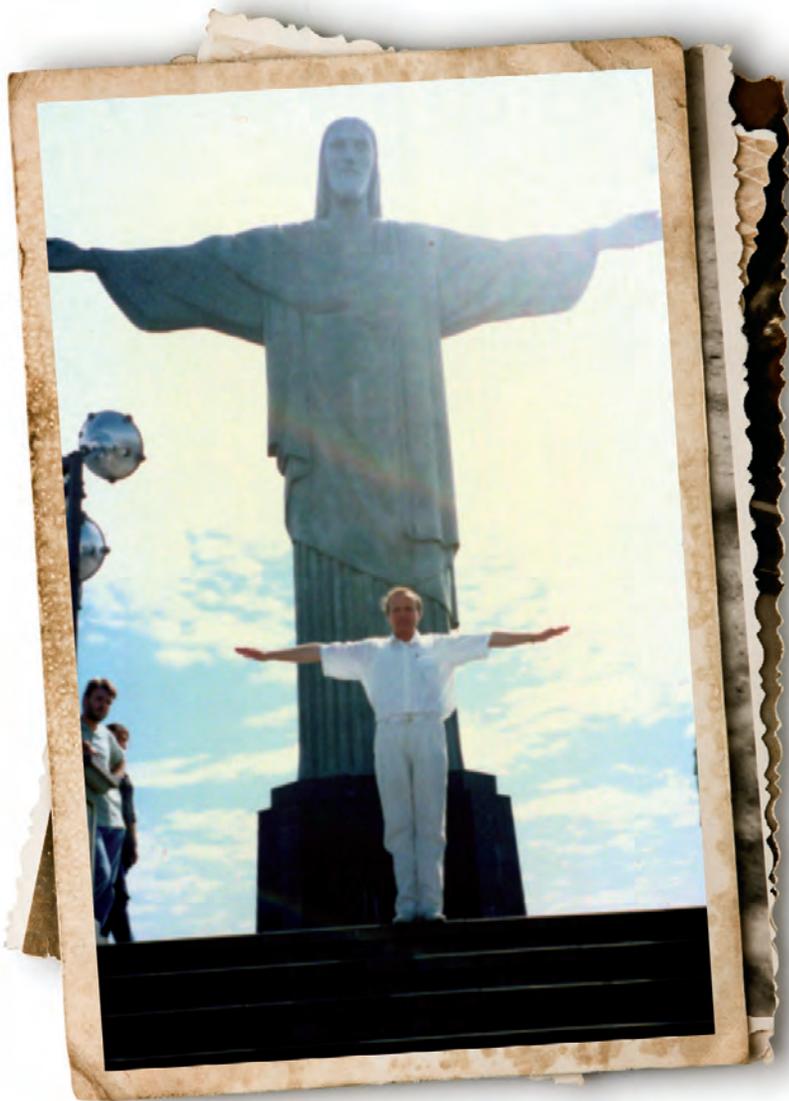
На среща с членовете на
българската експедиция
"Еверест 84".
Панагюрище, 1985 г.

Ниагарският
водопад,
юни 1993 г.

Преглед на печата в Мъртво море

"След това, което видях и почувствах в Рио де Жанейро, за мен светът вече не беше същият." Октомври 1996 г.

Като участник в бизнес делегацията
на президента Петър Стоянов в Полша, Чехия и Унгария.
Лъчезар Цоцорков е вторият от дясно на ляво, а годината е 1997.

На Великата китайска
стена по време на
Световния минен
конгрес в Пекин.
Април 1996 г.

Лъчезар Цоцорков
в редакцията на
„Мениджър“. Снимката
е на Юлиян Донов и се
публикува за първи път

Изкуството да мотивираш

- Господин Цоцорков, самомотивацията ли движи най-силно човека към успеха?

- Да, ако под самомотивация разбираме част от личностните човешки качества като амбиция, желание за успех, страст в работата, както и трудолюбие, възможности и професионален капацитет. Да не забравяме поговорката "Кой каквото си направи, никои друг не може да му го направи!". За мен това важи не само в негативен, но преди всичко в положителен план. Ако нямаш искрата в сърцето си, ако нямаш способността да мечтаеш и да поставяш цели пред себе си - който и да се опитва да те мотивира, няма да постигне особен успех. И обратното, няма по-силна мотивация за един човек от това да мечтае, да си представя своите мечти реализирани, да живее с чувството, че всеки ден стъпка по стъпка се приближава към тях.

- Какво най-много ни мотивира - ценности, цели или нещо друго? Вас лично кое най-много ви мотивира?

- За мен водещото винаги е била здравата обществена и личностна ценностна система, чувството, че си почтен, че постъпваш правилно, че си справедлив към себе си и към околните, че наистина правиш добро. Винаги са ме мотивирали мечтите, работата по конкретните цели, взаимодействието с другите хора около мен. Няма по-голям заряд от това да виждаш как нещо, което първоначално е изглеждало неосъществимо, постепенно се

случва и добива съвсем реални очертания. Мотивира ме и страстта в работата, чувството за неотложност, с което винаги съм работил. Но също така и чувството за благодарност. Хората често имат склонността да забравят всичко хубаво, за което трябва да са благодарни на живота си, и се фокусират върху негативното. Аз съм си изградил навика мислено всяка сутрин да благодаря на Господ и на много хора за постигнатото и за чисто човешките неща в живота ми. Така всяка сутрин геният ми започва със съзнанието, че неслучайно съм постигнал онова, което съм искал, че усилията са си стрували и продължават да си струват... И в работата, и в живота за мен е мотивиращо да знаеш, че нищо не е толкова добро, че да не може да стане още по-добро, и че добронамерената, гравивната критика и самокритиката винаги те водят напред.

- Защо толкова много се говори и пише за мотивацията на екипа и почти нищо за самомотивацията на отделните хора в екипа?

- Строго индивидуално е, а и сякаш много от хората не осъзнават необходимостта да изучават сами това, което наистина ги мотивира, да мислят за това, което ги окрилява и ги кара да стават все по-добри в това, което правят. Има хора, които цял живот чакат шефът да ги мотивира или някой друг да им оправди положението, а после недоволстват. Има доста хора, които са неудовлетворени от постигнатото, но едните от тях обвиняват околните за някакъв неуспех, а другите си дават сметка, че всичко започва от тях, и това ги движи напред. Във всеки добър екип обаче би трябвало да има лидер, човек, който да се самомотивира, а неговият пример да бъде толкова заразителен за околните, че дори и хората без никаква собствена мотивация да покажат най-доброто, на което са способни. Разбира се, добре е ръководителят да знае какъв е специфичният подход и форма за мотивация на всеки член от екипа и да го прилага.

- Може ли лидерът да направи от немотивирания човек сил-

„Има хора, които са любознателни по природа, и мисля, че и аз съм един от тях. Такива хора се мотивират от страстта си към живота и от работата, която харесват и в която наистина искат да стават все по-добри, от амбицията, с която искат да откриват нови неща, да постигат нови цели. Хора, които умеят да мечтаят без страх.“

но мотивирана личност?

- Това зависи и от лидера, и от немотивирания човек. Вярвам, че към всеки може да се намери път, но това е двустранен процес. Има хора, които по какъвто и начин да ги мотивираш, ще си останат посредствени или няма да станат конкурентни на други, които имат и повече хъс, и повече възможности в работата. Но има и хора, които просто не са получили шанс да покажат на какво са способни и в някакъв момент от живота им това ги е демотивирало или дори отчаяло. Получат ли шанс, те са способни на чудеса. В нашата компания имаме случай с един в началото не особено мотивиран, но способен строителен специалист със средно образование. Когато му бе дадена възможност самостоятелно да води проекти, той показва отлични резултати, в някои случаи по-добри и от тези на строителните инженери.

- Разкажете най-мотивиращата история в компанията, която ръководите. Какво най-много вдъхновява хората?

- Всяка година през август, в навечерието на фирмения и професионален празник - Деня на миньора, награждаваме колегите от нашата компания, които са били определени с анкета за най-добри в своята професия, както и хората с 25, 30, 35 и 40 години непрекъснат трудов стаж в дружеството. Събираме се на наше фирмено тържество и аз съм щастлив да стисна ръката на всеки един от тези хора, гордея се да видя очите им, да чуя

„Ако всички гледаме в една посока и имаме дългосрочни стратегии - и управляващите, и бизнесът, и социалните партньори, ще имаме и успеха, който очакваме и заслужаваме като нация.“

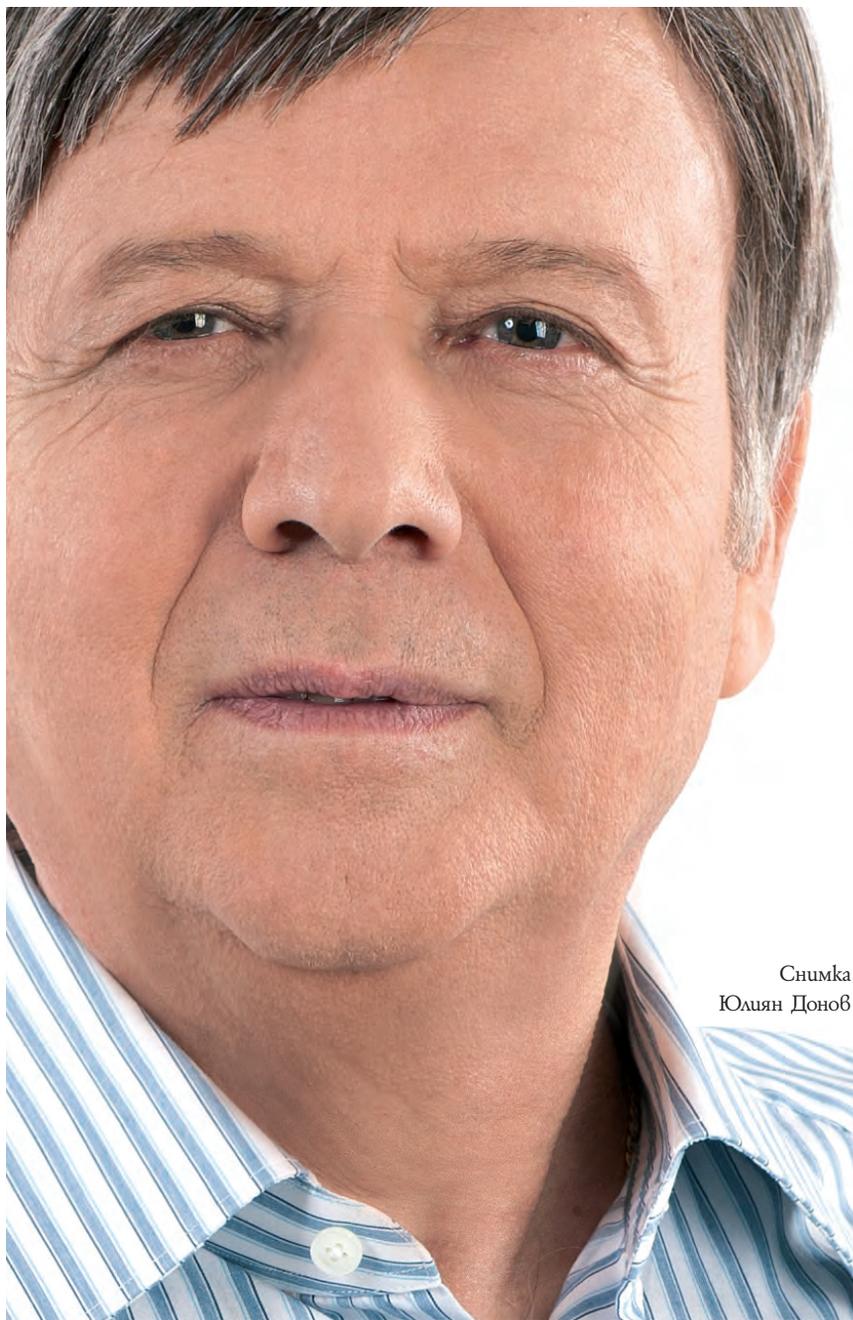
как колегите им ги аплодират. Така се случи, че миналата година наградохме един колега от нашия отдел по фирмена сигурност - едно момче, което спаси човешки живот. Оказал първа помощ на жена, която видял безжизнена в басейн, съвсем скоро след като за всички охранители бяхме направили опреснителни обучения за оказване на първа долекарска помощ. Ангел Пенев се казва колегата. Когато го наградохме за тази постъпка, по-силни аплодисменти от тези в този момент за никого досега не бях чувал. Една компания е като едно семейство - амбицията, професионализмът и целите са важни, но нищо не е по-важно от човешките качества.

- Ако всички хора в един екип са крайно самотивирани, не крие ли това някакви рискове?

- Това е малко вероятна ситуация. Хората не знаят еднакво, не могат еднакво, нямат еднаква степен на мотивация, променят се ежедневно, както и човешките взаимоотношения. Ако всички в екипа обаче имат много силна амбиция, лидерът трябва да съумее да открие и използва силните страни на всеки от тях в съответната област, да ги насочи така, че всеки да се чувства успешен за екипа и същевременно постигнал своята лична реализация, иначе у някого може да започне да зрее неудовлетворение.

- Как разпознавате силно мотивираните хора, които кандидатстват за работа, или в лични срещи?

- Има живот в тях и излъчват положителна енергия, погледът им е пряк и честен.

Снимка
Юлиан Донов

- Вродени качества ли се изискват, за да се развие човек като силно самомотивирана личност? Как е при вас лично?

- Има хора, които са любознателни по природа, и мисля, че и аз съм един от тях. Такива хора се мотивират от страстта си към живота и от работата, която харесват и в която наистина искат да стават все по-добри, от амбицията, с която искат да откриват нови неща, да постигат нови цели. Хора, които умеят да мечтаят без страх. Аз от дете съм любознателен, обичах да изучавам и изследвам кое как работи, да чета за интересни места, да работя неуморно за целите си... Сигурно дълбоко вътре в мен будува и някакъв приключенски дух.

- Каква е ролята на семейството, родителите, средата, социалния статус, училището?

- Всички те са в основата на формирането на ценностната система, а за мен тя, както вече споменах, е в основата на всичко. Първите седем години са много важни, но също така са важни и образованието, средата, възможностите за развитие, които получаваш или които не получаваш. Има деца, които израстват в ограничения и това ги мотивира повече да работят, да се доказват на себе си и околните, да награснат средата си. Има и деца, за съжаление, които са разглезени от прекалените възможности, които им дава един добър социален статус, или попадат в среда, където, вместо да се мотивират, те дезградираат. Затова изграждането на здрава ценностна система в обществото, в семейството, в училището, както и подкрепата, обичта - това е, което ни изгражда като хора, което ни мотивира и ни позволява да се самомотивираме за успех. Един проект, по който работя с приятелите от „Реформ Юнион Клуб“, е свързан с модела за ценностната система на успешната личност. След завършването му възнамеряваме да го представим на обществото.

- Смятате ли, че можем да променим самомотивацията за успех на нацията? Как може да се случи това?

- Можем, разбира се. Не само като показваме на всички добрите индивидуални примери, но и като инвестираме системно в развитието на младите хора и децата, като си зададем ясни критерии за успех. Първо трябва да си отговорим какво би било успех за нацията ни, каква искаме да е икономиката ни, какво да е образованието, здравеопазването, съдебната система... Аз напоследък работя и по едно изследване за факторите, по които се оценява конкурентоспособността на една икономика, на база на която инвеститорите решават в коя държава да направят своите инвестиции. Има съвсем точни методики и индикатори на международно ниво. А когато има индикатори, с които нещо може да се измери, значи то може и да се подобри. Трябва да структурираме и насочим нашите усилия, проекти и задачи по тези конкретни индикатори и да работим упорито, за да ги реализираме. Постепенно, ако всички гледаме в една посока и имаме дългосрочни стратегии - и управляващите, и бизнесът, и социалните партньори, ще имаме и успеха, който очакваме и заслужаваме като нация. Но ако всеки, който дойде на власт, си мисли, че едва ли не светът започва от него, ако няма приемственост и се зачертава всичко, което е сторено преди това, не ни чакат добри дни. Това е нещо като въпроса с мотивацията и самомотивацията. Може да викаме неволята и да чакаме някой отвън да дойде и ни оправи положението, но можем и сами да си помогнем, да си подредим държавата, да си определим целите и приоритетите и да вървим напред. Убеден съм, че само по този начин бързо можем да постигнем много.

ЛЦ

**ПРЕДПРИЕМАЧЪТ,
КОЙТО
ОБИЧАШЕ ХОРАТА**

Алгоритъмът на доброто управление и на фирмите, и на държавите е един и същ

- Господин Цоцорков, ако сега бихте добавили към книгата си "60 мига от моя живот" и мига на награждаването с приза "Мениджър на годината", как бихте го описали?

- Всъщност идеята ми е - ако е живот и здраве - да допълвам книгата на всеки 10 години. И мигът на награждаването ми ще влезе в следващото издание. Имах някакво вътрешно усещане, че аз ще бъда победителят на 2009 г. Беше повече от надежда, по-скоро шесто чувство.

Преди 60-ия си юбилей исках да направя равностметка на живота си. Така се появи автобиографията "60 мига от моя живот". Едно неприятно обстоятелство стана причината да започна да я пиша. Аз съм запален скиор и се контузих в началото на 2005 г. Така ми остана малко свободно време, зарових се във фотоархива и дневниците със записки, които си бях водил през годините, и някак спонтанно дойде идеята да събера всичко на едно място. Първоначално смятах това да бъде моят подарък за семейството и най-близките ми приятели по случай годишнината ми. Но когато бях готов с ръкописния вариант на книгата и го дадох за мнение на някои познати, те казаха: "Та това е историята на целия минен отрасъл, на развитието на Панагюрище и страната, сподели го с повече хора". Оказа се, че равностметката е интересна за другите, но най-интересна беше за самия мен. За първи път имах възможност да видя себе си в цялост, което беше всъщност едно преоткриване. Дотогава все не ми оставаше време да се за-

„Има неща, с които човек сякаш се ражда - дали това идва от други измерения на живота, дали е заложено в гените ни, не знам, просто всеки си го носи със себе си.“

мисля кой съм, какво съм направил в живота си, как другите ме виждат, какво да променя и как да продължа напред.

- Интуитивно сте усетили терапевтичната и мотивираща роля на писането. Има научни изследвания, които показват, че споделянето с белия лист зарежда с енергия и провокира появата на неподозирани сили в хората.

- Вглеждането в себе си, сглобяването на сложния пъзел, който всеки от нас представлява, е изключително важно, за да знаем как да станем по-добри и по-успешни. Винаги съм вярвал, че човек трябва да бъде първият съдник на самия себе си. В тази книга е моят път, моите житейски уроци и погледът на другите за мен. Обикновено едва когато ни няма, другите казват добри неща за нас, а тогава вече няма смисъл.

В днешно време всичко е страшно динамично, следите, които оставяме, се разпиляват. Идват нови хора, губи се усещането какво са направили тези преди нас. И си мисля, че ако аз бях стъпил на нещо написано и обобщено от моите предци, щях да постигна повече. Не знаех откъде идвам, малко знаех за родословието си. Моите изследвания показаха, че родословният ни корен в Панагюрище е на повече от 200 години, но почти не са оставени послания от дедите ни.

- Кое е най-изненадващото нещо, което открихте за себе си, пишейки тази книга?

- Нямах ясна представа колко важни и мащабни са нещата, които правя. Изненадах се, че толкова много и различни хора, от различни поколения и професии, хора, на които заплатата и житейският път не зависят от мен, ме виждат по сходен начин. Без да се познават, без да знаят какво другите са казали, изреж-

„Мениджър на годината 2009“ - аулата на Софийския университет

гат едни и същи качества, които са забелязали в мен: отговорност, хъс, амбиция, огромно трудолюбие, отгаденост на каузата. Все си мислех преди, че това, което правя, не е достатъчно значимо, че хората не са особено доволни.

Аз наистина съм човек, който се посвещава на каузи, това изисквам и от моите служители. Ако някой не се е посветил на

Победителят и финалистите

това, което му гоставя удоволствие и в което го бива, не трябва да се учудва защо не постига добри резултати. Трябва да обичаш всичко, което правиш, тогава успехът идва при теб.

- Открихте ли качества, които са ви пречили по пътя към успеха?

- Всеки човек има и положителни, и отрицателни качества. Понякога в желанието си да постигна нещо, ставам прекалено перфекционен, възлеждам се в детайли, държа всичко да е изпипано. Но фокусирайки се в детайлите, не изпускам главната цел. Мисля, че това най-много ми е помагало в живота. Забелязал съм, че много идеи се провалят заради претрупването на детайлите. Затова дори и да възлеждам дребнав на моменти, искам да науча хората да изпипват нещата. Казвам им да не се страхуват да правят грешки. Защото стойността на всеки успял човек до голяма степен се определя от поуката, извлечена от грешките в живота му.

- Какво още е нужно, за да изкачваш върхове?

- Успешните хора умеят да се самоконтролират и самотитират. Те не чакат да им поставиш задача, сами търсят и откриват проблеми, решават ги превантивно, мислят и инициират нови проекти.

Стигнал съм също до извода, че човек не може да избяга от собствената си съдба и че всичко сякаш идва отвътре. Имал съм трудно детство. Майка ми и баща ми се бяха разделили, грижеха се много за мен и двамата ми братя, но все пак раздялата им ни се отрази. До 8. клас майка ми, аз и единият ми брат живеехме в малка лятна кухничка. В тази единствена стая - и спалня, и кухня, и "кабинет" - аз бранех като лъв един ъгъл с една библиотечка. Там цареше идеален ред - не давах да ми се пипат и разбъркват нещата. А някои неща ми се удаваха така, сякаш цял живот съм ги правил. Наблюдавал бях как работи баща ми, който беше един от първите електротехници на Панагюрище и създател на киното в града. И без никакви практически упражнения в 8. клас поставих електрическата инсталация на новата къща, която с

майка ми, учителка по професия, построихме сами. Сякаш цял живот някой ме беше учил да изграждам инсталации. Има неща, с които човек сякаш се ражда - дали това идва от други измерения на живота, дали е заложено в гените ни, не знам, просто всеки си

Финалистите и Менеджърът на 2009 г.
Лъчезар Цоцорков са в прекрасно настроение

го носи със себе си. С труд обаче можем да се усъвършенстваме и наградим гаденото ни от съдбата. Както и обратното - мързелът може да срине живота и на най-надарения по рождение. У нас все още битуват шопските виждания, че от много работа само гърбав може да станеш. За тези неща съм писал още през 1997 г., когато издадох книгата "Основи на фирмената култура" и когато малко хора в България знаеха какво е това.

Когато си поставям висока цел и тръгвам към нея, не мисля за трудностите по пътя на постигането ѝ, представям си само целта. Но веднага след това внимателно преценявам всички пречки, правя детайлен план как да ги преодоля, за да реализирам целта.

Помогнало ми е и това, че не съм скачал "като калинка" от тук - там и от там - тук. Така съм успял да стигна до задълбоченост в проблематиката на отрасъла. Някои казват, че ако стоиш на едно място, дезградираш и се изчерпваш. Но нашата фирмена система за управление е така устроена, че ние винаги търсим най-доброто. Непрекъснато си задаваме въпроса: "Добре, това го правим така, но какво правят най-добрите, къде е най-добрият опит? Нека да го видим!". По този начин си поставяме все по-високи цели. Обикновено реализираме един проект и веднага започваме нов. Понякога, след някоя добре свършена работа, служителите ми казват: "Абе, шефе, дай малко да починем". Но знаят, че почиващите биват изпреварвани.

- Как си обяснявате, че само двама от миналогодишните избраници в златната десетка присъствахте и в новата селекция? И как директорът на една фирма от такъв скучен на пръв поглед сектор като минния успя да стане Менеджърът на годината?

- Нищо не е случайно - както в една държава, така и в една фирма. Успехите са резултат на много труд, амбиция, дух и личен пример на висшия мениджмънт. Нашите около 1200 служители и още 400-те в гъщерни и смесени дружества работят като сплотен отбор. Радвам се, че на конкурса за мениджър на годината се показват добрите практики, а не другият, сивият бизнес, който фокусира негативно отношение на хората.

- Част от този грузия бизнес издигна циничния лозунг "Да изкараме кризата в лукс". Моля ви за коментар.

- Ето това е проблем на ценностите! А здравата ценностна система е най-голямото богатство за всеки човек и всяка държава. Менеджърът не може да бъде лидер, ако сам не е еталон за фирмена етика и култура. Ние хем сме в глобалния свят, хем в много отношения се държим като примитивни хора. Трябва да формулираме ясно и да откروим националните идеали и ценности и да ги интегрираме с общочовешките ценности. Кои са те? Виждали ли сте ги например написани като проект? Обсъдени ли са, има ли консенсус и сплотени ли сме около тях?... Единствената обединяваща идея през последните години у нас беше да влезем в Европейския съюз. И дори не успяхме да влезем подготвени.

Една от най-големите беди на нашия преход е, че много хора се учиха да управляват на гърба на държавата. Във Франция със закон е забранено да се заемат постове от кмет нагоре от хора, които нямат доказана управленска практика или поне специализация по управление. Нашата държава не се управлява добре от години. Единственият шанс е да се допуснат в управлението успешните, почтените бизнесмени, които менажират големи потоци от хора и капитали. Те ще си направят планове, ще си дефинират проблемите и целите, ще изградят екипите. Принципът на управление и на семейството, и на фирмата, и на града или държавата е еднакъв. Алгоритъмът за успех е един и същ.

- Смятате ли, че изборът ви за Менеджър на годината ще ви отвори нови врати?

- За мен, мисля си, и сега няма врати, които да не се отварят. По-важното от конкурса е, че мога да споделя моя опит с другите. Защото най-ценната квалификация е опитът. Може би трябва да се изгради клуб на златната десетка, в който финалистите от "Менеджър на годината" да намерят форми за предаване на ценния си опит. Това ще бъде голям успех.

ОТ ПЕПА ВИТАНОВА, СПИСАНИЕ „МЕНИДЖЪР“, НОЕМВРИ 2009

Мисловни хоризонти в необикновен мащаб

Имах привилегията да познавам този човек, чийто размах на дейността се простираше далеч извън границите на преките му професионални интереси. И смея да твърдя, че това, което е днес минната индустрия в страната, в огромна степен се дължи и на него - неговите мисловни хоризонти бяха отвъд физическите рамки на човешкия живот. Казваше, че за да си успешен, трябва да мислиш дългосрочно. И действително вървеше в това.

Големи мечти и високи цели

Ярък е споменът в съзнанието ми от съвместната ни работа по актуализиране на Националната стратегия за устойчиво развитие на минно-суровинната индустрия - документ, даващ ясна визия за развитието на отрасъла с хоризонт до 2030 г. Смея да твърдя, че стратегията е плод на умението на проф. д-р Лъчезар Цоцорков да се аргументира - успя с лекота да ме убеди в необходимостта на документа за развитието на бранша.

Спомням си едно посещение в "Асарел-Медет" през лятото на 2016 г. През онзи период дружеството бе вложило повече от 60 млн. лв. в технологично обновление - нова поточна линия за транспорт на руда, обновяване на флотационното отделение на обогатителната фабрика, нов багер, два булдозера, четири самосвала... Показваше ни и разказваше за всичко това с любовта на горд баща към своя наследник. Споменавам този епизод, за да се опитам

„Цоцорков винаги ръководеше бизнеса си с мисъл преди всичко за служителите си. За тях той се грижеше всеотдайно.“

да илюстрирам какъв човек беше проф. Лъчезар Цоцорков - с големи мечти и високи цели, решителен, но и с подчертано внимание към хората - "най-важния фактор за инвестиционния успех", според неговото сполучливо определение. Наред с технологичните новости в "Асарел-Медет" бяха обновени и столовите за хранене на територията на дружеството - по-модерни, по-съвременни, по-уютни. Цоцорков винаги ръководеше бизнеса си с мисъл преди всичко за служителите си. За тях той се грижеше всеотдайно.

Тогава се замислих, че в период, когато работническо-менеджърската приватизация се бе превърнала в нарицателно за източване и ликвидирание на десетки предприятия, този човек заедно със своя екип беше успял да превърне едно от тях в пример, по който се равняват всички останали в сектора.

Не само това

Не може да си спомняме за проф. д-р Цоцорков, без да отбележим пословичната му чувствителност към обществените очаквания и съпричастност към редица обществени каузи. Стипендиите за професионалната гимназия в града, инвестицията в болницата с модерен медицински комплекс в Панагюрище, спортната зала, историческият музей със специална зала за съхранение на Панагюрското златно съкровище са само част от примерите.

Такъв беше проф. д-р Лъчезар Цоцорков.

Ако изобщо може да се обобщи този необятен живот с една дума, според мен това би била думата "вселена". Който го познаваше, вероятно ще ме разбере.

ОТ ТЕМЕНУЖКА
ПЕТКОВА,
МИНИСТЪР НА ЕНЕРГЕТИКАТА

Лъчо - реалистът мечтател

Познанството ми с Лъчезар е от средата на 80-те години на 20. век. Почти по едно и също време бяхме натоварени да поемем две сериозни за българската икономика производствени предприятия - МОК "Асарел" и КЦМ - Пловдив. Макар и по-млад от мен, той вече имаше управленски опит и обществено-политическа активност.

Той предложи да проведем среща на тримата нови в отрасъла ръководители: М. Чешмеджиев - "Горубсо", Маган, аз на КЦМ - Пловдив, и той на "Асарел". На тази първа среща Лъчо показва завидна ерудиция и впечатления със своето възждане за развитието на минно-металургичния отрасъл. Имаше идеи по техническото, технологичното и социалното развитие на предприятията и хората в тях. предложи и организирането на професионален клуб на директорите от отрасъла.

Идеята при съществуващите тогава условия не можеше да се реализира. Въпреки това мисля, че самата идея беше провокативна за статуквото, в което се намирахме.

В много и в разнообразни ситуации сме попадали двамата. В професионалните въпроси той умело търсеше решения и довеждаше замисленото до успешен край. Особено това проличаваше в изпълнението на инвестиционните планове и в издигането на културата на работа както на управляващите, така и на работниците.

В неформална обстановка той ставаше приятен събеседник, а понякога и сърцето на компанията. В него живееше постоянно грижата за нещо по-добро. По-добри отношения между хората, по-добри условия на труд, по-производителна работа в името на успеха на фирмата и на хората, работещи в нея. Това личеше от всяка нова негова реализирана идея.

Управлението, етичните отношения между хората и фирмите, независимо от невинаги справедливите изисквания на пазарна-

та политика, бяха негово верую и той не се отклоняваше от тях. Очаквано, това негово отношение понякога му носеше неприятности, но той никога не се отдаде на тях, а продължаваше да отстоява своите вярвания.

Аз знаех за неговите здравословни проблеми, но в срещите си винаги говорехме оптимистично за това какво предстои, какво можем да направим всеки на своята житейска ниша.

Никога не споменавахме за болест или за края.

Случи се така, че една наша сътрудничка имаше проблем със здравето и трябваше да искам съдействие за болницата, която Лъчо и "Асарел" изградиха. Свързах се с него по телефона, но не знаех, че той вече е в критично състояние. Той пое разговора, все едно всичко е окей. И уреди въпроса.

Каква сила на духа показа и не се отклони от своята мисия да помага на другите дори и в момента, когато сам се нуждаеше не по-малко от помощ.

Той изпълни своя човешки дълг към хората и благодарността на живите е най-добрата радост за него и неговите потомци.

ОТ ДОЦ. Д-Р ИНЖ.
НИКОЛА ДОБРЕВ

Снимката
е в редакцията
на „Мениджър“.
Автор е
Юлиян Донов.
Публикува се
за първи път

Да тръгнем първи, означава да тръгнем навреме

- Господин Цоцорков, с какви производствени и управленски практики "Асарел-Медет" АД утвърди високия си авторитет и как променя имиджа на минния бранш? Във внедряването на кои нови фирмени технологии компанията е първенец у нас?

- За мен е показателно, че използвахте гумата "първенец", защото тя кореспондира и с фирменото ни мото "Да тръгнем първи, означава да тръгнем навреме". Нашата философия е, че можем да сме успешни само ако наистина бъдем иноватори и имаме дългосрочна визия за развитие. Нужно е да се променяме, без да чакаме, без да реагираме "на пожар" или да сме в позицията на догонващи. Да, има риск в това да си първи в нещо, но ние имаме куража да го поемем. Затова и непрекъснато проучваме и внедряваме най-добрите практики - и в управлението, и в производството.

Първи в българския рудодобив например внедрихме циклично-поточна технология за транспорт на откритка още през 2000 г., като с това се постигна не само голям производствен, но и важен екологичен ефект. После през 2011 г. инвестирахме 100 млн. лв. във втора циклично-поточна технология с още по-голяма производителност - от 5000 тона на час. Така ефективността на руд-

„Асарел-Мегет“ е компания с европейско лице, българско сърце и силен панагюрски дух.“

ничния транспорт се повиши с 24%, а вредните емисии от газовете на рудничните автомобили бяха намалени с 41%. Сега пуснахме в експлоатация и трета циклично-поточна технология, но за транспорт на руда.

От 2011 г. при нас работи първата в България и най-модерната в Европа инсталация за екстракция и електролиза на катодна мед от руднични води, благодарение на която произвеждаме борсов продукт - мед с чистота от 99,99%. Минната техника в рудника е от водещи световни производители като "Либхер", "Катерпилар", "Дрилтех" и т.н. В обогатителната фабрика внедрихме първите в Северното полукълбо флотационни машини с обем от 160 куб. метра. Технологичните ни процеси се управляват и контролират от автоматизирани компютърни системи от последно поколение, като наскоро едни наши гости оприличиха диспечерските ни пултове на свръхмодерно РВД.

Трудно може да бъдат изброени проектите и технологиите, в които сме първи... Дори само сертифицирането, ако вземете - първи в бранша внедрихме международния стандарт за управление на качеството 9001, първи в страната се сертифицирахме по стандарта за опазване на околната среда 14001 и първи в нашата тежка индустрия въведохме Интегрирана система за управление по трите основни международни стандарта - за управление на качеството, за опазване на околната среда и за безопасност на труда.

Предприятието ни е лидер в българския рудодобив както заради модернизацията и новите технологии, така и заради големите инвестиционни проекти, с които преобразяваме Панагюрище. Неслучайно "Асарел-Мегет" АД е четирикратен носител на наградата за социална отговорност, която Българската минно-геоложка камара присъжда ежегодно след гласуване на журналисти от национални медии. Миналата година получихме и учредените за

първи път браншови награди "Безопасност на труда", "Грижа за природата" и "Иновации", а през 2015 г. станахме носители и на Голямата награда за качество на КРИБ. Два пъти сме обявявани за инвеститор на годината от Българската агенция за инвестиции - и в добивната промишленост, и в категорията за зелена инвестиция.

От приватизацията на дружеството през 1999 г. досега сме инвестирали над 758 млн. лв. по седем фирмени програми за устойчиво развитие.

Миналата година бяхме една от двете компании, които първи покрихме и доброволния Стандарт за устойчиво развитие на минералносуровинната индустрия, като по пет от общо десетте аспекта постигнахме максималния резултат, съответстващ на най-доброто световно ниво.

Когато говорим за промяната на имиджа на минния бранш обаче, атестат не е само модерната техника, с която заменихме някогашното сокоборуване. Атестат е, че от средата на 2011 г. нямаме регистрирана нито една трудова злополука. При нас има както нулев трудов травматизъм, така и нулеви отклонения от показателите за опазване на околната среда, които стриктно спазваме.

Благодарение на модернизацията постигнахме и по-висока производствена ефективност, която вече ни позволява да преработваме руди с все по-ниски съдържания. Така ще се увеличи срокът за експлоатация на находището повече от два пъти спрямо първоначалния проект. Сами може да прецените, че всичко това е от изключително важно значение за общинската, областната и националната икономика. А това всъщност е и една от водещите тенденции за устойчивото развитие на съвременната минна индустрия в световен мащаб - максимално пълноценно да се оползотворяват суровините във вече разработените находища, защото иначе те ще бъдат безвъзвратно загубени за следващите поколения.

- Кое е специфичното във фирмената култура на "Асарел-Ме-

„Смисълът на човешкия живот е да оставим света по-добър след нас!“

дем" АД, около какви основни принципи е обединен екипът ви? Как мотивирате служителите си?

- Помежду ни като екип съществува силна връзка, взаимно доверие и уважение. Свързва ни общата грижа за високоефективно и безопасно производство, опазването на природата и развитието на нашия роден край. За нас това е естествено, защото 97% от работниците, специалистите и мениджърите в екипа ни са жители на нашата община и на този регион. Те живеят тук със своите семейства, тук растат децата им, тук се учат, спортуват, създават семейства.

Както обичам да казвам, "Асарел-Медет" е компания с европейско лице, българско сърце и силен панагюрски дух. Проблемът с текучество на кадри не стои, а молби за работа постъпват от цялата страна. Компанията е лидер и по условията на труд, възможностите за обучение, както и осигурените социални придобивки, сред които е и пълен пакет допълнително здравно осигуряване. Имаме модерни системи за заплащане, развитие и насърчаване на личната инициатива, отличаваме хората с дългогодишен стаж в дружеството, най-добрите в професията, ветераните.

- Каква е вашата роля в създаването на подготвени кадри за индустрията? С какво стажантските програми на "Асарел-Медет" АД са привлекателни за младите хора?

- Осигуряването на добре подготвени кадри е едно от най-големите предизвикателства, пред които е изправена не само нашата индустрия, но индустрията въобще. Българската минно-геоложка камара направи анализ на системата на професионално образование, установихме какви са тенденциите и сами разработихме модел за развитие на професионалното образование. Нашата компания е един от пионерите за неговата реализация и през 2014 г. в община Панагюрище стартира работата по внедряване на про-

ект за дуално обучение. Партньори са както местната власт и местният бизнес, така и професионалната гимназия, която е ангажирана да създава кадри според потребностите на предприятията в региона.

От 2004 г. имаме и стажантска програма, в която вече са участвали над 500 студенти от български и чуждестранни университети. Практиката ни показва, че студентите, които вече са били в "Асарел-Медет" АД, са най-добрата реклама на стажантската програма, защото обменят информация с колегите си от университета за придобитите нови професионални знания и умения.

- Какви са позициите на "Асарел-Медет" АД на пазарите вътре и извън България?

- Лидер в медодобива на европейско ниво е Полша, следвана от Швеция, а България е на трето място. "Асарел-Медет" АД обезпечава около половината от производството на медта в България. Ние произвеждаме чиста катодна мед и меден концентрат, който се купува и преработва от българско металургично предприятие в Пиргон.

- Освен по приходите по какви други показатели измервате прогреса на компанията?

- Нашата управленска философия е, че нещо, което може да бъде измерено, може да бъде и подобро. Индикатори има във всички сфери - от енергийната ефективност до иновациите и новите проекти, през развитието на човешките ресурси, опазването на природата и безопасността на труда.

Основният "индикатор" обаче са общественото доверие и видимите резултати от нашия принос за устойчивото развитие на Панагюрище и региона. Вярваме, че смисълът на човешкия живот е да оставим света по-добър след нас!

Живот с мисъл за бъдещите поколения

Първата ми среща с него бе скоро след избирането ми за главен изпълнителен директор на Siemens България през 2009 г. Поводът бе бизнес събитие, организирано от нашата компания, на което проф. Лъчезар Цоцорков също бе поканен. Това, което веднага ме грабна в него, бе неговата откритост и положителна енергия. Поздравявайки ме за новата позиция, той бе толкова искрен, позитивен и дружелюбен, че нямаше как да не ми направи изключително първо впечатление. Впоследствие работихме заедно по множество проекти и имах възможност да открия и другите му ценни качества като завладяваща харизма и истинско родолюбие.

Приятеатство, с което се гордееш

През годините отношенията ни надхвърлиха рамките на бизнес контактите и прераснаха в истинско приятелство. Многобройните ни срещи и общи проекти, включително обществени, ни сблизиха и ни позволиха да работим рамо до рамо в подкрепа на добри каузи. Гордея се, че той е една от онези впечатляващи личности, които мога да нарека свои приятели.

ли. Неговата загуба нямаше как да не разтърси всички нас, които го познавахме и работехме с него. Българският бизнес също загуби един предприемач, който бе еталон за висок професионализъм и почтеност.

Смеа поглед в бъдещето

Всеки, който го познаваше, не можеше да не се впечатли от неговата смела визия за бъдещето - на неговия бизнес, на рогния му край, на цялата ни страна - визия, за чието осъществяване той работеше с последователност и отдаденост. Именно тази отдаденост и страст към нещата, с които се занимаваше, го отличаваха и бяха част от неговата ярка личност. Това е, което аз научих от него и което и днес се старая да прилагам в професията и в личния си живот.

Същевременно неговият визионерски подход не му пречеше да вниква дори в най-дребните детайли. Спомням си многобройните ни разговори по повод създадената от него болница "Уни Хоспитал" в Панагюрище, която бе оборудвана предимно с медицинска апаратура на Siemens. Той гържеше да познава в детайли както самата сделка, така и техническите параметри и възможности на апаратурата, за да бъде сигурен, че пациентите ще получат най-доброто. А това е нещо, което няма как да не ме впечатли от страна на предприемач на толкова високо ниво.

Чисто родолюбие

Като едно от най-възхитителните му качества бих отбелязала неговото родолюбие. Проф. Цоцорков остави след себе си един процъфтяващ и проспериращ град. Но извън икономическите ползи за родния му край, на който той бе отдал сърцето си, неговият "нематериален" завет, като спортната зала "Арена Асарел", подкрепата му за местното образование и изграждането на зала трезор за Панагюрското съкровище, е поне толкова ценен и достоен за възхищение.

Тој купи за болница "Уни Хоспитал" нај-модерната апаратура.
Искаше да е сигурен, че пациентите ќе получаваат нај-доброто

„За него изключително важни бяха чистотата и акуратността във взаимоотношенията, както и искреното любопитство към нови идеи, възможности и светове.“

Любопитството да видиш още

Чистотата и акуратността във взаимоотношенията бяха изключително важни за него. Към това бих добавила и искреното любопитство към нови идеи, възможности и светове. Неговата страст към откривателството го отведе до Северния и Южния полюс, превръщайки го в първия българин, стъпил и на двата полюса. Същият този ентузиазъм, отдаденост и енергия му помагаша да бъде толкова успешен и в бизнеса.

Ако мога да си позволя да цитирам самия него, смисълът на човешкия живот е да бъде живян така, че светът да стане по-добро място за бъдещите поколения. С целия си живот и пример проф. Лъчезар Цоцорков постигна това и ще бъде запомнен.

ОТ БОРЯНА МАНОЛОВА,
ГЛАВЕН ИЗПЪЛНИТЕЛЕН ДИРЕКТОР
НА SIEMENS БЪЛГАРИЯ

Лъчезар Цоцорков - наследство и бъдеще

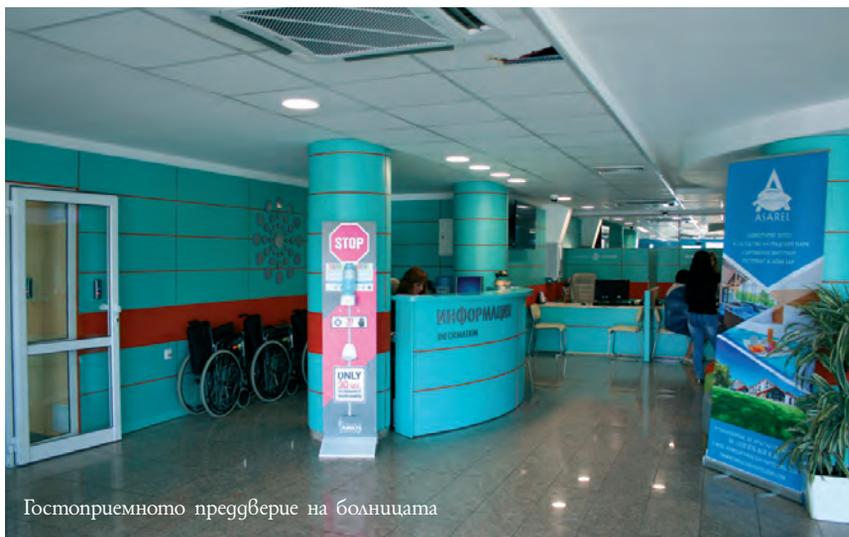
От стр. 45

Продължаваме към съвременното панагюрско съкровище - МБАЛ "Уни Хоспитал", която функционира от две години. Освен че е сред най-модерните лечебни заведения в Югоизточна Европа, това е един от най-ярките символи на стремежа на Лъчезар Цоцорков да създаде привлекателна за развитието на млади и амбициозни специалисти среда.

„Уни Хоспитал“ - медицински комплекс от ново поколение

В реновирането на бившата общинска болница и превръщането ѝ във високотехнологично лечебно заведение са инвестирани 120 милиона лева - най-мощната инвестиция в българското здравеопазване за изминалите 27 години. За нея "Асарел-Медет" АД и "Асарел Панагюрище Здраве" АД получават голямата награда "Инвеститор на годината" за 2015 г. от Българската агенция за инвестиции и сертификата от Министерството на икономиката за инвеститор първи клас.

Тук се здрависваме с г-р Михаил Михайлов, член на борда на директорите на "Асарел Панагюрище Здраве" АД, който ще ни покаже голяма част от апаратурата, която поставя болницата на световната медицинска карта.

Гостоприемното преддверие на болницата

В "Уни Хоспитал" функционират 28 клиники, отделения и лаборатории, оборудвани и обслужвани според най-високото трето ниво на компетентност за 5 години, съгласно медицинските стандарти. Има 325 болнични легла, като използваемостта им е средно 80%.

"Диамантът на болницата е онкологичният център, който включва медицинска онкология, лъчелечение и нуклеарна медицина", казва г-р Михаил Михайлов, въвеждайки ни в залите с двата ускорителя "ТруБийм" на американската компания "Вариан". Това са най-модерните машини за лъчелечение в момента в света. Към нас се присъединява и лаборантът Деян Симеонов, който ни разказва за работата на всички апарати, благодарение на които болницата извършва пълния цикъл онколение и пациентите могат да бъдат диагностицирани, лекувани и рехабилитирани на едно място.

"Всичко тук е творение на г-н Цоцорков", споделя възторжено г-р Васил Станчев, началник на отделението по нуклеарна медицина, когато влизаме при него, за да видим PET скенера. Позитронно-емисионната томография е най-модерният образен метод за подпомагане на диагнозата, определяне на стадия, насочване към най-адекватното лечение и проследяване на ефекта от него при различни онкологични заболявания.

Всеки специалист, който срещаме, вгъхновено разказва за модерната апаратура, с която работи, но най-разпален е старши рентгеновият лаборант Йордан Делийорданов, който ни изнася увлекателна лекция за модерния маммограф. Делийорданов е на 26 години и преди да стане част от екипа на "Уни Хоспитал", е работил в Германия. "Мечтаех да се върна тук и новата болница в Панагюрище беше силен стимул да го направя", казва лаборантът, който живее в Стара Загора и за всяко дежурство пътува 160 км, за да обслужва своите пациенти.

Болницата разполага с най-модерната медицинска техника за образна диагностика

Лаборант Симеонов разказва за прецизната технология на линейния ускорител "ТруБийм"

Болницата има редица програми за привличане на специалисти, които освен транспорт включват и добри жилищни условия, допълва г-р Михаил Михайлов. В момента тук на специализация са 25 завършващи лекари, като в момента върви процедура следващата година "Уни Хоспитал" да се превърне в университетска болница.

Стимул за младите специалисти е и хирургичният комплекс с първата за България и Югоизточна Европа хибридна операционна зала с роботизиран ангиограф. Болницата разполага и с уникална микробиологична лаборатория, която позволява най-бързата диагностика и адекватно лечение.

Екипност, безкомпромисно качество, почитателно отношение

Рентгеновият лаборант Йордан Делийорданов говори възхнено за свръхмодерния маммограф

- това са основните ценности, които движат иновативните лечебни процеси в "Уни Хоспитал". Тук всеки пациент се чувства специален и адекватно обслужен не само благодарение на високотехнологичната апаратура, но и заради личната инвестиция на всеки член на болничния екип в човечността и в убедителното подаване на ръка на пациент, колега, конкурент.

Отношението на лоялност и равнопоставеност е един от най-важните завети, които проф. Лъчезар Цоцорков е оставил на хората около себе си. Отношение, което значи не просто да подадеш ръка на някого в нужда, а да го направиш така, че да го издърпаш сред първите.

Микробиологичната лаборатория в "Уни Хоспитал" разполага с техника, която установява бактерията или вируса, причинители на заболяването, за един час

Обогатителна фабрика "Асарел"

На върха на минната индустрия

Усещането, че си сред първите и най-добрите, обаче не е константно състояние. "Господин Цоцорков имаше невероятното умение да те кара да искаш все повече от себе си. Постигнеш ли нещо, няма как да успокоиш темното, потъвайки в някакво чувство на самодоволство. Винаги имаше нови идеи, нови цели. Преизпълниш ли плана си, сядаш, но за да направиш анализ защо си го преизпълнил, така че следващия месец да го направиш отново."

Разговаряме с инж. Иван Чолаков - директор "Производствено-технически дейности" в "Асарел-Медет" АД, който ще

бъде наш придружител по време на най-интересната част от разходката ни през наследството на Лъчезар Цоцорков - миннообогатителния комплекс, който работи 24 часа в денонощието, 365 дни в годината.

Първите ни впечатления са свързани с чистота както във вътрешните, така и във външните пространства на комплекса. Обиколката ни в първата, най-голяма и водеща българска минна компания за открит добив и обогатяване на медни и други руди започва с инструктаж за безопасност, слагане на каски и кратък тур през фирмената експозиция на "Асарел-Медет". Тук се запознаваме с историята на гружеството, чиито инвестиции в комплекса от подписването на първия приватизационен договор в минния бранш в страната през 1999 г. досега са в размер на 1 милиард и 125 милиона лева.

Това е първата компания в света, която започва открит добив и обогатяване на медни руди със съдържание на мед под 0,4% на 29.12.1964 г., а днес 0,5% от световното производство на мед е нейно дело. Единици са в световната практика предприятията, които преработват ефективно руди с толкова ниско съдържание на мед. По думите на инж. Иван Чолаков това се дължи на стратегическото внедряване на най-добрите технологии, както и на мотивацията на екипа да работи, постигайки безкомпромисно качество чрез ниска себестойност на продукцията.

Вече сме се качили до диспечерския пункт, от който виждаме рудник "Асарел", който се намира в едноименната местност в Същинска Средна гора на нагморска височина около 1000 м. От кулата диспечерът управлява технологичните процеси, като системата позволява всеки един аспект от работата да се следи в реално време, включително налягането и температурата на гумите на 130-тонните автосамосвали.

Важен компонент в ефективното транспортиране на руда са и внедрените циклично-поточни технологии, допълва инж. Иван Чолаков. "Това намалява автотранспортната дейност и редуцира вредните емисии, като същевременно така отново постигаме по-ниска себестойност на добиваната руда", казва той.

В "Асарел-Медет" иновациите, екологичността и ефективността са тясно свързани и икономически обосновани. По думите на инж. Иван Чолаков големият пробив в това отношение започва през 2004 г., когато в рудник "Асарел" се извършва мащабна модернизация на целия производствен цикъл и се внедрява високоефективно минно и спомагателно руднично оборудване на водещи световни производители.

Следващата ни спирка е най-модерната в Европа инсталация за екстракция и електролиза на катодна мед от руднични води. Съоръжението работи от 2010 г. и има годишен капацитет за производството на 1500 тона катодна мед. Инсталацията е новаторска не само за българския минен бранш, но и на европейско ниво, защото за първи път медта се извлича от дренажни руднични води с ниско съдържание на метал. Вместо тези води да бъдат пречиствани и впоследствие да се депонират утайки, наличната в тях мед се оползотворява и извлича по практически безотпадна технология.

"С този проект отговаряме на едно от глобалните предизвикателства пред съвременната минна индустрия. Внедряването на технологии за устойчиво, максимално и пълноценно оползотворяване на наличните минерални суровини гарантира ниска себестойност на произвеждания метал", разказва инж. Иван Чолаков.

Базовият инженеринг и оборудването на инсталацията са на водещата в тази област финландска компания "Оутотек". С нейни продукти работи и Обогатителната фабрика "Асарел", където имаме възможността да видим отблизо внушителните флотационни машини от последно поколение, най-големите от които са с обем от 160 кубически метра. Във фабриката са внедрени автоматизирани системи за управление и контрол на технологичните процеси, които гарантират висока ефективност и производителността на 30 хиляди тона мед годишно. Благодарение на уникалните за страната минни машини и най-съвременно флотационно оборудване "Асарел-Медет" АД е в състояние да преработва руди с още по-ниско съдържание на мед, което удължава запасите и живота на мината. Това е стратегически важно не само за конкурентоспособността на компанията и

Изпълнителният директор на "Асарел-Медет" АД инж. Делчо Николов

С разказите си производственият директор инж. Иван Чолаков (горе вдясно) прави разходката във фирмената експозиция и миннообогатителния комплекс още по-интересна

Целият производствен процес от рудника...

...през обогатителната фабрика...

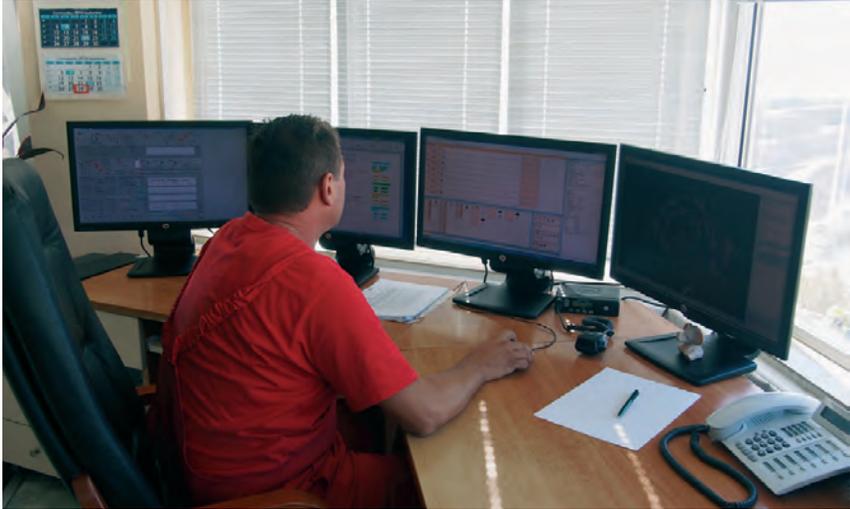

...инсталацията за екстракция и електролиза...

....и рекултивацията на площите

за заетите 1200 души в нея, но и за социално-икономическия просперитет на общината, за устойчивото развитие на целия регион и приноса на компанията към националната икономика. Със своята дейност "Асарел-Медет" АД осигурява дългосрочен принос и за екологичното благополучие на региона. Освен внедряването на щадящи природата и ресурсите технологии компанията провежда и непрекъснат автоматизиран мониторинг на изхода на своите пречиствателни станции и на водите по течението на реките в района.

"Грижата за природата е сред нашите основни приоритети. Още през 1988 г. на производствената ни площадка съвместно с БАН изградихме комплексен екологичен полигон. И забележете, това се случува, когато никой не ни задължаваше да го правим. След приватизацията през 1999 г. сме инвестирали над 90 милиона лева в екологични проекти", допълва по темата председателят на управителния съвет и изпълнителен директор на "Асарел-Медет" АД инж. Делчо Николов. "Особено се гордеем с проекта за цялостна рекултивация на Окисно насипище, в който до момента сме вложили над 10 милиона лева. Уникалното при него е, че се рекул-

тивира минно съоръжение още в процеса на неговата експлоатация. А на тези терени вече имаме и експериментални участъци с лавангулови насаждения. През миналата година беше добито и първото лавангулово масло от тези площи. В края на 2017 г. за този проект получихме наградата "Иновативно предприятие на годината" в раздел "Зелена иновация", споделя още инж. Николов.

На връщане към административната база на "Асарел-Медет" АД с инж. Иван Чолаков разговаряме за заветите на проф. д-р Лъчезар Цоцорков, под чието ръководство дружеството успешно се реструктурира и модернизира, прилагайки най-добрите европейски и световни практики в технологиите, екологията и корпоративната социална отговорност:

"Всяка среща с него за мен беше урок. Уважението му към всеки човек в компанията ни научи на колегиалност и екипност, както и на висока възискателност към работата - разказва инж. Иван Чолаков. - Умееше да поставя цели и да изисква решаването на проблеми, без да повишава тон, но така че да ти стане неудобно, ако не се справиш навреме. Имаше навика да си пише на едни малки листчета неща, за които се е сетил вкъщи или докато пътува, и по време на оперативка най-опасното нещо беше сред тези листчета да има задача, която все още не си изпълнил. Или не си се сетил да изпълниш. Най-предизвикателното в работата с проф. Лъчезар Цоцорков беше това да можеш да мислиш с неговата скорост и визия за бъдещето, да стигнеш до идея как нещата може да бъдат изпълнени по възможно най-добрия начин."

Изпълнителният директор инж. Делчо Николов също споделя: "Всички, които сме работили с проф. Цоцорков през годините, сме научили много от него. Той наистина беше вдъхновяващ лидер и далновиден мениджър, който не мислеше от днес за утре, а правеше планове с десетилетия напред. Този начин на мислене и работа предаде на целия ни екип". И допълва, че сега всички работят с чувството, че трябва да продължат по пътя за дългосрочното устойчиво развитие на компанията, който проф. Цоцорков е начертал.

На стр. 157

Целеустременост, упоритост, подреденост

С Лъчезар Цоцорков винаги сме подхождали много приятелски и професионално един към друг. За мен той е един изключително коректен, страшно работлив човек, с голяма "производителност" в работата си.

Запознахме се преди 20 години. Първото впечатление, което остави в мен, е на човек с много познания във всяка област. Винаги когато започва нещо, той е предварително информиран за всичко. Имаше още много положителни качества, но сред най-ценните откроявам неговата целеустременост, упоритост и подреденост. Поставете ли си задача, той я гонеше, докато я изпълни.

Това, на което се възхищавам в неговата житейска философия и припознавам като свое, е отношението и грижата към тези, с които работиш. Той имаше един принцип: ако спечелиш 10 лв., 1 лв. трябва да заделиш, за да помогнеш на някой друг.

И за индустрията в България той направи изключителни неща. Остави едно много добре работещо, подредено предприятие, каквото е "Асарел-Медет" заедно с дъщерните му компании. Наследството му ще работи дълги години, ако бъде управлявано с неговата целеустременост и подреденост.

ОТ ПРОФ. Д-Р ЛЮБЕН ТОТЕВ, РЕКТОР НА МИННО-ГЕОЛОЖКИЯ
УНИВЕРСИТЕТ „СВ. ИВАН РИЛСКИ“

Връчването на диплома за почетен професор на МГУ на г-р инж. Львезар Цоцорков, 3 април 2014 г.

„Ако спечелиш 10 лв., 1 лв. трябва да заделиш,
за да помогнеш на някой друг.“

Визионер с модерен лидерски стил

Общуването ми с проф. Лъчезар Цоцорков винаги бе изпълнено с приветливост и уважение, напълно открито. Той притежаваше уменията да изгражда атмосфера на доверие още от самото начало.

Имали сме много знакови срещи, но искам да отбележа едно събитие през 2016 г. Помолихме него и екипът на "Асарел-Медет" да бъдат домакини на стратегическа среща на нашия топмениджмънт. Тя беше толкова добре подготвена, че покри всички високи очаквания. Нашите колеги останаха с отличното впечатление за перфектното бизнес партньорство между двете компании във всяко отношение, партньорство, което ще се запази и развива през годините. През есента на 2018 г. предстои посещение на нашия надзорен съвет в България. Помолихме "Асарел" отново да бъдат домакини и те приеха. Проф. Цоцорков постави основите на това добро партньорство и взаимно доверие - заслугата е неговата.

Друг незабравим момент беше първата ми покана за лятно тържество в "Асарел". Отношението към нас беше така топло, че още от самото начало се чувствахме като приятели.

Лидерът

Той не беше от хората, които удрят по масата и гържат висок глас. Макар и да бе израснал в различно и по-специфично време, г-н Цоцорков беше развил много модерен, естествен лидерски стил. Успя да изгради около себе си отличен екип от мениджъри с разнообразна експертиза. Лоялността на неговите служители, от най-ниските нива до мениджмънта, е видима. Това е достатъчно красноречива оценка за лидерските му качества.

„Макар и да бе израснал в различно и по-специфично време, г-н Цоцорков беше развил много модерен, естествен лидерски стил.“

Постиженията

Познавах го като човек с изключителни познания в минния и металургичния сектор, признати в световен план. Но го познавах и като гжентълмен с широк кръгзор. Начинът, по който разви рудника, и визията, която имаше в дългосрочен план, са наистина забележителни. Проф. Цоцорков беше визионер и мислеше в перспектива за всичко, което прави. Позволете ми да добавя и начина, по който той подготви плавния преход към следващото поколение. За това и за всичко останало той спечели пълното ми уважение, и не само моето.

Личността

Лъчезар Цоцорков беше не само напълно отдаден на минното дело. Беше филантроп и изследовател. Да отбележим пътуванията му до Северния и Южния полюс и най-вече всичко, което направи за Панагюрище - музея, новата модерна болница, ангажиментите към проекта за газифициране на Средногорieto, подкрепата му за толкова много културни и спортни събития. Маркирам само няколко неща, които видях за краткото време, през което имах честта да го познавам лично. И във всичко, което правеше, той никога не поставяше себе си в светлината на прожектора.

ОТ ТИМ КУРТ,
ИЗПЪЛНИТЕЛЕН ДИРЕКТОР
НА „АУРУБИС БЪЛГАРИЯ“

Снимка
Юлян Донов

Всеки долар, инвестиран в минната индустрия, генерира нови три в икономиката на страната

- Господин Цоцорков, през юни 2016 г. "Асарел-Медет" приключи инвестиционни проекти за модернизация на производството на стойност 60 милиона лева. Как тази инвестиция подобрява ефективността в производствения процес и какво е значението ѝ за конкурентоспособността на компанията?

- В основата на нашите инвестиции стои визията ни за дългосрочно устойчиво развитие, независимо от временните трудности или конюнктурата на международните пазари. Това при нас е стил на работа и управление и сами виждаме, че въпреки тежката и продължителна криза със спада на цените на металите "Асарел-Медет" АД продължава да работи устойчиво, за разлика от много други мина в света, които в такива случаи спират работа. Ние запазиме темпа и продължихме да инвестираме в модернизацията на производствените си мощности.

Последните ни инвестиционни проекти за 60 млн. лева значително повишават ефективността на рудничния автотранспорт, както и технологичните резултати при преработката на медната руда в обогатителната фабрика. А това е от основно значение за конкурентоспособността и устойчивостта на компа-

нията, особено при трудни пазарни условия.

Има обаче и нещо още по-важно. Равносметката показва, че от 1999 до 2015 г. сме инвестирали общо 892 млн. лева в реализацията на корпоративните програми за дългосрочно устойчиво развитие, а за настоящата година планираната инвестиционна програма възлиза на нови 125 млн. лева. Благодарение на извършената модернизация и повишената производствена ефективност "Асарел-Медет" АД вече е в състояние да преработва руди с двукратно по-ниски съдържания от първоначалния проект, което осигурява увеличаване на запасите и удължава живота на мината. А това е от стратегически важно значение не само за конкурентоспособността на "Асарел-Медет" като компания, за работещите и акционерите, но и за социално-икономическия просперитет на общината, за устойчивото развитие на целия регион и приноса ни към националната икономика.

- Значителна част от инвестицията е за нова циклично-поточна линия, която значително намалява вредните емисии от изгорели газове и подобрява ефективността на производството - какви са дългосрочните ви цели в това отношение?

- Проучваме възможностите за подобрения във всички направления на нашата дейност, включително и при внедряването на екологосъобразни технологии. Нашата оценка е, че през последните години в още по-голяма степен успяхме да мобилизираме ресурсите си и да намираме решения, с които да отговаряме на предизвикателствата пред устойчивото развитие.

В изграждането на нашата трета циклично-поточна технологична линия за транспорт на руда "Асарел-Медет" АД инвестира 20 млн. лева. Анализът още на първите резултати след въвеждането ѝ в експлоатация показва, че ефективността на рудничния транспорт се е подобрила с над 18%. Факт е, че намаляването на автотранспортната дейност чрез въвеждането на циклично-поточни технологии за транспорт води до редуциране с около 40% на вредните емисии от изгорели газове от рудничните автомобили. Същевременно така постигаме и по-ниска себестойност на добиваната руда. Както виждате, иновациите, екологич-

ността и ефективността са тясно свързани и икономически обосновани.

- "Асарел-Медет" е една от компаниите, които през последните години разбиха митовите за минералносуровинната индустрия като непривлекателна и неекологична - в какви други модерни производствени практики ще инвестирате в близко бъдеще?

- Действително "Асарел-Медет" е един от примерите, че минната индустрия е мощен двигател за развитието на своя регион и се развива в хармония с туризма, екологията, биоземеделцето и всички други икономически и социални дейности. Ние сме един от най-предпочитаните работодатели в региона и страната и сме трикратен носител на наградата "Инвеститор на годината" на Българската агенция за инвестиции. На практика всичко това е оценка както за нашата компания, така и за пътя на промяна и за развитието на минната ни индустрия като цяло.

Иначе плановете ни и занаят са да работим със същите темпове по нашите програми за дългосрочно устойчиво развитие. Тук включваме редица проекти за развитие на минералносуровинната база, екологията, безопасността на труда, развитието на човешкия капитал и енергийната ефективност. Например в момента реализираме нов проект за енергоефективни системи за отопление и осигуряване на топлинна енергия за производствени нужди. Преди няколко години направихме и системи от соларни инсталации на покривите на нашите производствени и административни сгради. Освен мащабната рекултивация, която извършваме, в областта на екологията започнахме експериментално отглеждане на лавангула върху рекултивирани от нас терени. От години сме първото и единствено индустриално предприятие не само в нашия бранш, но и в страната, което провежда непрекъснат автоматизиран мониторинг на изхода на нашите пречиствателни станции и на водите по течението на реките в района. Тези данни са достъпни в реално време и може да се видят от всички чрез нашата интернет страница 24 часа в денонощието.

Като председател на Българската минно-геоложка камара мога

„От 1999 до 2015 г. сме инвестирали общо 892 млн. лева в реализацията на корпоративните програми за дългосрочно устойчиво развитие, а за настоящата година планираната инвестиционна програма възлиза на нови 125 млн. лева.“

да кажа категорично, че разбитите остарели митове за минната индустрия, за които говорите, са резултат от дълъг път на модернизация, който не само ние, но и другите водещи предприятия в отрасъла извървяха през последните десетилетия. От цялото ни общество трябва да се знае, че днес водещите компании от минния бранш инвестират огромни средства и вече са модерни производствени комплекси с автоматизирани системи за управление, съвременна техника и нови технологии. Те отговарят на международните стандарти и прилагат най-добрите практики за ефективност, безопасност при работа, екология, грижа за хората и социална отговорност, насочена към социално-икономическото развитие на съответните региони.

- Според доклад на няколко световни организации от последните дни (Mapping Mining to the Sustainable Development Goals: An Atlas) минната индустрия има потенциал да играе изключително важна роля за постигането на целите за устойчиво развитие. Върху кои от 17-те цели добивът на минерални суровини у нас може да има особено значително въздействие?

- Минералносуровинната индустрия традиционно е двигател както за икономически растеж, така и за иновации и ускорено развитие на регионите. Според доклад от края на 2014 г. на Международния съвет по минното дело и металите всеки долар, инвестирани в минната индустрия, генерира нови три в икономиката на съответната държава. Данните показват, че глобалната стойност на минералното производство е нараснала значително през последното десетилетие. А минните компании все повече осъзна-

ват своята роля не само като катализатор на икономическия растеж, но и на процесите на устойчивото развитие. Минното дело трябва да се развива така, че самата дейност и нейните продукти да осигуряват нетен положителен дългосрочен принос за човешкото и екологичното благополучие.

Още преди четири години Българската минно-геоложка камара разработи и започна да внедрява първия за Европа доброволен браншови стандарт за устойчиво развитие в минералносуровинната индустрия. В неговите десет области са обхванати всички аспекти на устойчивото развитие, сред които са икономически растеж и ефективност, качество и иновации, опазване на околната среда и на биоразнообразието, енергийна ефективност, осигуряване на безопасност и здраве при работа и грижа за служителите, партньорство със заинтересованите страни и развитие на местните общности.

Предложихме този стандарт пред Европейското партньорство за иновации като ангажимент на Българската минно-геоложка камара. Ангажиментът беше приет от структурите на Европейската комисия с максимален брой точки и включен в стратегическия план за внедряване. Планираме първо да споделим нашия опит със съседните страни - Румъния, Сърбия, Македония и Гърция, а на втори етап да постигнем и по-широко разпространение на стандарта. Всичко това беше високо оценено и от Евромин, Еврокол и други наши и чуждестранни партньори.

- За да се види стратегически важно значение на минералносуровинната индустрия за икономиката на страната и развитието на регионите, кои бяха най-важните задачи пред Камарата и какъв е примерът на "Асарел-Медет" и на водещите компании?

- Когато говорим например за социално-икономическото развитие на община Панагюрище и Пазарджишкия регион, стратегически важно значение и приносът на "Асарел-Медет" АД са много ясни и видими за всичките ни съграждани. Компанията ни е най-големият работодател, данъкоплатец, осигурител и дарител в региона. Всеки вижда, че Панагюрище има нов облик заради проекти-

те с дългосрочна добавена стойност, които реализирахме като публично-частно партньорство с община Панагюрище. Ще спомена само изградената зала трезор за Панагюрското златно съкровище в историческия ни музей, плувния басейн със спа център с минерална вода, многофункционалната спортна зала "Арена Асарел" и реновираната общинска болница, която превърнахме в модерния медицински комплекс "Уни Хоспитал" в Панагюрище. С всичко това показахме, че бизнесът, държавата и общините могат с обединени усилия да решават проблемите на малките населени места и да ги превръщат в привлекателни за живот и професионална реализация на младите хора.

Колкото до усилията ни на браншово ниво, през годините те приоритетно бяха насочени към изработване от държавата на стратегически документ, който да отчете жизненоважното значение на минералносуровинната индустрия за икономиката на страната и да зададе посоката за нейното развитие чрез прилагане на най-добрите европейски практики. Така създаването на единния орган за управление на подземните богатства от Народното събрание през 2010 г. и приемането на Националната стратегия за развитие на минната индустрия от Министерския съвет през 2015 г. бяха кулминацията на нашите усилия и резултати, както и силен импулс да продължим напред, като работим за успешното им реализиране заедно с отговорните за сектора институции.

Същевременно работихме за това обществото ни като цяло да има по-загълбочено разбиране по темата за приноса и значението на нашата индустрия. Като че ли в ежедневието си хората забравят, че добивната индустрия е жизненоважна за съществуването на нашата цивилизация такава, каквато я познаваме. Повече от 3/4 от всички предмети около нас са произведени от добитите суровини, а останалите пък са произведени с инструментите, направени също от добитите минерални суровини.

В Европа индустриите, ползващи минерални суровини, създават 1400 млрд. евро брутна добавена стойност на година. В тях работят около 30 млн. души. У нас 0,9% от територията на страната е отдадена на концесия за добив на полезни изкопаеми при средно 1% за страните от Евросъюза. Браншът формира око-

до 3-5% в зависимост от международните цени на борсовите стоки от БВП на страната и осигурява пряко около 30 хил. работни места, а чрез свързаните отрасли по веригата на доставките и услугите - още 120 хил. работни места. Тоест стратегическото значение на нашата индустрия е несъмнено и очевидно, но наред с това в обществото ни битуват и много остарели нагласи, които може да се преодоляят само с последователно излагане на фактите.

През тази година отбелязваме 25-годишния юбилей на Българската минно-геоложка камара и съм удовлетворен, че за четвърт век успяхме да изградим авторитета си на една от най-стабилните и добре работещи работодателски организации. Реализираме и редица важни за отрасъла инициативи и проекти, чрез които популяризирахме приноса и ролята на минералносуровинната индустрия. Ще открия само доброволния Стандарт за устойчиво развитие, Европейския минен бизнес форум, изложението "ИнтерМин-Експо", изградения бизнес център "Земята и хората", създадената браншова информационна система и браншовия ни модел за подготовка на кадри, който вече е припознат от държавата, общините и други базови индустрии.

- Какви промени в бранша задвижи приетата преди година Национална стратегия за устойчиво развитие на минната индустрия в България?

- Едни от основните пречки пред устойчивото развитие на минералносуровинната индустрия през годините са били административната тежест, несъвършеното законодателство и корупционният натиск. Затова и усилията ни бяха насочени главно към изработване от държавата на такъв стратегически документ, който да зададе възможните решения на проблемите и да се фокусира върху европейската визия за бъдещото развитие.

Като браншова организация винаги сме подкрепяли внедряването на международните стандарти и европейските добри практики в нашия бранш, каквато е философията и на приетата стратегия. Тя обосновава по-нататъшното усъвършенстване на нормативната уредба в тази посока. Надяваме се внедряването на

стратегията чрез планираните мероприятия и дейности да създаде предвидимост на бизнес средата и да привлече още много инвеститори както в минералносуровинната индустрия, така и в отраслите след добива, с което ще се повиши конкурентоспособността по веригата на добавената стойност на цялата българска икономика.

- С кои други сектори на индустрията вашият бранш и конкретно "Асарел-Медет" увеличава своята ангажираност, партньорство и диалог с цел повишаване на конкурентоспособността на българската икономика?

- Отрасълът ни е в основата на устойчивото развитие на всички останали индустрии, като осигурява суровини за сектори като металургията, строителството, машиностроенето, химическата промишленост, енергетиката и другите отрасли.

Най-общо казано, добивният бранш е гарант за суровинната и енергийната независимост на страната. Затова устойчивото му развитие не само е условие за по-голямата конкурентоспособност на страната, но и за внедряването на иновативни решения в много области, включително и за развитието на различни видове клъстери. В тази връзка все по-тясно си партнираме с нашите колеги от свързаните индустрии, с държавните и общинските институции и не на последно място - с научните среди и образованието - от средните и професионалните училища до университетите и академичната общност. Много добро и силно взаимодействие имаме с работодателските организации на национално и международно ниво, както и с нашите партньори от синдикатите, с които работим по такива приоритетни въпроси като безопасността на труда, здравето и социалния статус на работещите в минералносуровинната индустрия.

- Всяка година "Асарел-Медет" инвестира значителни средства в програмата си "Безопасност и здраве при работа" - на каква стойност са последните подобрения в полза на служителите на компанията и какви са резултатите от това?

- "Асарел-Медет" е един от примерите, че и у нас е възможно

в минната индустрия да има нулев трудов травматизъм, което несъмнено се дължи както на дългите ни години инвестиции и системна политика, така и на доброто ни социално сътрудничество. В компанията има безкомпромисни и възможно най-високи стандарти за безопасност и здраве при работа. Благодарение на инвестициите в модернизация на производствените мощности, но и на отговорността на всеки човек поотделно и на всички нас като един екип през последните години отчитаме нулев трудов травматизъм и нулеви професионални заболявания.

Иначе всяка година програмата ни за безопасност е около 4,5 млн. лв., включително за конкретни мерки за подобряване на работната среда, осигуряване на лични предпазни средства, профилактични медицински прегледи, допълнително здравно осигуряване, животозастраховане и др. Един от последните ни проекти например бе за реновирането на всички столови за хранене в предприятието и за пълното преоборудване на кухнята, така че да отговаря на всички най-съвременни изисквания за здравословно готвене. Специален акцент поставихме върху менюто за здравословно хранене на работното място. Не зная дали другаде има подобен опит, но при нас бе направено и проучване за източниците на стрес на работното място, както и на възможните мерки за неговото минимизиране, така че хората ни да са работоспособни, мотивирани и щастливи от професионалната си реализация.

- Каква е визията ви за следващото поколение кадри в индустрията, какви са новите ви усилия при подготовката на служители в свят, в който всяка индустрия се променя все по-бързо и все повече с всеки изминал ден?

- Кадровата обезпеченост, особено на ниво средно професионално образование и инженерно-технически специалности от висшите училища, е основен проблем, и то не само за нашия бранш, а изобщо за българската индустрия.

Заради това с колегите ми от Минно-геоложката камара изготвихме и вече реализираме наш браншови модел за подготовка на кадри. Така членовете ни имат водеща роля и работят заедно с

професионалните гимназии, общините, министерството и другите предприятия, като инвестират в образованието на бъдещите си работници и специалисти. Мога да ви дам за пример, че отминалата учебна година в Панагюрище стартира пилотен модел на дуална система за професионално обучение в местната професионална гимназия. Освен "Асарел-Медет", и други членове на Камарата - "Дънди Прешъс Металс Челопеч", "Елаците мед", "Каолин" и други, също работят активно в това отношение. Така на практика вече се прилага браншовият модел на Българската минно-геоложка камара за подготовка на кадри. Радостното е, че нашият бранш става все по-привлекателен за работа и младите хора проявяват все по-голям интерес към минните професии. Тази тенденция се вижда и от високия рейтинг на Минно-геоложкия университет "Св. Иван Рилски" и на минните специалности изобщо.

Само професионалната подготовка обаче не е достатъчна за успеха на младите хора, на новото поколение мениджъри например. За съжаление, моите наблюдения са, че днес образователната система, семейството и обществото не работят целенасочено за формиране у младото поколение на такава базова личностна ценностна система, която ни се иска да имат бъдещите успешни предприемачи, политици, магистрати и граждани. А тяхната ценностна система се изгражда днес. Нашето образование трябва да подготвя мислещи хора, годни да се адаптират към непрекъснато променящата се външна среда и да умеят да постигат високи цели. Нужно на страната ни е бързо да бъдат завършени започнатите реформи в различните сфери, но най-важната реформа според мен е образователната. В класните стаи и студентските аудитории трябва все по-често да влизат успешни мениджъри и предприемачи, за да предават на младите своята философия за успеха и заедно с житейските уроци да им вдъхнат вярата, че може да се успява почтено.

В изграждането на новата, трета, циклично-поточна технологична линия за транспорт на руда "Асарел-Медет" АД инвестира 20 млн. лева

Премиерът Бойко Борисов прерязва лентата на новооткритата болница "Уни Хоспитал" в Панагюрище

Манталитет, с който се раждаш

Най-ярката ми история с Лъчо Цоцорков е от началото на нашето по-близко познанство. Оттам нататък нещата тръгнаха в едно прогнозируемо русло, но в края на 90-те години тогавашното правителство вършеше някакви кадрили в държавните предприятия и гойде рег на "Асарел-Медет". Бяха решили да разкарат Лъчо Цоцорков, даже бяха издали и заповед за смяната му с някакъв друг човек. И тогава изведнъж ситуацията в мината се взриви, хората наскочаха и ние излязохме на битка заедно с тях.

Помня, че заварихме с електрожен портала на фабриката, за да не могат да влязат новите началници. В тази война бяхме всички заедно, докато заповедта не беше отменена и Лъчо Цоцорков, слава богу, остана. Това е единственото предприятие в България, в което ми е известно, че се състоя прокламираният замисъл за работническо-мениджърска приватизация. Работниците получиха част от акциите, имат ги и досега, а не им бяха събрани от разни рънъри по обратния рег.

Добро без втори план

Лъчо Цоцорков беше един човек, какъвто в Панагюрище май не е имало от Възраждането. Човек, на чието рамене лежеше цяло Панагюрище и околните села и градове, който помагаше и там,

където не търсеха помощ от него. Не е имало случай някога да съм имал конфликти с него. Признавам си, че понеже твърде много хора искаха какво ли не, винаги съм бил притеснен да му поискам нещо и да се нарежда в тази редица. Сигурен съм, че ако бях поискал, щях да го получа, но ми е било неудобно. Знам, че правеше всичко за доброто на града и хората. И не го е правил за себе си - той имаше достатъчно. Но той е от тези хора, които знаят много добре, че за да има за него, трябва да има за всички останали. И го правеше.

Предопределеност

Трудно е да има повече хора като него, защото това е въпрос на манталитет. Хората се раждат с това, то не се възпитава. Просто Господ е решил да прати този човек на земята точно там.

ОТ ДИМИТЪР МАНОЛОВ,
ПРЕЗИДЕНТ НА
КТ „ПОДКРЕПА“

С панагюрски дух в сърцето

За проф. Лъчезар Цоцорков "Асарел-Медет" беше съдба, състояние на духа, което осмисляше неговия живот и го изпълваше със съгържание. Във времето си на ръководител на най-голямото структуроопределящо дружество в община Панагюрище и Пазарджишка област той премина през много трудности и радости, влагайки ум и разум, сърце и воля. Заедно с него създадохме Българската минно-геоложка камара и в негово лице имах скъп колега и партньор с изключителна енергия и обаяние, изградено благодарение на неуморната му работа за развитието на българската минерално-суровинна индустрия.

Лъчезар Цоцорков беше борбен човек, който носеше в сърцето си панагюрския дух и в смутните години на прехода не позволи "Асарел-Медет" да фалира. Превърна го в модерна минна компания с техника и технология на световно ниво, в лидер на българския рудодобив и еталон за социална отговорност към хората в компанията и подкрепата за родния край. Той беше символ на приемствеността, с която най-доброто от практиката бе пренесено в новия тип активен и резултатен социален диалог, изграден на базата на доброто сътрудничество, разбирателството и помощта, която винаги ни бе оказвана.

„Той премина през много трудности и радости, влагайки ум и разум, сърце и воля.“

Децата и внуците ни ще се гордеят с достойния българин, който безрезервно даде своите сили, знания и опит за доброто на родината ни и гради по-добър живот за поколения напред.

Истинско удоволствие беше да се работи с проф. д-р Лъчезар Цоцорков, който ще остане пример за подражание със своята увереност, решимост и далновидност.

ОТ ИНЖ. ВАЛЕНТИН ВЪЛЧЕВ,
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА ФЕДЕРАЦИЯТА НА НЕЗАВИСИМИТЕ
СИНДИКАТИ НА МИНЬОРИТЕ - КНСБ

Силата да носиш отговорност

Спомням си началото на социалния диалог в гържавата. Лъчезар Цоцорков беше човекът, който подписа първия колективен договор с КТ "Погкрена". Нагърби се с това, за да спре протестите, които бяха доста бурни по онова време, в началото на 90-те. Министертството вдигна ръце и той пое отговорността да подпише. А тогава подписите вървяха така: от едната страна стоеше пистолет, от другата - химикал, а по средата беше листът. Още тогава видях един човек, който може да носи отговорност, и то във време, в което никой не знаеше накъде да хване.

Оказа се и най-подготвеният от целия бранш за новото време. Той ясно знаеше накъде ще вървят нещата. Оформянето на работодателите в камара ни помогна и на нас като синдикалисти, за което той има най-голямата заслуга, на практика всичко беше негово дело. И така бавно и полека се заформи някакъв диалог, който беше много важен, защото тогава всеки си правеше каквото си беше намислил. А Цоцорков беше един от малкото, които си даваха сметка какво предстои.

Казана гута - хвърлен камък

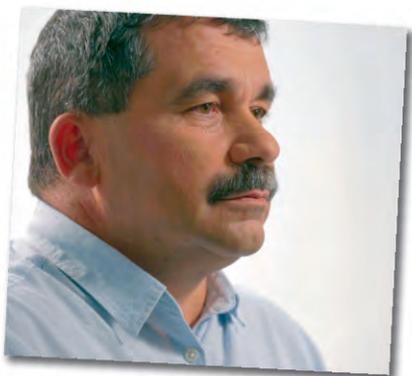
Той беше човек, който гържеше на гумата си - обещае ли нещо, знаеш, че ще го изпълни. Много сме спорили по браншовите колективни договори, но винаги сме имали такъв. Той постоянно казваше: "Каквото и да правим, трябва да имаме някакви правила. Хубави, лоши, удачни, неудачни - ще ги променяме, - но правила трябва да има". Не си спомням момент, в който да почукаш

„Министър, председател на синдикат или чистачката - всеки имаше достъп до Лъчезар Цоцорков.“

на вратата му, да трябва да говорите и той да каже, че няма да стане. Или пък да не спази уговорка. Дали това беше министър, председател на синдикат или чистачката - струваше ми се, че всеки имаше достъп до него. Не се правеше на нещо велико и когато се е налагало в онези смутни времена, сме се срещали и в 5 сутринта, и в 12 вечерта.

Отвъд времето си

Беше много добър мениджър. Заложите на "Асарел-Медет" са с най-ниското съдържание на мед от всички в България, но това дружество е лидер. За да направиш подобно нещо, трябва много добре да познаваш и да следиш технологиите. Другите дружества не са по-бедни, но собствениците им нито болница направиха, нито параклис, нито хотел, нито спортна зала, нито стъпиха на два полъса, а се водят за най-богатите хора. Какво от това... А той съумя да направи всичко. Да помагаш на гругите, го пише и в Библията, но никой не го спазва, а Цоцорков беше разбрал, че щом имаш, трябва да даваш. Беше човек, надживял малко времето си.

ОТ ВЛАДИМИР ТОПАЛОВ,
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА
СИНДИКАЛНАТА МИНЬОРСКА
АСОЦИАЦИЯ „ПОДКРЕПА“

Винаги беше готов да подели славата

Първоначалното ми впечатление за господин Цоцорков, както го наричах в началото на познанството ни, беше за човек с труген характер. Сложно беше да намерим път един към друг, но с времето разбрах каква е причината. Той тругно се доверяваше, допускахе до себе си само хора, доказали се със своята честност, с добрите си намерения. Но веднъж отворил се към човек или кауза, той се раздаваше безусловно.

Както казват германците, с Лъчо, както по-късно започнах да го наричам, изядохме много кила сол. Виждахме се често през последните години, канеше ме на всички събития, които организираше в Панагюрище, и настояваше да присъствам.

Една от най-любимите ми случки с него е свързана с честта да бъда с рода му на една трапеза. Беше след Деня на миньора, организиран в града. Сутринта след събитието имаше среща на Цоцорковия род в една малка зала в хотела в центъра на града. Тогава разбрах, че всички се събират всяка година по едно и също време и "хотелската закуска" винаги е една и съща - домашно кисело мляко, специална местна баница, шкембе чорба, качамак и още много традиционни гозби. Бях силно впечатлен от способността на Лъчо да посреща всички с топлина, да превръща тези срещи в нещо повече от празник.

„Тругно се доверяваше, допускахе до себе си само хора, доказали се със своята честност, с добрите си намерения. Но веднъж отворил се към човек или кауза, той се раздаваше безусловно.“

За лидерските му качества мога да говоря много, но предпочитам да ги опиша с две истории. Преди лятото на 2009 г. с него работехме в една много враждебна среда по отношение на даването на разрешителни за добив на рудни и нерудни изкопаеми. Имаше огромна корупция и административни бариери, свързани с разпоредбите на 4 министерства. Когато бе избрано 41. Народно събрание, успяхме да направим пътека до МС с искания за промяна в законодателството, така че пагубната за индустрията практика да се искат рушвети да спре. КРИБ беше ракета носител, говорейки от името на целия бранш, но Лъчезар Цоцорков помагаше с твърди аргументи и добра визия. И когато промяната в законодателството се случи, той приписа тази победа на КРИБ и на мен като изпълнителен директор на конфедерацията.

Разбрах, че винаги е готов да поделит славата, и когато му връчих почетния златен знак на КРИБ. Броят се на пръсти хората, които са получили тази награда. Награждаването беше на една огромна сцена в Панагюрище, вяво бяха хората на "Асарел-Медет", вдясно - представители на правителството. "Тази награда не може да е само за мен!", каза той пред всички тези хора и извика изпълнителния директор на дружеството, за да я сподели с него. Никога няма да забравя това, защото не са много случаите, в които преуспял, знаков бизнес лидер поделит успеха си по този начин.

Позволявам си да завърша с призив към семейството на Лъчо, което много уважавам и чувствам близко. На 70-годишнината му, или както я наричахме - 2 по 35, го извиках на сцената и го помолих да поеме един ангажимент пред всички свои близки. Да обещае, че когато стане на 2 по 40, заедно с него ще свирим на тази сцена - аз на моите любими барабани, той - на любимия си саксофон. И се навявам, когато дойде времето, в което ще се навършат 2 по 40 от рождението на Лъчо, да направим този концерт за него.

ОТ ЕВГЕНИЙ ИВАНОВ,
ИЗПЪЛНИТЕЛЕН ДИРЕКТОР НА КРИБ

Той умееше да ти внушава: Аз вярвам в теб, ще ставаш все по-добър

Лъчо беше лишен от суета. Не подчертаваше широката територия - от полюс до полюс, върховете, които бе покорил и в бизнеса, и в кариерата, и в приноса към обществото. С много уговаряне сме успявали да го накараме да сподели за тях - и то само за да може и други да се вдъхновят.

В спомените ми го виждам усмихнат и с разтворени за прегръдка ръце при всяка среща. Излъчващ топлина, откритост, плам.

Всеки един миг за него бе ценен и се бореше да го оползотвори. Но когато говореше с приятели, не бързаше, не създаваше напрежение, изслушваше внимателно, не прекъсваше, не проявяваше нервност. Помогна ми да оценя, че човешкият контакт съвсем не е само обмен на информация (идеи, мнения, знания, опит, поуки...), а е обмен на емпатия, на благодет, на усещане за човеколюбие.

Това бе и най-ценното, което получавах от срещите с него - мотивацията, че един достоен човек, постигнал много, те зачита и ти предава едно топло чувство и добронамереност, с които ти внушава: Аз вярвам в теб, ще ставаш все по-добър и ще правиш все по-добри дела.

„Лъчо искаше докрай да разбере другата гледна точка, да вникне дълбоко в начина на разсъждение по темата. Ценеше чуждото мнение, зачиташе хората.“

Не съм израснал в кралски двор, но в малкото срещи с короновани особи съм усещал същото чувство, цдващо от излъчване на благородство.

Ние, успешите, доколкото моите скромни успехи покриват скромните ми стремежи и възжеления и мога да се причисля към тази група, имаме необходимост да разговаряме с авторитетни личности, да чуваме мнение от хора, които уважаваме. Когато това мнение съвпада, добиваме увереност. Когато е различно, ни обогатява и дава повод да се възгледаме в собствената си позиция. Самият факт, че чуваш открито изказани мнения на хора, които ценяш, и те нямат мотив да пестят или изопачават истината, ти дава усещането, че си добил справедлива оценка - подобно на значението на оценката на пазара за създаденото от теб.

С Лъчо говорехме за най-съкровени неща - за ценностите, за смисъла, за религията, за това как да осмислиш живота си и да оставиш трайна следа. И когато се случваше мненията ни да не са идентични, той не се палеше да защитава своята позиция, не я налагаше, не прехвърляше разговора на друга тема. Напротив, по-скоро искаше докрай да разбере другата гледна точка, да вникне дълбоко в начина на разсъждение по темата. Ценеше чуждото мнение, зачиташе хората.

Лъчо бе богат човек. Много богат. С усмивката си, с успехите си, с изграденото и дареното, с почитта и уважението ни към него. Тях нито времето, нито кончината му не могат да отнемат.

Той бе и ще е винаги пример, който даваме, когато говорим за отговорния български бизнес, за добродетелите и ценностите на истински успешите. На колегите си, на приятелите, на децата си.

ОТ ОГНЯН ТРАЙНОВ,
СОБСТВЕНИК И ИЗПЪЛНИТЕЛЕН
ДИРЕКТОР НА „ТЕХНОЛОГИКА“

Куражът да тръгнеш първи

На 4 юни 2018 г. беше открита паметна плоча на проф. д-р Лъчезар Цоцорков на мемориалната стена на Историческия музей в Панагюрище. Това е събитие, за което не се говори в медиите, но е от изключителна значимост за неговото семейство, всички панагюрци, хората, свързани с добивния бранш в България, и всички, които са се докосвали някога до човека, лидера и визионера Лъчезар Цоцорков.

Още докато пътувах към събитието, виждайки, че часът напредва и пак съм на границата да закъснея за началото, пред мен се мърна образът му как ми казва "Иване, пак закъсняваш!" - простичко, човешко, олицетворявайки неговото верую, че трябва да "тръгнем първи, за да стигнем навреме". Покрай него се научих, че да тръгнеш първи, се иска много смелост и постоянство, но най-важно е да си въоръжен с Идеята и непоклатимата вяра, че тя е постижима и ще промени света към по-добро. Но друго исках да кажа...

На тази мемориална стена са увековечени учени, воеводи, хора на словото. Георги Бенковски, Панайот Волов, проф. Марин Дринов, Райна Княгиня, Захари Стоянов са само част от имената, писали историята на България кой с револвер, кой с перо... И макар че той живее чрез делата си и в сърцата на много от нас,

„Негова е идеята за разработване на стандарт за устойчиво развитие на минералносуровинната индустрия. В света съществуват два такива - канадският и българският, и смея да твърдя, че нашият е по-добър.“

между тези великани господин Цоцорков си е на мястото - възрожденец и революционер в своите битки за минералносуровинната индустрия и България.

Първата създадена браншова камара, първият подписан отраслов колективен трудов договор, макар в началото на деветдесетте години на миналия век браншът да е на гръното, а много от минните компании са пред фалит, с целеустремеността си, с няколко непопулярни за времето си решения той повежда бранша и успява не само да го обедини, но и да запази цвѐта на минно-геоложкото дело в България. Доста смелост се иска на 45 години, при нови социално-икономически условия и динамична политическа среда да се изправиш пред работодателя си - гържавата, и да заявиш: "Аз вода всички тези хора и ние искаме промяна!". Но успява.

Познавам го от работата си в Българската минно-геоложка камара. Постигнахме много, защото той гледаше много напред. Разговаряше с всеки, на търсециите даваше съвет, оказваше помощ. Не разпореждаше, а убеждаваше. Беше пряк, ненавиждаше лъжата. Настояваше за обединение на всички усилия за постигане на общите цели. Имаше четири основни каузи: "Асарел", Панагюрище, Българската минно-геоложка камара и България. Четири знамена заби на Южния полюс, четири знамена заби на Северния полюс. За миг не се отказа от тях.

Негова е идеята за разработване на стандарт за устойчиво развитие на минералносуровинната индустрия. В света съществуват два такива - канадският и българският, и смея да твърдя, че нашият е по-добър. Пет години преди да се разработи модел и закон за дуално образование в гържавата, нашата камара разработи модел за обучение на средни професионални кадри чрез работа, което залегна впоследствие и в закона. Под негово ръководство създадохме браншова информационна система, за която водещ австралийски консултант ни завидя и оцени като най-добрата в света. Европейските колеги пък "откраднаха" от нас идеята за фотоизложба, която да покаже, че голяма част от предметите, които ни заобикалят, са обработени полезни изкопаеми, добити от земните недра. Денят на миньора се превръщаше в

„Постигнахме много, защото той гледаше много напред.“

Празник на миньора, а Форумът за устойчиво развитие на минната индустрия в Югоизточна Европа се превърна в общоевропейски. И това са само част от предизвикателствата, които покорихме заедно, но с неговите насоки. Резултати, които изведоха българската минералносуровинна индустрия на водещо място в Европа. Не по натурални показатели, а по идеи, по визия.

Сега, вече като част от голямото асарелско семейство, осъзнавам какво е постигнато и тук - с най-ниското съдържание в света, в изключително лоши минно-геоложки условия е създаден екип, който е превърнал компанията в просперираща, високотехнологична, с приоритет безопасността на хората и тяхното развитие. Компания, която може да се сравнява само с най-големите мини в света. Далновидност, отгаденост и огромно сърце са нужни да бъде постигнато това.

И пак се сецам за човечността, с която печелеше всички. Рядко ще срещнеш такъв човек в днешно време.

Поклон!

ОТ ИНЖ. ИВАН АНДРЕЕВ,
ИЗПЪЛНИТЕЛЕН ДИРЕКТОР НА
БЪЛГАРСКАТА МИННО-ГЕОЛОЖКА
КАМАРА (2010 - 2017)

От личния албум

Изпращането на първия камион с меден концентрат от новата обогатителна фабрика "Асарел".
Декември 1989 г.

Първият съвет на директорите на "Асарел-Медет" ЕАД.
Септември 1991 г.

1994 г., в Президентството. Лъчезар Цоцорков връчва на президента Желев предложения за развитие на минната индустрия в страната

Симеон II приема делегация
от Панагюрище в дома си. Април 1995 г.

Подписване на споразумение за сътрудничество
между БМГК и "Евромин". 2000 г.

Сертифициране на "Асарел-Медет" АД по първата в страната
Интегрирана система за управление. 2003 г.

Да се
състезаваш
със себе си

- Господин Цоцорков, с какво и кого се състезавахте в началото на предприемаческата си история? Кого беше важно да победите?

- Най-важното за всеки е първо да победи собствените си опасения, че може да не успее. Аз например не съм се страхувал от рисковете, когато са обмислени, а винаги съм си поставял големи цели и съм си ги представял така, сякаш вече са осъществени. По този начин напред ме води целта и не се обезкуражавам от пречките или трудностите, които може да срещна по пътя. Всъщност човек или е предприемчив и не спира да търси решение независимо от обстоятелствата, или си стои на едно място, на-

мира си оправдания и вика неволята. Аз съм от първия тип хора. Като малък все нещо изобретявах, после като млад специалист винаги търсех възможностите за рационализации и се чудех как нещата може да се подобрят. Така съм и до днес - зная, че нищо не е толкова добро, че да не може да се подобри още повече.

Може да се вижда странно, но моята предприемаческа история започна много преди 10 ноември 1989 г. Тогава трябваше да се състезавам с колеги за класирането на проекти в Държавния планов комитет, без което по онова време нищо не беше възможно да се реализира. В случая важното бе да се победи държавната бюрокрация, при която не неотложността и ефективността на един проект бяха критерии за реализацията му, а връзките. Тогава аз бях първият ръководител на предприятие, който пое риска да предизвика основателно спиране на производството, за да се обърне внимание на наистина важен проект. В крайна сметка проектът ни влезе в държавния план и се реализира успешно.

- Как се променя концепцията ви за състезание през годините? Кои са нормите, с които се гордеете, че сте победили, и новите бизнес норми, които наложихте - във вашата индустрия и изобщо?

- Не мисля, че концепцията ми за състезание се е променила много през годините. За успеха най-важното, но далеч не само това, са силното желание, амбиция, образование, почтеност, визия за развитие, оценка на риска, много труд и постоянство.

Колкото до нормите - аз винаги се съобразявам с тях и ги спазвам. Стремя се обаче да избягвам стереотипите и рутината. Новите бизнес норми, за които мисля, че аз допринесох в нашата индустрия, се основават не само на принципите на пазарната икономика, но и на духовните ценности и етиката. Това, че всички хора, искат или не искат, са свързани помежду си, изисква, когато си успешен и работиш за победа, да не искаш успеха само за себе си. Не си и помисляй да измамиш или навредиш на конкурентите, защото победата няма да е трайна и бързо ще стане горчива. Затова за девиз на Българската минно-геоложка камара приехме "Силни заедно" - девиз, който олицетворява това разбиране.

- Коя е най-вдъхновяващата за вас история, свързана с предприемачество?

- Най-вдъхновяваща за самия мен е моята собствена история. Така би трябвало да е за всеки човек - най-вдъхновяваща да е история, в която той е главният герой.

- Ако можете да разделите културата на богатство в страната ни на периоди, какви ще са те?

- Според мен периодите условно са следните:

ПЪРВО - първоначалното натрупване на капитала след Освобождението;

ВТОРО - периодът 1944 - 1989 г. на еднопартийната култура;

ТРЕТО - периодът на големите и донякъде неизбежни грешки при раздържавяването и приватизацията след промените;

ЧЕТВЪРТО - периодът след влизането на България в Европейския съюз през 2007 г. и позитивното влияние на европейските норми и ценности.

- С какво свързвате термина визионерство?

- Способност да видиш развитието на процеси, дейности и общности отвъд реалните на пръв поглед възможности и да се посветиш на това развитие. За мен това е визионерството.

- След толкова години в бизнеса какво за вас е полезна и вдъхновяваща среща?

- Когато хора с близка енергия и духовни ценности намерят пресечна точка в индивидуалната си култура, очакванията и желанието за взаимна полза, винаги се получава полезна и вдъхновяваща среща.

- Какъв е най-правилният начин човек като вас, минал през много и различни битки, да намери общ език с новото поколение? Как вдъхновявате най-младите хора около вас?

- Срещам се постоянно с млади хора - и с младите ротарианци в Панагюрище, и със студенти в Минно-геоложкия университет "Св. Иван Рилски" в София, и с млади специалисти в Софийското бизнес училище, организирано ежегодно от "Реформ

Юнион Клуб" и Нов български университет, както и с млади колеги от "Асарел-Медет" АД.

Смятам, че младите хора най-много се вдъхновяват от истински истории за успех. Когато им разказвам за формулата на успеха чрез моя живот, виждам в очите на тези млади хора такава жажда за успех, че съм оптимист за бъдещето на България. Ценостната система на истински успешите българи трябва да се споделя повече с младите, за да се множат последователите и да повярват, че има почтен, достоен път да се успее.

- На вас какво ви е интересно в новото поколение?

- Готовността им да тръгнат по нов път и да живеят по нов начин. Именно в това е и шансът им да се развиват. Те трябва обаче да познават и надграждат постигнатото от предшествениците и от своя страна да добавят ценност. А това целенасочено трябва да се възпитава и направлява от най-ранна възраст от семейството, училището и обществото като цяло.

- Какви въпроси е важно да си задаваш в състояние на успех?

- Добре, постигнал съм успех... Първите въпроси, които си задавам, са как този успех да се затвърди и как този успех може да даде синергия за успех и в други свързани дейности.

- Кои са критериите, по които избирате кои каузи да подкрепяте? Каква е вашата лична концепция за отговорен бизнес?

- Има един-единствен критерий, по който избирам коя кауза да подкрепям. Дали тази кауза ще направи света по-добър след нас! Това е и моята лична концепция за отговорен бизнес.

- Кои са компромисите, в чиято необходимост никой и нищо не е успял да ви убеди?

- Не мога да правя компромиси с подкрепата си за каузите, на които съм се посветил.

ЛЦ

**СТРОИТЕЛ
НА РОДНИЯ
КРАЙ**

Няма друг, който да е направил толкова за Панагюрище

Посетете Панагюрище. Още на входа на града ще ви направи впечатление една от най-модерните болници в България. Музеят с невероятната зала трезор на Панагюрското златно съкровище. Разходете се в парка - ще видите кокетната спортна зала "Арена Асарел". До нея невероятно красивите фонтани с музикално оформление. На изхода на Панагюрище посока Панагюрски колонии - завършека на язовир "Луда Яна". Това е днешно Панагюрище благодарение на Лъчезар Цоцорков и "Асарел-Мегет".

Ако той не бе начело на гружеството, нито то щеше да бъде такава, каквото го остави, нито общината и Панагюрище щяха да имат днешния си облик. Знаем, че много хора са гарявали и помагали на родния си град. Няма обаче друга личност, която да е направила толкова много за икономическото, културното, образователното, социалното и спортното развитие на нашата община. Ето защо с голяма почит споделям своите спомени.

Запознанство по време на дисертация

Познавам Лъчезар от 1984 г. Работех в Градския музей в Панагюрище, където отговарях за природонаучната сбирка. Бях аспирант на самостоятелна подготовка и трябваше да преснимам няколко научни статии, необходими за дисертацията ми. Копирни услуги в града нямаше, с такава техника разполагаха по-големите

предприятия. Отидох в държавна фирма "Оборище" и помолих секретарката да преснима документите, които носех. Тя ми отказа с мотива, че не извършват частни услуги. Дочул разговора ни, директорът (Лъчезар Цоцорков) се показва на вратата и ме покани в кабинета си. Попита кой съм, откъде съм, с какво конкретно се занимавам. Зададе редица въпроси по темата на дисертационната ми работа. Разбира се, статиите бяха преснимани. При следващите посещения в предприятието продължаваше да се интересува от напредъка ми на научното поприще. Посещавайки музея, обикновено с гости на фирмата, винаги настояваше аз да им бъда екскурзовод. Когато след две години защитих научния труд, той се радваше повече от мен.

Той бе истински панагорец

Годините 1990 - 1995, в които бях кмет на Община Панагюрище, бяха много трудни. В държавата имаше политическа несигурност, икономически хаос, сериозна инфлация, мутренски времена. В нито един миг обаче Лъчезар не спря да помага на общината. Той бе истински панагорец. През 1990 г. бе един от учредителите на фондация "Оборище". Направи дарение от "Асарел-Медет", но дари и лични средства. С набраните средства фондацията направи експозиция в историческата Тутева къща - мястото на обявяване на Априлското въстание от 1876 г. Неимоверни усилия положи да не спре строителството на язовир "Луда Яна". Непрекъснато убеждаваше борда на директорите на "Асарел-Медет" за необходимостта да се заделят повече средства за изграждането му. Колко писма сме писали до различните институции, колко срещи с депутати сме направили, колко пъти сме "досаждали" на министър Румен Биков. Нямам брой. И всичко това - за да решим проблема с водоснабдяването на общината. Не мога да не спомена и приноса му в здравеопазването. Нашата болница нито за миг през тези години не остана без лекари, лекарства, отопление, като голяма част от медицинското оборудване бе дарение от "Асарел-Медет". Не си спомням да е отказвал да помага със средства за мероприятия в областта на културата и образованието в града ни. Не мога да не спомена и на колко човешки съдби е помогнал. Безброй.

„Убеден ли беше в правотата на взетото решение, нямаше кой да спре реализацията му.“

Не можеше да бъде „догонен“ по трудолюбие

Отиваше на работа преди своите подчинени и приключваше работния ден късно вечерта. И друго. Убеден ли беше в правотата на взетото решение, нямаше кой да спре реализацията му. През 1990 и 1991 г. добивната промишленост бе пред фалит. На 23 юли 1992 г. бе прието постановление № 140 на Министерския съвет за реструктуриране на рудодобива и поетапно закриване на неефективни мощности. Лъчезар Цоцорков положи неимоверни усилия, управленски подход и знания и през следващите години направи "Асарел-Медет" модерно, преуспяващо предприятие, лидер в минния бранш. Показа качества на мениджър от голяма величина. През всичките години обаче винаги се е придържал към следното - да модернизира дружеството с най-съвременна техника, да се съветва с най-добрите специалисти, преди да вземе решение, да помага за развитието на Панагюрище. И тук някъде май остана леко дължник на Ася и децата.

Незабравито хоби

Обичаше да пътува, бе ловец, при възможност спортуваше. Но ще ви споделя за една негова страст - фотографията. Снимаше и при служебни командировки, и като турист. Тук имам интересен спомен от 1995 г. Бяхме в Мадрид, Испания, на церемония по връчване на отличие на "Асарел-Медет" за постигнати резултати в минния бранш. Пищна церемония. По това време много и различни личности се домогваха до среща с царя. Аз обаче имах лична покана да го посетя. На следващия ден след церемонията в уречения час бяхме приети в дома на Негово величество. Разговорът не бе протоколен - продължи повече от два часа. Подарихме на царя едно прекрасно илюстрирано издание за Атон. На тържане Симеон II изрази съжаление, че не можем да си направим обща снимка. Тогава Лъчезар извади от джоба на самото си

малък фотоапарат и направихме няколко снимки. Пазя ги и до днес в моя архив. Увлечението му по фотографията доби и реализация. Преди години направи невероятна изложба на снимки от пътуванията си по света.

Завет

Сецам се за края на 1995 г. След моето кметуване, естествено, "многоото приятели" изчезнаха. Бях малко притеснен. Лъчезар обаче наистина остана приятел. Предложи ми работа при себе си, но аз отказах. Убеждаваше ме, че съм бил добър кмет и няма от какво да се срамувам. Каза ми да вървя по улицата с вдигната глава, да имам самочувствието на успял човек и завърши: "Уважавай себе си, за да те уважават и другите". И днес спазвам тази заръка.

ОТ ЯСЕН ХРИСТОВ,
КМЕТ НА ПАНАГЮРИЩЕ
(1991 - 1995)

Човек, мислещ 20 години напред

С 2-н Лъчезар Цоцорков се познавахме от ученическите години. Отличен ученик, прилежен, активен участник в мероприятията на гимназията. Спортуваше, свиреше в духовата музика. Показваше организаторски и лидерски качества.

През 1973 и 1975 г. като командир на национални младежки бригади се показва като последователен и упорито преследващ изпълнението на поставените задачи. Прояви се като много добър организатор на мероприятията, срещи, състезания, които се помнят дълго от бригадирите.

През годините на кметуването ми продължи нашето сътрудничество. Стоици са срещите ни за обсъждане на проблемите на днешния, утрешния ден и особено за бъдещето на града. Ще спомена само някои от нещата:

- Трябваше да намерим начин да обединим усилията на частния бизнес, да му вдъхнем кураж, да го накараме да вярва в себе си. Това беше мотивът, който ни обедини да организираме и създадем "Сдружение на предприемачите". Г-н Цоцорков като негов председател лично организира срещи на сдружението с почти всички държавни институции по проблемите на предприемачеството. Взаимопомощта между тях получи ново развитие. Организирах се срещи с чужди фирми и представителства - Германия, Франция, Македония.

- Трябваше да се стремим да привлечем инвестиции отвън. Организирахме - може би първи в малък град в България - форум "Инвестирайте в Панагюрище". Привлякохме и чуждестранно

участие. В резултат разкрихме нови над 400 работни места. Лично г-н Цоцорков привлече за участие националното "Дарик радио" и за инициативата научи цялата страна.

- Разисквахме възможностите за газифициране на града ни. Обемите газ, които ни бяха необходими, не достигаха да се пристъпи към прокарване на газопровод. Тогава решихме да привлечем и общините отпътък Средна гора. Така се рогди клъстерът "Средногорие мег", който се зае и с тази задача. Г-н Цоцорков беше първият негов председател. Впоследствие се отиде към фонд "Козлогуй".

- Много усилия употребихме с г-н Цоцорков за съхранение на възможностите за продължаване строителството на язовир "Луца Яна", включително и финансов ресурс. Без неговото участие в срещите за защита на проекта, преработка на документацията и т.н. язовирът нямаше да бъде размразен. С него водихме първите разговори с МРРБ и Световната банка.

- Без личната намеса на г-н Цоцорков на онзи етап не можеха

Марко Мечев
връчва на
г-н Цоцорков
наградата
„Златен ритон“
за принос
в развитието
на община
Панагюрище,
юни 2005 г.

„Търсеше решения на проблемите за следващите 15-20 години. Някои от идеите му на пръв поглед изглеждаха като недостижими, но след време се убеждавах колко беше прав.“

да бъдат завършени благоустрояването на най-тежките стръмни и каменисти улици, ремонтът на фасадата на читалище "Вигелина 1865 г.", ремонтът на магистралния водопровод, корекцията на коритото на река Луга Яна и много други.

- Той много искаше неговият град да бъде чист и приветлив. Купи за нуждите на общината машина за метене, машина за събиране на битовите отпадъци.

- Помагаше в организирането и провеждането на всички културни и спортни мероприятия. По инициатива на г-н Цоцорков съвместно с общината организирахме кръг от републиканското първенство по високопланинско рали "Средна гора".

- Многократно сме обсъждали състоянието в здравеопазването, помагал е с оборудване, временна финансова помощ.

- През 2001 г. подписахме с г-н Цоцорков първия дългосрочен дарителски договор между Община Панагюрище и "Асарел-Мет" АД.

В годините на кметуването ми (1995 - 2005) и след това като народен представител заедно сме провеждали много срещи с висшестоящи държавни институции. При министър-председателя, в парламента, с министри, в Минната камара. На тези срещи се виждаше отношението, уважението на тези ръководители към г-н Цоцорков. Той мислеше държавнически, перспективно за държавата, за отрасъла, за града.

Едно от качествата, които ценях у него, беше неговата изключителна работоспособност - 10 - 12 часа на ден. Той намираще време за всичко. Имаше широк поглед по проблемите, защото беше перфекционист, четеше много, приемаше мнения, не се налагаше. Когато знаеше, че е прав, преследваше целите си докрай.

Онова, което ми е правило най-силно впечатление и съм му се

възхищавал, е неговото перспективно мислене и действие. Една от неговите мисли беше: "Всичко, което е започнало, значи ще свърши". Търсеше решения на проблемите за следващите 15-20 години. Някои от идеите му на пръв поглед изглеждаха недостижими, но след време се убеждавах колко беше прав.

Тези свои качества той създаваше и у своите колеги в Минната камара, в "Асарел-Медет". Това доведе до промени в тези звена, след като той пое ръководството им. Убеден съм, че заелите неговото място ще продължат да работят като него.

Длъжни сме да помним и да се борим за изпълнение на дело на неговите думи, които той много често казваше: "Трябва да правим всичко така, че да оставим света след нас похубав, по-уютен и привлекателен. Градът ни да придобива с всяка година европейски вид, нищо да не липсва на хората, живеещи в него!".

ОТ МАРКО МЕЧЕВ,
КМЕТ НА ОБЩИНА
ПАНАГЮРИЩЕ (1995 - 2005)

Неочаквано приятелство

Първата ми среща с г-н Лъчезар Цоцорков беше през пролетта на 1980 г. Той беше директор на ДХФ "Оборище", а аз току-що си бях получил дипломата за висше образование от ВИИ "Карл Маркс". Срещата беше организирана от него и се състоя в кабинета му. Аз започвах работа, а разпределението ми беше в друго дружество. След няколко думи за опознаване г-н Цоцорков ми предложи да започна работа в ДХФ "Оборище", като формалностите по преразпределението ми щеше да поеме той. Позицията, която ми предложи, беше главен счетоводител, тъй като предстоеше скорошно пенсиониране на титуляря. Бях изненадан, в известна степен уплашен от едно такова предложение, защото аз - без никакъв стаж, без никакъв опит - ставах трети по ранг в йерархията на завода. Г-н Цоцорков усети колебанието в мен и ми каза, че изборът му не е случаен, и смята, че ще можем заедно да реализираме неговите цели. А те бяха наистина грандиозни. Да бъде подменен целият машинен парк на завода, да се внедрят нови технологии, да се подобрят условията на труд, за да стане трудът на текстилния работник по-престижен и по-привлекателен и т.н. Слушах го и постепенно започнах да придобивам увереност, че всичко това може да се реализира и аз да

„Отношенията ни бяха професионални, но постепенно се превърнаха в приятелски.“

бъда част от него.

Излязох от кабинета му и бях запленил от обаянието на този човек. Изключително амбициозен, последователен в преследване на целите си, енергичен и вдъхващ доверие още от пръв поглед. Това бяха първите ми впечатления след един разговор, продължил не повече от половин час. Работихме заедно повече от шест години. За тези години опознах един човек с голяма гуша, с хиляди добродетели, почти без слабости, с когото беше удоволствие да се работи. През това време модернизацията и реконструкцията в "Оборище" стана факт, внесени бяха нови, високопроизводителни машини и заводът зае трайно място на международния пазар. Смяя да твърдя, че единствено г-н Лъчезар Цоцорков беше в състояние в онова време да осигури на дружеството 7 милиона долара за модернизация.

Отношенията ни бяха професионални, но постепенно се превърнаха в приятелски. Такива си останаха до последните дни от неговия живот. Винаги съм имал огромно уважение и респект от личността на г-н Цоцорков. И съм много доволен, че като кмет на община Панагюрище имах честта да му връча атрибутите за почетен гражданин на общината и съдействах пред президента Георги Първанов за връчването на орден "Стара планина" първа степен - най-високото държавно отличие.

Съграденото остава

Г-н Цоцорков бе човек на действието, верен на принципа, че "човек умира, но съграденото от него остава". Много е трудно да бъдат изброени всички обекти, изградени с негово съдействие. Може би за това ще е необходимо да се напише отделна книга. Защото няма сфера от обществения живот, в която г-н Цоцорков да не е участвал активно. Десетки са дарителските му инициативи, свързани най-вече с образованието, културата, спорта, подпомагане на хора, нуждаещи се от лечение, и много други. Активно участие, а в голяма степен и решаване на проблемите, свързани с водната криза в града ни, с осигуряването на тръби, техника и всичко друго, което беше необходимо. Специално внимание

„Лъчезар Цоцорков беше човек с голяма гуша, с хиляди добродетели, почти без слабости, с когото беше удоволствие да се работи.“

трябва да се обърне и на действията му, свързани със запазване и развитие на здравеопазването в града ни. Защото преди построяването на болница "Уни Хоспитал" г-н Цоцорков направи всичко - купуване на апаратура, доплащане към заплатите на медицинските работници, финансиране за купуване на лекарства и други материали, за да се запази болницата. Най-логично, като венец на неговите усилия беше построяването на новата модерна болница, която даде надежда на много болни, че е възможно да решат здравословните си проблеми в България, а не в чужбина.

Само ще спомена другите значими обекти, финансирани и реализирани от г-н Цоцорков през последните години - спортната зала, трезора на Панагюрското златно съкровище и много други, които промениха облика на нашия град.

Сега и веднага

Основно в житейската философия на г-н Цоцорков беше, че той искаше всичко да се случи сега и веднага, без много умудвания, отлагания и размотаване. Беше изключително възискателен към себе си, но също и към тези около него, не жалеше труда си. Знаеше, че животът е един и не бива да го прахосваме, без да постигнем нещо значимо. Не може да се постигне нищо, ако не положиш достатъчно усилия за това.

Сред великите синове на Панагюрище

Сред качества на г-н Цоцорков, които са бугели в мен възхищение, най-напред бих поставил неговия местен патриотизъм. През целия си живот той винаги се стремеше родният ни град Панагюрище да не отстъпва като качество на живот на най-добре развитите градове в страната. Той, който можеше да живее където си поиска, той, който можеше да построи каквото си по-

иска и да си "живее живота", както го разбират мнозина, остана до последния си дъх влюбен в градчето ни. Той умееше да вижда бъдещето и като един велик гросмайстор програмираше своите ходове с години напред, за да не бъде изненадан от хода на събитията. Изключително работоспособен и непримирим, готов да работи винаги толкова, колкото е необходимо, и никога да не се задоволява с постигнатото. За него нямаше нерешими проблеми и винаги беше в центъра при решаването им. Мисля, че изключителните качества, които притежаваше г-н Цоцорков, неговата способност да ръководи и увлича след себе си другите, го правят един от най-великите синове на Панагюрище.

Георги Гергинеков и Лъчезар
Цоцорков със съпругите си

ОТ ГЕОРГИ ГЕРГИНЕКОВ,
КМЕТ НА ПАНАГЮРИЩЕ (2005 - 2011)

Новатор без страх, принос без корист

Впечатляващо в Лъчезар Цоцорков бе умението му да бъде здраво свързан с корените си, едновременно с това да гледа много напред в бъдещето и в същото време да действа с размах в настоящето. Беше личност, която не се побираше в стандартните ни измерения и всекидневности. Беше търсец човек, пътешественик. И нямам предвид само географските му пътешествия, нямам предвид само това, че той е единственият българин, стъпил и на двата полюса. А сигурен съм, че ако Господ му беше дал още време, той щеше да отиде и в Космоса. Имам предвид това, че той умееше да вижда зад хоризонта, виждаше в много далечна времева и пространствена перспектива и не се страхуваше да бъде пионер, да бъде новатор. Не се мереше по стандартите, стараяше се да създава стандарти.

Принос

Приносът му към хората от Панагюрския край е видим. Той подари на панагюрци и на България залата трезор в Историческия музей в Панагюрище и две копия на Панагюрското златно съкровище. Това е видимата част, материалната. Но никога няма да забравя усещането за общност, за това как сърцата на всички се възлунуваха в един ритъм, сълзите на радостта, еуфорията в оня първи ден на Великден 2012 г., когато за панагюрци чудото доби реални измерения и съкровището се завърна за първи път в свой собствен дом, където да се прибира ежегодно. Няма да забравя и

„Не се мереше по стандартите, стараяше се да създава стандарти.“

решимостта, с която той не се поколеба да изпълни всички условия на НИМ и на Министерството на културата, за да се случи това, което тогава почти всички считаха за невъзможно.

Приносът му е видим и чрез изграждането на спортната зала, и чрез създаването на МБАЛ "Уни Хоспитал". Ползата им за общността е безспорна и не бих желал да я описвам в суха статистика, защото в социален план тя е неизмерима. Като кмет ще подчертая, че със своето създаване и функциониране до момента те станаха емблематични примери в нашето политико-икономическо съвремие за успешно публично-частно партньорство.

В човешки план

Иска ми се да разкажа за един епизод от далечната 2010 г., който е запечатал в съзнанието ми и човека, и мениджъра Лъчезар Цоцорков. Тогава бях народен представител и към мен се обърнаха за помощ панагюрци, нуждаещи се от хемодиализа. За да се направят необходимите им животоподдържащи процедури, в студ и в пек те бяха превозвани по няколко пъти седмично до Пазарджик и обратно с едни изключително стари линейки, с неудобни седалки, без климатик, без отопление през зимата, без да са наясно дали и кога ще пристигнат, защото автомобилите често аварират и защото след подобен превоз хората се чувстват физически зле. Количествата писма, които изписах, не получиха или получиха учтиви отговори, без гаранции за решения. Всички врати, на които похлопах, се оказаха заключени за проблемите на тези хора. Освен неговата. След десетина дни "Асарел-Мегет" предостави за нуждите на пътуващите за хемодиализа жители на общината бус, осигуряващ им наистина комфортно пътуване. Това беше човекът Лъчезар Цоцорков, а мениджърът в него добави: "Необходимо

е да помислим за създаването на един модерен медицински и болничен комплекс, за да не се налага хората да пътуват насам-натам, когато са болни и търсят помощ. Трябва да помислим как да им бъде предложена възможно най-добрата медицинска услуга тук, където живеят, където работят, където са близките им".

Една отворена врата

Друг подобен емблематичен пример за човешка подкрепа беше, когато през 2012 г., по време на изключително сушавото лято, за пореден път аварира безкрайно амортизираният водопровод, който на практика е единственият през лятото, докарващ от 40 км вода до 20-хилядния град и няколко села от общината. Пак безброй затворени врати, пак обещания за помощ в необозримото бъдеще. Разбцране и реална подкрепа намерих при него.

Освен че имаше силна сетивност към нуждите на общността, той искаше и работеше за това общностите да бъдат сплотени, да имат усещане за принадлежност, да имат самочувствие и да бъдат инициативни, да се стремят към развитие - като служители на фирмата, която управляваше, като част от миньорската общност, като панагюрци, като българи.

"Той умееше да вижда заг хоризонта"

Никола Белишки за Лъчезар Цоцорков

ОТ НИКОЛА БЕЛИШКИ,
КМЕТ НА ПАНАГЮРИЩЕ

Езерото до зала
"Асарел-Медет"

Лъчезар Цоцорков - наследство и бъдеще

От стр. 103

Слизаме отново към града на фона на полетата с лавандула, отглеждана върху рекултивирани от "Асарел-Медет" терени, шофираме бавно заради внезапната поява на зайци и сърни в местността, през която минаваме. Когато сме отново в центъра на Панагюрище, се отправяме към уютния парк, до който се намира още едно от новите съкровища на града с инвеститор "Асарел-Медет" АД - свръхмодерната спортна зала и облагородената около нея местност, която включва изкуствено езеро и великопenni пеещи фонтани, около които ще прекараме края на деня.

За още по-златно бъдеще

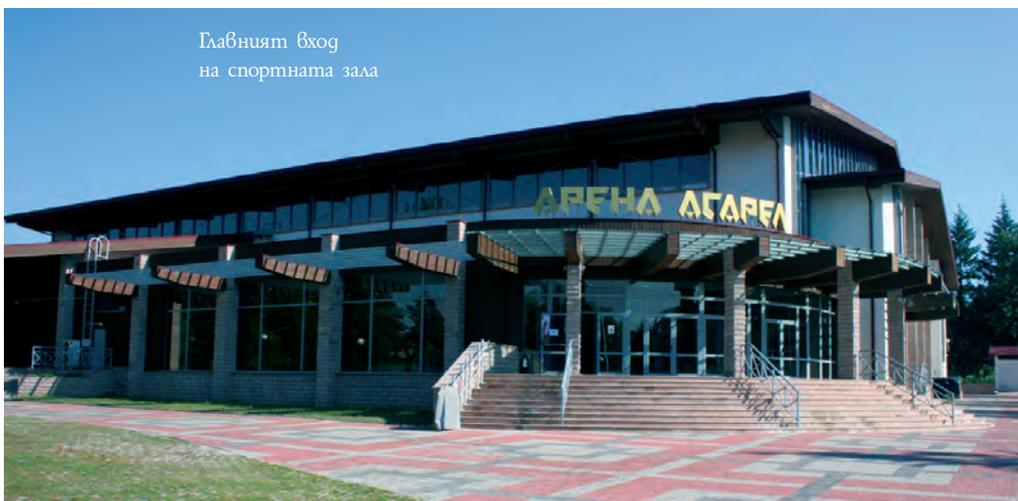
В спортна зала "Арена Асарел" ни посреща Иван Нетов, един от най-добрите български гжудисти и самбисти, който в момента съчетава треньорската си и съдийска кариера с управлението на залата.

"Ние вярваме, че смисълът на човешкия живот е всички ние, хората, да работим и живеем така, че да оставим света по-добър след нас. Нашата амбиция е с подобни проекти да помогнем на община Панагюрище да стане най-доброто място за живеене в България" - това са думите на проф. д-р Лъчезар Цоцорков при откриването на залата през 2015 г.

Пътят на посетителите минава през историята на спорта в Панагюрище - по идея на Лъчезар Цоцорков близо до входа има кът с витрини, в които блестят благородни отличия на национално и световно ниво, снимки и други документи, свързани с успешните представяния на родените в Панагюрище спортисти.

В името на бъдещото развитие на местния и националния спорт в модерното съоръжение са инвестирани над 15 милиона лева. Проектирано и изградено съобразно най-новите тенденции в архитектурата и обзавеждането на закрити спортни прост-

Главният вход
на спортната зала

ранства, то разполага с две игрища и над 2000 зрителски места.

Годишно в залата се провеждат около 70 мероприятия, като амбицията на Иван Нетов е "Арена Асарел" да бъде домакин на все повече турнири от най-висок международен ранг, както и на тренировъчни лагери на национални и клубни отбори, които имат на разположение най-добрите условия за своята подготовка. Залата има супер съблекални, сауни, кабинети за рехабилитация, фитнес, зала за допинг контрол, офиси и всички други помещения съгласно изискванията за провеждане на международни състезания.

"Много се гордея със залата за пресконференции, която по проект беше склад. Благодарение на визионерското мислене на Шефа (*Лъчезар Цоцорков - бел. авт.*) обаче подходихме гъвкаво и практически към това пространство. Вместо да бъде склад, решихме да го отворим и да го използваме по най-ефективния начин. Направихме така, че от зала за пресконференции през зимния сезон да се трансформира в две по-малки зали - за йога тренировки, както и за турнири по шах и табла", разказва

Иван Нетов - управител на "Арена Асарел", съдия, треньор и многократен шампион по джудо и самбо

Кътчето в музея на панагюрската спортна слава, посветено на най-титлуваната ни джудистка и самбистка Мария Оряшкова

Част от златната история на спорта в Панагюрище

Впечатляващото спортно съоръжение отвътре

Един от състезателните автомобили на рали шампиона Илия Царски, брандиран в чест на проф. д-р Лъчезар Цоцорков

Иван Нетов.

"Арена Асарел" печели симпатията ни и с външния си облик, съобразен с традиционната местна архитектура. Със своите дървени обшивки и каменни облицовки фасадата се вписва визуално и функционално в територията на зеления градски парк на Панагюрище.

Допълнителна атракция е красивото езерото с пеещи фонтани. Инсталацията включва оръдия, изстрелващи воден стълб на височина от 30 метра за стотни от секундата, както и воден екран с размери 30 x 15 м, върху който с мощен видеопроектор се излъчват разработени по технологията ви-

Панагюрска вечер край удивителните пеещи фонтани

геомапинг ефекти.

Благодарение на нашите любезни домакини от "Асарел-Медет" АД след обиколката на културните, лечебните, минните обекти и спортните игрища имаме щастието да посрещнем панагюрската вечер около тази удивителна аква-музикална хореография.

Над 30-минутното шоу протича на фона на класически и автентични български музикални произведения. Толкова е магнетично, че дори след края му дълго стоим край асарелските фонтани, наслаждавайки се на оптимистичното, дружелюбно и надъхващо за победи чувство, с което ни изпълва този град.

И въпреки че не сме родени тук, знаем, че ще се връщаме. Защото, който е минал през Панагюрище, е усетил посланията на най-влюбения в корените и крилете на родното си място човек:

Създавай добро, работи здраво, поемай ударите, не се оплаквай, покажи на целия свят откъде идваш. Продължавай да създаваш добро.

ОТ ЕЛИЦА НИКОЛОВА И БОРЯНА ТЕЛБИС

Екипът благодари за съдействието на Историческия музей - Панагюрище, болница "Уни Хоспитал", спортна зала "Арена Асарел", СК "Автозар Раали" и "Асарел-Медет" АД

Да искаш да отговориш на доверието му с всички сили

С г-н Лъчезар Цоцорков се запознах още съвсем млад покрай моя баща Иван Царски, от когото наследих страстта към автомобилния спорт. Годината беше 1993. За мен хобито автомобилизъм лесно прерасна в професионална амбиция и беше съвсем естествено да приема щафетата от баща ми. Както и познанството с г-н Цоцорков. Помня вълнението си от първата среща. Бяха ми разказвали много пъти за него и за подкрепата му към спорта и към автомобилизма в частност, знаех и за авторитета му. Малко се притеснявах, тъй като все още не бях утвърдено име в спорта. А той ме посрещна много сърдечно, с усмивка, с внимание. Окуражи ме да продължавам, да не се отказвам при никакви обстоятелства. Ще призная - почувствах се поласкан и едновременно с това амбициран. Амбициран да докажа себе си и да спечеля уважението на този силен човек.

Момчета, аз съм ви на късмет

Оттогава последваха много срещи с Шефа, както често си го наричахме в приятелска среда. И най-емоционалните случки за мен, както и за моя екип, винаги са били свързани с неговото пристигане сутрин в 8 часа в "Автоар", за да ни изпрати за състезание. "Момчета, аз съм ви на късмет", казваше.

Понякога идваше и в сервиза, сред разхвърляните коли и части, за да ни види какво правим, да приседне с нас и да си поговорим.

„Нивото, което имаше, му беше присъщо, беше естествено, беше постигнато.“

Виждах уважението на всички към него, а от друга страна, на него му допаднаше, че не се държим сервилно, а сме естествени и не се правим на по-специални. Не искаше обаче пред него да се говори простаишки или безцеремонно. Нивото, което имаше, му беше присъщо, беше естествено, беше постигнато. Говореше си с всички така, че всеки да се почувства и оценен, но и да иска да даде повече от себе си.

Подкрепяше те, но не безрезервно - не беше склонен да дава голо доверие

Поставяше нещата така, че да се почувстваш отговорен. Нещо повече - да искаш да отговориш на доверието му с всички сили. Отлично преценяваше хората, при това в движение. Имаше самочувствие на човек, който иска и умеє да работи, да постига своите цели, да не изоставя нищо по пътя си. И искаше да има около себе си такива хора. Бях твърде млад, когато осъзнах, че си заслужава да печеля доверието точно на такива личности, че човек не бива да се разпилява по незначителни цели, а да следва голямата. Мисля, че това е едно от нещата, които разбрах от приятелството си с г-н Цоцорков.

Човек на стратегията

Винаги когато приключвах поредния старт, му се обаждах, понякога още от пистата. Независимо дали печелех, или губех, или имах авария. Знаех, че той очаква моето обаждане. Радваше се с мен при успех, истински се радваше. Не ме кореше за неуспех, но и не ми прощаваше, когато ставаше ясно, че съм допуснал сериозна грешка било по трасето, или след това. Критикуваше ме, когато видимо нервите ми не издържаха и се впусках в ненужни спорове. Той беше човек на стратегията, на обмислените стъпки, не обичаше грешки, допуснати от импулсивност и нерви. Беше точен, стриктен, делови и... сърдечен. Да, беше сърдечен винаги ко-

гато видеше нечий успех, когато чуеше интересна идея, когато срещнеше човек, готов да се бори за своята мечта с характер, с упоритост.

Воля, постоянство, трудолюбие

Това са качества, които винаги са ме впечатлявали у г-н Цоцорков. Имало е дни, в които съм се чудил как намира време, сили и дух да проследява хода на няколко теми едновременно - без да се измори, отегчи или да пренебрегне някой детайл. За него всичко беше важно. Имах чувството, че никога не се уморява. А работата му като основен двигател на мащабното дружество "Асарел-Медет" бе толкова натоварваща, че решенията, които е взимал в ежедневието си, навярно винаги са били свръхотговорни. Изобщо не познавам друг толкова съзидателен човек.

Да опознаеш света до всеки нюанс

Носеше у себе си цялата любознателност на света. Всяко ново нещо му беше интересно. Сякаш искаше да опознае света наоколо до всеки нюанс, да разгадае всяка тайнственост. Всички знаем за пътуванията му до Северния и до Южния полюс. Спортуваше редовно и постигна отлично ниво в състезателните танци. Едно от последните му хобита бяха самолетите - сподели ми, че кара курсове за управляване на самолети.

Изправи се!

Негов съвет, който никога няма да забравя, е, че пътят към успеха е точността, вярата в близките хора и преследването на целта докрай. След тежка катастрофа по време на състезание, в която едва оцелях, ми каза: "Трябва да се изправиш и да продължиш победно напред". Малко са хората, които наистина могат да те накарат да го направиш.

ОТ ИЛИЯ ЦАРСКИ,
РАЛИ СЪСТЕЗАТЕЛ

Ради
състезателят
Илия Царски

"Момчета, аз съм ви
на късмет", казваше
ни г-н Цоцорков, кога-
то сутрин в 8 часа
идваше, за да ни изпра-
ти за състезание

Кажу ми, и този път ли свири химна? Изправи ли всички на крака?

Преди около 15 години се прибрах от едно състезание и ми казаха, че имаме среща с г-н Лъчезар Цоцорков. Вече бях стипендиантка на "Асарел-Мегет", но не го познавах лично. Притеснявах се от първата ни среща, защото в моите очи той беше като планина. Аз бях просто едно уплашено и незнаещо какво му предстои в живота дете. При срещата си с него обаче щях да разбера колко добре умее да преградолага хората.

Малкото срамежливо дете, облечено в аниуг на България, му погледеше трепереща ръка. Притеснението ми се стопи веднага щом усетих силата, с която се здрависва, и видях топлината в очите му.

Връщайки се назад, осъзнавам за пореден път, че съм истински щастлива заради възможността да познавам човек като него. Подкрепяше много благотворителни каузи и инициативи, отличници и спортисти. Бях сред тях - едно дете без възможности, с големи мечти. Майка ми нямаше средства да ме изпраща на тренировки до Панагюрище от моето село Бъта. Треньорът Иван Нетов започна да ми помага, осигурявайки ми транспорт, а след няколко месеца станах стипендиантка на "Асарел-Мегет". Бях подпомагана със стипендия до 2017 г., когато завърших Националната спортна академия със степен магистър.

Награждавайки ме за спортист на Панагюрище, когато все още бях почти дете, Лъчезар Цоцорков казваше: "Дано станеш световен шампион". Станах след няколко години. И с гордо вдигната глава отидох и му казах, че съм успяла.

Той е един от най-значимите хора в живота ми. Всичките ми срещи с него ще останат незабравими. Мечтаеше хората да са

„Спечелените купи винаги ще бъдат за майка ми
и за Лъчезар Цоцорков.“

честни, достойни, уважителни, борбени. Да обичат страната си
и да се гордеят с нея. Затова много често ме питаше: "Кажу ми,
и този път ли свири химна? Изправи ли всички на крака?". И аз с
гордо вдигната глава казвах "Да!".

Когато веднъж се връщах от поредното състезание, с моя
треньор Иван Нетов решихме да подарим спечелената купа на
2-н Цоцорков. После това стана традиция. След всяко голямо със-
тезание се срещахме с 2-н Цоцорков, разпитваше ни как е минало,
къде сме били. Последните си големи спечелени купи ги подарявах
на него и в момента те са в музея, който се намира в "Асарел-Ме-
гет".

Вярвам в кармата и на по-късен етап в живота си се убедих,
че с 2-н Цоцорков имаме кармична връзка. Точно през 10 години аз
загубих първо майка си, а след това и него - на една и съща дата.
И по ирония на съдбата всяка година съм на европейско първен-
ство точно на тази дата - на която никога не губя състезание-
то. И спечелените купи продължават да бъдат за майка ми и за
2-н Цоцорков.

ОТ МАРИЯ ОРЯШКОВА,
СВЕТОВНА
И ЕВРОПЕЙСКА
ШАМПИОНКА
ПО ДЖУДО И САМБО

От личния албум

Откриване на
цялостната
реконструкция на
Дома на миньора
"Каменград" в чест
на 120-годишнината
на Априлското
въстание.
Май 1996 г.

Зам.-министърът на физическото възпитание и спорта Иван Ценов, Лъчезар Цоцорков, кметът на община Панагюрище Никола Белишки и областният управител на Пазарджик г-р Дончо Баксанов (от ляво на дясно) режат лентата на изцяло обновения четиризвезден хотелски комплекс "Каменград". 2 април 2012 г.

Хотелският комплекс "Каменград" днес

Проф. д-р Лъчезар Цоцорков с наградените работници, специалисти и мениджъри от "Асарел-Медет" АД по случай Деня на миньора, 2015 г.

Лъчезар Цоцорков води фирменото хоро, което всяка година се извива при честването на Деня на миньора в с. Панагюрски колонии, 2014 г.

Национално честване на Деня на миньора, 2016 г.

Снимка
Юлиян Донов.
Публикува се
за първи път

От него за нас

„Харесва ми, че Панагюрище живее, младите хора не напускат, има деца, поминък, инфраструктура. Добре е този опит да може да се предаде, да се мултиплицира в по-малките населени места и в други региони.“

„Създай добри навици и животът на човек ще е по-лесен и по-успешен.“

„Каквото и да се прави, трябва да се прави на световно равнище, иначе няма смисъл. Може да е нещо малко, но да блести като бизу.“

„Ако нещо ми е помогнало лично на мен да напредвам, то е, че винаги съм се концентрирал върху резултата.“

„За мен водещото винаги е било чувството, че си почтен, че постъпваш правилно, че си справедлив към себе си и към околните, че наистина правиш добро.“

„Жените са по-силният пол на планетата. В тях има много висока виталност, енергия и жизненост.“

„Хората често имат склонността да забравят всичко хубаво, за което трябва да са благодарни на живота си,

„Умея да се радвам на хубавите мигове, да работя с хъс, да споделям успехите на хората, с които работя, да съм съпричастен с личните им проблеми или житейски триумфи. Като знаем колко преходно е всичко, за мен са победи всички мигове, които ни правят щастливи.“

и се фокусират върху негативното. Аз съм си изградил навика мислено всяка сутрин да благодаря на Господ и на много хора за постигнатото и за чисто човешките неща в живота ми.“

„Няма по-силна мотивация за един човек от това да мечтае, да си представя своите мечти реализирани, да живее с чувството, че всеки ден стъпка по стъпка се приближава към тях.“

„Компанията не е само шефът и тежко на някой ръководител, ако си мисли така. Компанията е това, което всички са направили заедно през годините, ежедневно усъвършенствайки и самите себе си, и работата на фирмата.“

„Всъщност човек или е предприемчив и не спира да търси решение независимо от обстоятелствата, или стои на едно място, намира си оправдания и вика неволята. Аз съм от първия тип хора.“

„Не си и помисляй да измамиш или да навредиш на конкурентите, защото победата няма да е трайна и бързо ще стане горчива.“

„Има неща, с които човек сякаш се ражда - дали това идва от групи измерения на живота, дали е заложено в гените ни, не знам, просто всеки си го носи със себе си. С труг обаче можем да усъвършенстваме и надградим даденото ни от съдбата.“

„Има един-единствен критерий, по който избирам коя кауза да подкрепям. Дали тази кауза ще направи света по-добър след нас!“

Д-р инж. Боряна Манолова

Главен изпълнителен директор, Siemens България, управлява над 400 служители. В началото на кариерата си работи в Националната агенция по заетостта в Русе, а по-късно и като регионален мениджър на Агенцията за чуждестранни инвестиции. От 1998 до 2007 г. е изпълнителен директор на шведската компания за пътностроително оборудване "Атлас Конко Лифтън", а от 2007 до 2009 г. създава и управлява собствен бизнес в сферата на енергетиката.

Валентин Вълчев

Председател на Федерацията на независимите синдикати на миньорите - КНСБ. През 1980 г. започва работа в рудник "Трояново-3", три години по-късно се премества в рудник "Трояново-1", а през 1999 г. е назначен за щатен председател на КНСБ в същия рудник. От 2005 до 2012 г. е председател на ДСО-КНСБ при "Мини Марица-изток".

Вежди Рашидов

Председател на Комисията по културата и медиите на 44. Народно събрание. Световноизвестен скулптор, министър на културата (2009 - 2013 и 2014 - 2017). Член-кореспондент е на Българската академия на науките, член на Европейската академия на изкуствата в Париж, академик на Международната академия за изкуство в Русия, почетен професор на УниБИТ. Има над 50 самостоятелни изложби в Европа и в света. Носител на множество световни и български награди.

Веселин Топалов

Български гросмайстор, световен шампион по шахмат за периодите 2005 - 2006 и 2010 - 2012 г. Един от няколкото шахматисти, оглавявали световната ранглиста след 1970 г., откакто световната шахматна федерация ФИДЕ официално приема коефициента ЕЛО като мярка за силата на шахматистите. През юли 2015 г. постига върховото си постижение - ЕЛО 2826,5 точки, и тогава се нарежда на второ място във вечната ранглиста сред 11-те шахматисти, достигали някога ЕЛО над 2800 т. Има победи над всички супергросмайстори в света. Участва на 8 шахматни олимпиади с отбора на България, като печели 2 златни, 2 сребърни, 1 бронзов медал на 1. дъска.

Владимир Топалов

Председател на Синдикалната миньорска федерация "Подкрепа". Магистър инженер по минерални технологии от Минно-геоложкия университет "Св. Иван Рилски" и бакалавър по международни отношения от Киевския университет "Тарас Шевченко". Работил е в системата на "Горубсо-Златоград", а от 1995 г. е федеративен секретар, отговарящ за рудодобива и синдикалното обучение в Синдикална миньорска федерация "Подкрепа".

Георги Гергинеков

Кмет на Панагюрище от 2005 до 2011 г. Роден в Панагюрище, завършва Висшия икономически институт "Карл Маркс" (днес УНСС). След дипломирането си започва работа като зам. главен счетоводител в ДХФ "Оборище", по-късно става главен счетоводител. Между 1999 и 2005 г. е председател на общинския съвет в Панагюрище. След приключване на кметския си мандат започва работа в частно дружество.

Инж. Димитър Манолов

Президент на КТ "Подкрепа". Магистър инженер по строителство на сгради и съоръжения. Член и ръководител на делегацията на КТ "Подкрепа" в Националния съвет за тристранно сътрудни-

чество и координатор на дейностите по социалния диалог, член на Обществения съвет по труда и социалната политика към Народното събрание на Република България. Член на Българския и Европейския икономически и социален съвет, както и на наблюдателния съвет на НОИ. Вицепрезидент е на Европейската конфедерация на профсъюзите и е част от изпълнителните комитети на Общоевропейския регионален съвет и на Международната конфедерация на профсъюзите.

Посланик г-р Евгений Иванов

Изпълнителен директор и член на УС на КРИБ и член на Европейския икономически и социален комитет. Завършил е МГИМО, Дипломатическата академия във Виена и курса за чужденци в ЕНА, Париж. Посланик на България към Европейския съюз в Брюксел в периода 1993-1997 г., директор на БФБЛ, филиал на Форума на бизнес лидерите на принца на Уелс (1998-2000), генерален секретар на Съюза на работодателите в България (2000-2006), както и вицепрезидент на Българския национален комитет на Международната търговска камара - ИСС (2007-2011).

Елена Маринова

Президент на "Мусала Софт" - водеща българска компания в сферата на софтуерните услуги. В своята обществена дейност тя участва в проекти, свързани с разпознаването на България като международно призната ИТ дестинация и е активно ангажирана с развитието на българския бизнес климат, ИТ образование, наука и иновации, предприемачество.

Инж. Иван Андреев

Изпълнителен директор на Българската минно-геоложка камара и член на управителния ѝ съвет от 2010 до 2017 г. В момента е ръководител на отдел "Минно инженерство" в "Асарел-Медет" АД. Бил е главен маркшайдер в "Челопеч Майнинг", главен маркшайдер на "Тайсей Корпорейшън" АД, клон България, и главен инженер на "Геосолве" ЕООД за прокарване на Софийското

метро. От 2003 до 2011 г. е председател на Камарата на инженерите в инвестиционното проектиране (КИИП) - Софийска област, и член на управителния съвет на КИИП. От 2015 г. е заместник-председател на Съюза на геодезистите и земеустроителите в България.

Илиана Раева

Председател на Българската федерация по художествена гимнастика. Бивша състезателка по художествена гимнастика, едно от "златните момичета" на България. По-късно става старши треньор на ансамбъла ни по художествена гимнастика, а след това и главен треньор на българския национален отбор по художествена гимнастика.

Илиян Василев

Български дипломат, блогър и анализатор. Посланик на България в Руската федерация (2000-2006). Бил е изпълнителен вицепрезидент на Българската международна бизнес асоциация (ВІВА) и председател на Агенцията по чуждестранни инвестиции, председател на "Делойт-България". От 2011 г. досега е управляващ директор на консултантската компания за анализ на проектни и стратегически рискове "Иновейтив Енерджи Солюшънс". Председател на "Реформ Юнион Клуб", основател на Софийското бизнес училище.

Илия Иванов Царски

Български автомобилен състезател, многократен победител в национални ралита, планински и шампионати на затворен маршрут. Един от най-титлуваните родни автомобилни състезатели, притежаващ 18 шампионски титли в кариерата си. Шампион за 2012 г. в Националния шампионат на България - затворен маршрут. Състезава се за екипа на СК "Автоцар Рали", на който е и съсобственик.

Проф. д-р Любен Тотев

Преподавател и ректор на Минно-геоложкия университет "Св.

Иван Рилски". Бил е председател на съвета на директорите на "Минпроект" ЕАД, както и зам.-председател на Българската минно-геоложка камара. От 2016 г. е председател на съвета на ректорите на висшите училища в България. От 1999 г. е ръководител на катедра "Подземно строителство" в Минно-геоложкия университет.

Максим Минчев

Журналист, директор на Българската телеграфна агенция. Роден е през 1953 г. в София. През 1976 г. завършва журналистика в университета в гр. Львов, Украйна, а през 1986 г. - Военната академия "Г. С. Раковски" в София. Работил е във вестниците "Българска армия", "Български войник", "Народна младеж", "Диалог". От 1991 до 2000 г. е редактор и водещ в радио "Свободна Европа".

Маргарита Хранова

Българска поп певица с десетки незабравими хитове. Започва кариерата си през 1972 г., която блести с редица престижни награди на наши и международни конкурси. Има над 20 студийни и миниалбуми, както и компилациите "Златни хитове" (1997) и "Златна колекция - двоен албум" (2008).

Мария Оряшкова

Състезателка на ОСК "Панагюрище" с личен треньор Иван Нетов, многократна шампионка на България по джудо и самбо. 4 пъти световна шампионка по самбо за жени, както и 9-кратна европейска шампионка. В джудото притежава три шампионски титли от балкански първенства, както и сребро и бронз от европейско и световно.

Марко Мечев

Марко Мечев е кмет на Панагюрище в периода 1995 - 2005 г. След това е народен представител от "Коалиция за България" в 40. Народно събрание (2005 - 2009) и общински съветник от БСП в община Панагюрище (2011 - 2015). Завършил е Техническия универси-

мет в София. Преди да стане кмет на Панагюрище, 13 години е бил част от висшето ръководство на МК "Оптикоелектрон", отговаряйки за техническото развитие на всички заводи и тяхната производствена дейност.

Никола Белишки

Инженер, политик и кмет на община Панагюрище. Висшето си образование завършва в Техническия университет в Габрово. Бил е началник на енергиен отдел в "Асарел-Медет". През 2009 г. е избран за народен представител от ПП ГЕРБ в 41. Народно събрание. На местните избори през 2011 г. е издигнат от същата партия и е избран за кмет на Панагюрище.

Огнян Траянов

Основател и собственик на "ТехноЛогика" и нейния CAD/CAM център "ДиТра". Председател на Българската мрежа на Глобалния договор на ООН. Председател на Българската асоциация по информационни технологии (БАИТ). Инициатор е на програмата "Инженерното образование - солидно и работещо", която повиши качествено нивото на инженерното образование в 10 технически университета в България и Македония, както и на интерактивния център за наука и технологии TechnoMagicLand, който отвори врати през юни 2018 г. Почетен консул на Република Филипини в България.

Д-р Соломон Паси

Президент на Атлантическия клуб в България. Министър на външните работи (2001 - 2005). Депутат във Великото народно събрание. През 80-те години на 20. век е активист на зелените движения в България. Инициатор за разработването на национална правна рамка за изследване на Космоса и страстен привърженик на българското членство в Европейската космическа агенция.

Теменужка Петкова

Министър на енергетиката от май 2017 г. Заемала е същия пост

от ноември 2014 до януари 2017 г. Била е народен представител, финансов ревизор и финансов експерт в Столичното управление "Държавен финансов контрол". Професионалната ѝ кариера продължава в Агенцията за държавен вътрешен финансов контрол като държавен вътрешен одитор и началник на отдел. От 2007 г. е директор на дирекция "Организация и извършване на инспекционната дейност" в Агенцията за държавна финансова инспекция (АДФИ). В периода 2010 - 2013 г. заема длъжността директор на АДФИ. Служебен заместник-министър на финансите в правителството на проф. Георги Близнашки.

Тим Курт

Започва кариерата си в Unilever, след което продължава развитието си в Nutico като ръководител "Логистика". През 2005-2006 г. е директор "Верига доставки" на компанията в Полша. От 2006 до 2014 г. е вицепрезидент "Корпоративна логистика" на "Аурубис Груп", като през 2009 - 2013 г. заема и позицията мениджър "Иновации" на концерна. От 2014 г. е изпълнителен директор на "Аурубис България". Президент е на Германо-българската индустриално-търговска камара.

Проф. ген Христо Пимпирев

Доайен на българската антарктическа програма, участник в първата национална антарктическа експедиция през 1987-1988 г. Ръководител на всички български научни експедиции до Антарктика, председател-учредител на Българския антарктически институт и директор на Националния център за полярни изследвания. Преподава исторична геология и палеогеография в СУ "Св. Климент Охридски". Автор е на 7 книги.

Ясен Христов

Кмет на община Панагюрище в периода 1991-1995 г. Управител на "Екомедет" ЕООД до 2001 г. Работил е в Градския музей в Панагюрище, има научна степен "доктор", кандидат на биологическите науки. В момента се занимава със семеен бизнес.

- 3 Към читателите** Големият българин
- 5 Човек от друго измерение**
- 7 Седем съвета към новото поколение мениджъри
- 12** Като син се гордея с моя баща, като баща се надявам
децата ми да казват същото
- 20** Неговият път напред
- 25** От личния албум
- 30** За "даването" като житейска философия
- 32** Стърчащият човек
- 36** Вечният Лъчо
- 37** Жаждата да се стремиш към по-добро
- 38** Цоцорков връх
- 40** Лъчезар Цоцорков - наследство и бъдеще
- 46** Сюжет с два кадъра
- 49** Познанство с едно добро сърце
- 50** Душа от друго време
- 52** Спомен за едно реми
- 54** От личния албум
- 58** Изкуството да мотивираш
- 67** Предприемачът, който обичаше хората
- 69** Алгоритъмът на доброто управление и на фирмите,
и на държавите е един и същ
- 76** Мисловни хоризонти в необикновен мащаб
- 78** Лъчо - реалистът мечтател

- 80 Да тръгнем първи, означава да тръгнем навреме
- 86 Живот с мисъл за бъдещите поколения
- 90 Лъчезар Цоцорков - наследство и бъдеще
- 104 Целеустременост, упоритост, подреденост
- 106 Визионер с модерен лидерски стил
- 108 Всеки долар, инвестиран в минната индустрия, генерира нови три в икономиката на страната
- 120 Манталитет, с който се раждаш
- 122 С панагюрски дух в сърцето
- 124 Силата да носиш отговорност
- 126 Винаги беше готов да подели слабата
- 128 Той умееше да ти внушава: Аз вярвам в теб, ще ставаш все по-добър
- 130 Куражът да тръгнеш първи
- 133 От личния албум
- 136 Да се състезаваш със себе си
- 141 Строител на родния край**
- 142 Няма груг, който да е направил толкова за Панагюрище
- 146 Човек, мислец 20 години напред
- 150 Неочаквано приятелство
- 154 Новатор без страх, принос без корист
- 157 Лъчезар Цоцорков - наследство и бъдеще
- 162 Да искаш да отговориш на доверието му с всички сили
- 166 Кажете ми, и този път ли свири химна? Изправи ли всички на крака?
- 168 От личния албум
- 172 От него за нас
- 176 Показалец на авторите**

„КАКВОТО
И ДА СЕ
ПРАВИ,
ТРЯБВА
ДА СЕ ПРАВИ
НА СВЕТОВНО
РАВНИЩЕ,
ИНАЧЕ НЯМА
СМИСЪЛ.
МОЖЕ ДА
Е НЕШО
МАЛКО,
НО ДА
БЛЕСТИ КАТО
БИЖУ.“

„И ПРИ
НАЙ-ВИСОКИ
ЛИЧНИ
РЕЗУЛТАТИ И
ПОСТИЖЕНИЯ
НЕ МОГА ДА
СЕ ЧУВСТВАМ
ИСТИНСКИ
ШАСТЛИВ,
АКО ВИЖДАМ
ОКОЛО СЕБЕ
СИ БЕДНИ
И НЕЩАСТНИ
ХОРА.“

„ИМА ЕДИН-
ЕДИНСТВЕН
КРИТЕРИЙ,
ПО КОЙТО
ИЗБИРАМ КОЯ
КАУЗА ДА
ПОДКРЕПЯМ.
ДАЛИ ТАЗИ
КАУЗА ШЕ
НАПРАВИ
СВЕТА
ПО-ДОБЪР
СЛЕД НАС!“

МЕНИДЖЪР!